

ΠΑΝΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΤΜΗΜΑ ΔΙΕΘΝΩΝ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΠΜΣ ΔΙΕΘΝΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

Μεταπτυχιακή Εργασία

*«Ο Ρόλος της Κίνας στην Παγκόσμια Οικονομία: Παρούσα
Κατάσταση και Προκλήσεις του Μέλλοντος.»*

Μεταπτυχιακή Φοιτήτρια

Καρατζή Καλλιόπη
1206 Μ 088

Επιβλέπων καθηγητής

Καθηγητής Παναγιώτης Ρουμελιώτης

Μάιος 2008

Περιεχόμενα

Εισαγωγή	3
Μέρος Α: Ιστορική αναδρομή	4
1. Μέρος Β: Η οικονομία της Κίνας	10
Β.1. Εσωτερικά Θέματα	
Β1.1.Ρυθμός μεγέθυνσης ΑΕΠ	11
Β1.2.Εγχώρια Αγορά/Εισόδημα	12
Β1.3.Πληθυσμός	16
Β1.4.Απασχόληση/Ανεργία	16
Β1.5.Οικονομική Πολιτική/ Το 11 ^ο Πενταετές Πρόγραμμα	17
Β1.6.Νομισματική Πολιτική	19
Β1.7.Επενδύσεις παγίων κεφαλαίων	22
Β1.8.Τραπεζικό Σύστημα	22
Β.2. Εξωτερικά Θέματα	
Β2.1.Η ένταξη της Κίνας στον ΠΟΕ	25
Β2.2.Εξωτερικό Εμπόριο	28
Β2.3.Εισροή Άμεσων Ξένων Επενδύσεων	30
Β2.4.Συναλλαγματικά Αποθέματα	34
Β.3. Οικονομικές σχέσεις με άλλες χώρες	
Β3.1.Σχέσεις με ΗΠΑ	35
Β3.2.Σχέσεις με Ιαπωνία	36
Β3.3.Σχέσεις με Λατινική Αμερική και Αφρική	37
Β3.4.Σχέσεις με Ευρώπη	39
Β.4. Διακυβέρνηση της Κίνας	
Β4.1. Διακυβέρνηση και Ανάπτυξη	40
2. Μέρος Γ:Προκλήσεις για το μέλλον της Κίνας	
Γ.1 Εσωτερικά Θέματα	
Γ1.1.Ανισότητες/ Φτώχεια	42

Γ1.2.Διακυβέρνηση/Κοινωνική Συνοχή	43
Γ1.3.Βιωσιμότητα της Ανάπτυξης	44
Γ1.4.Ανεργία	45
Γ1.5.Δημογραφικά θέματα	46
Γ1.6. Ανθρώπινα Δικαιώματα	47
Γ.2. Οι επιπτώσεις της οικονομικής ανάπτυξης της Κίνας στους τομείς: Ενέργεια, Περιβάλλον και Τρόφιμα	
Γ2.1.Ενέργεια και Περιβάλλον	49
Γ2.2. Τρόφιμα	53
3. Μέρος Δ:Συμπεράσματα-Μελλοντικές προβλέψεις	56
4. Παράρτημα	65
5. Βιβλιογραφία	69

Εισαγωγή

Η παρούσα εργασία εκπονήθηκε στα πλαίσια του Μεταπτυχιακού Προγράμματος Διεθνούς Πολιτικής Οικονομίας με επιβλέποντα Καθηγητή τον κο. Παναγιώτη Ρουμελιώτη.

Στην εργασία αυτή επιχειρείται να αναδειχθεί η θέση της Κίνας στην παγκόσμια οικονομία και να συναχθούν ορισμένα συμπεράσματα για την μελλοντική πορεία της Κινεζικής οικονομίας. Θεωρήσαμε αυτό το θέμα, ιδιαίτερα ενδιαφέρον καθώς είναι ένα θέμα που συζητείται εντόνως στην παρούσα φάση. Σε αυτή τη δύσκολη παγκόσμια οικονομική συγκυρία μετά την κατάρρευση της αμερικάνικης αγοράς στεγαστικών δανείων υψηλού ρίσκου, η ανάδειξη νέων οικονομικών δυνάμεων και η μετατόπιση του παγκόσμιου οικονομικού κέντρου φαίνεται πιο επίκαιρη από ποτέ.

Στο Μέρος Α παρουσιάζεται μια σύντομη ιστορική αναδρομή της λειτουργίας και των μεταρρυθμίσεων της οικονομίας της Κίνας από την άνοδο του Κομμουνιστικού Κόμματος το 1949 μέχρι τα τέλη της δεκαετίας του 1990.

Στο Μέρος Β παρουσιάζεται η οικονομία της Κίνας. Εκτός από τα μακροοικονομικά οικονομικά μεγέθη παρουσιάζονται και οι οικονομικές σχέσεις της Κίνας με άλλες χώρες καθώς και ο τρόπος διακυβέρνησης από το κομμουνιστικό κόμμα.

Στο Μέρος Γ παρουσιάζονται οι προκλήσεις για το μέλλον της κινεζικής οικονομίας.

Στο Μέρος Δ και τελευταίο, επιχειρούνται κάποιες προβλέψεις για το μέλλον της Κινεζικής οικονομίας και παρουσιάζονται τα συμπεράσματα της εργασίας.

Μέρος Α. Ιστορική Αναδρομή

Μια ιστορία που μας βοηθά να καταλάβουμε τη φιλοσοφία του κινεζικού λαού.

«Από το 1405 μέχρι το 1431 οι Κινέζοι ανέλαβαν τουλάχιστον επτά μεγάλες ναυτικές αποστολές για να εξερευνήσουν τα ύδατα της Ινδονήσιας και του Ινδικού ωκεανού. Αυτά τα ταξίδια στόχευαν να προβάλουν τη σημαία της Κίνας, να μεταλαμπαδεύσουν τη συνείδηση και τη γνώση του Ουράνιου Βασιλείου στους βάρβαρους, να αποσπάσουν πίστη και υποτέλεια και να συλλέξουν για τον Αυτοκράτορα ελάχιστα σπάνια είδη που δεν υπήρχαν εντός των ορίων του βασιλείου του. [...] Δεν είναι σαφές η σχέση αυτών των ταξιδιών με τις εμπορικές ανταλλαγές. Τα πλοία ήταν φορτωμένα με πολύτιμα εμπορεύματα που προορίζονταν για ανταλλαγή, αλλά όχι στην ανοιχτή αγορά, προφανώς· μάλλον θα δίνονταν στο πλαίσιο της ανταλλαγής δώρων: υποτέλεια από τους βαρβάρους, γενναιοδωρία από τους Κινέζους. [...] Αυτοί οι στόλοι ξεπερνούσαν κατά πολύ σε μεγαλείο τους μικρούς πορτογαλικούς στόλους που έφτασαν αργότερα. Τα πλοία αυτά ήταν πιθανώς τα μεγαλύτερα που είχε δει ποτέ ο κόσμος. [...] Ο πρώτος από τους στόλους του ευνούχου ναυάρχου Τσένγκ—Χο το 1405, αποτελούνταν από 317 σκάφη. [...] Σε περίοδο τριών χρόνων, οι Κινέζοι κατασκεύασαν και επιδιόρθωσαν περίπου 1.681 πλοία. Η μεσαιωνική Ευρώπη δεν θα μπορούσε ούτε καν να διανοηθεί μια τέτοια αρμάδα.

Ωστόσο, αυτό το άνοιγμα της Κίνας στη θάλασσα και στον ευρύτερο κόσμο μειώθηκε σκόπιμα στο μηδέν. Ένα καινούριο κομφουκιανικό πλήθος ανταγωνίζονταν για επιρροή, οι μανδαρίνοι περιφρονούσαν και δεν εμπιστεύονταν το εμπόριο (γι' αυτούς η μόνη αληθινή πηγή πλούτου ήταν η γεωργία) και απεχθάνονταν τους ευνούχους που είχαν σχεδιάσει και διεξαγάγει τα μεγάλα ταξίδια. [...] Έτσι, μετά από μερικές δεκαετίες ταλαντεύσεων, κατά τη διάρκεια των οποίων εναλλάσσονταν η εξύμνηση και ο δοξασμός των εξερευνήσεων από τη μια, με τη περιφρόνηση και την απόρριψη από την άλλη, πάρθηκε η απόφαση όχι μόνο να σταματήσει η εξερεύνηση των θαλασσών αλλά και να διαγραφεί κάθε ανάμνηση των ταξιδιών αυτών, μήπως και οι επόμενες γενιές μπουν στον πειρασμό να επαναλάβουν αυτή την τρέλα. Το 1500 όποιος κατασκεύαζε πλοίο με πάνω από δυο κατάρτια καταδικαζόταν σε θάνατο και από το 1525 οι Αρχές των παράκτιων περιοχών διατάχθηκαν να καταστρέψουν όλα τα ποντοπόρα πλοία και να συλλάβουν τους ιδιοκτήτες τους. [...] Γιατί; Γιατί η Κίνα δεν κατέβαλε αυτή την ελάχιστη επιπρόσθετη προσπάθεια που θα την έφερνε γύρω από το νότιο άκρο της Αφρικής προς τα επάνω μέσα στον Ατλαντικό ωκεανό; [...] Οι λόγοι είναι αρκετοί. Κατ' αρχάς, οι Κινέζοι δεν είχαν βεληνεκές, στόχευση και κυρίως περιέργεια. Πήγαιναν κάπου για να επιδειχθούν και όχι για να δουν και να μάθουν· για

να αυτοπαρουσιαστούν και όχι για να μείνουν·για να τους δηλώσουν υπακοή και υποτέλεια και όχι για να αγοράσουν. [...] Ταυτοχρόνως, αυτή η επιθυμία επιβολής σήμαινε ότι το κόστος υπερέβαινε κατά πολύ τα κέρδη. Αυτά τα ταξίδια μύριζαν υπερβολή[...] Η τρωτότητα του προγράμματος ενισχυόταν από τον ανεπίσημο χαρακτήρα του. [...]

Ο απομονωτισμός έγινε το συνώνυμο της Κίνας. Ολοκληρωμένη, πλήρης φαινομενικά γαλήνια, ανείπωτα αρμονική, η Ουράνια Αυτοκρατορία έμεινε ανέθευτη επί χιλιάδες χρόνια, υπεροπτική και ατάραχη. Αλλά ο κόσμος την προσπερνούσε»¹

Σε μια σύντομη ιστορική αναδρομή θα δοθούν τα κυριότερα χαρακτηριστικά της λειτουργίας της οικονομίας μετά την άνοδο του Κομμουνισμού το 1949 και μέχρι την έναρξη των οικονομικών μεταρρυθμίσεων το 1978. Στη συνέχεια θα γίνει αναφορά στη διαδικασία των μεταρρυθμίσεων από το 1978 μέχρι τα τέλη της δεκαετίας του 1990.

Το 1949 το Κομμουνιστικό Κόμμα της Κίνας ανήλθε στην εξουσία έχοντας την υποστήριξη του Κινέζικου λαού με την προσδοκία ότι θα προασπίσει τα συμφέροντα του κοινωνικού συνόλου. Μέχρι το 1952 το κυριότερο στοιχείο της κινεζικής οικονομίας είναι η αναδιανομή της γης. Η γή από τους γαιοκτήμονες μεταβιβάστηκε στους γεωργούς που τη νοίκιαζαν και η κυβέρνηση προχώρησε στον αφανισμό πολλών γαιοκτημόνων. Η μετάβαση στο κομμουνιστικό καθεστώς θεωρήθηκε ειρηνική, οι επιχειρήσεις οι οποίες στη συντριπτική πλειοψηφία τους ανήκαν στο κράτος συνέχισαν τη λειτουργία τους, και τα εκπαιδευτικά ιδρύματα το ίδιο. Από το 1953 ο τρόπος διακυβέρνησης του κομμουνιστικού κόμματος έγινε πιο απολυταρχικός. Οι γεωργοί οργανώθηκαν σε συντεχνίες με το πρόσχημα ότι αυτό θα ωφελήσει την παραγωγικότητα και την προώθηση των προϊόντων. Το αποτέλεσμα ήταν να εξαναγκάζονται οι γεωργοί να παραδίδουν όλη την παραγωγή τους στα αρμόδια κρατικά όργανα. Η κυβέρνηση πλέον ήταν ο μόνος φορέας που μπορούσε να διανέμει τα προϊόντα και να κάνει αγοραπωλησίες. Αντίστοιχα, και στον τομέα της βιομηχανίας, οι καπιταλιστές παρέδωσαν τις επιχειρήσεις τους στο κράτος και παρέμεναν απλοί διευθυντές/εκτελεστές των εντολών της κυβέρνησης. Το 1958 ο Μάο προωθεί το κίνημα «Μεγάλο Άλμα προς τα Εμπρός», κατά το οποίο η χώρα σύρθηκε σ' ένα πυρετό παραγωγής χάλυβα. Όσον αφορά τη γεωργία, οι γεωργοί

---

¹ David S. Landes, *Ο πλούτος και η φτώχεια των Εθνών: Γιατί μερικά έθνη είναι τόσο πλούσια και μερικά τόσο φτωχά*. (Αθήνα, Λιβάνη 2005), σελ 142-148.

οργανώθηκαν σε κολλεκτίβες και τους ανατέθηκαν ανέφικτοι στόχοι γεωργικής παραγωγής. Το ίδιο έγινε και στη βιομηχανία.

Οι ανέφικτοι στόχοι στην παραγωγή, το Μεγάλο Άλμα, αλλά και σωρεία λαθών που διέπραξε το καθεστώς, είχαν ως άμεσο αντίκτυπο την οικονομική και οικολογική καταστροφή την τριετία 1959-1961, κατά την οποία η χώρα θρήνησε εκατομμύρια θύματα. Μετά το 1962 λόγω της αποτυχίας του κινήματος ο Μάο χάνει πολιτική δύναμη, αν και παραμένει πρόεδρος του Κομμουνιστικού κόμματος άλλες πολιτικές προσωπικότητες αναδύονται. Οι στόχοι για την παραγωγή που οδήγησαν στην οικονομική καταστροφή καταργούνται. Ο πρωθυπουργός Zhou Enlai το 1964 ανακοινώνει τους τέσσερις τομείς όπου η κυβέρνηση προτίθεται να εκσυγχρονίσει, τους «Τέσσερις εκσυγχρονισμούς». Οι τομείς αυτοί είναι οι: βιομηχανία, γεωργία, άμυνα, επιστήμη και τεχνολογία. Η διαδικασία του εκσυγχρονισμού όπως είχε διακηρυχθεί διακόπηκε από την «Πολιτιστική Επανάσταση». Η κινεζική διοίκηση και το οικονομικό σύστημα αμφισβητήθηκε από τους Κόκκινους Φρουρούς, την οργανωμένη νεολαία κινητοποιημένη από το Μάο στα πλαίσια της Πολιτιστικής Επανάστασης. Για μια δεκαετία το κίνημα εμποδίζει την εύρυθμη λειτουργία της κινεζικής οικονομίας. Η «Πολιτιστική Επανάσταση» διήρκεσε μέχρι το 1976, το θάνατο του Μάο. Η εξουσία μετά το θάνατο του Μάο περνάει σε πιο πραγματιστές ηγέτες. Ο Deng Xiaoping αναλαμβάνει την εξουσία το 1978 και προωθεί τη οικονομική μεταρρύθμιση.

Συνοψίζοντας, η οικονομία της Κίνας μέχρι το 1978 χαρακτηρίζεται ως μια κεντρικά σχεδιασμένη οικονομία, με τα εξής χαρακτηριστικά:

- ♦ Η κεντρική αρχή αποφασίζει τι προϊόντα θα παραχθούν και πως θα διανεμηθούν. Επιπρόσθετα, αποφασίζει πόσα χρήματα θα επενδυθούν και σε ποιους τομείς θα γίνεται η κατανομή αυτών των πόρων.
- ♦ Η κατανάλωση ορισμένων προϊόντων όπως λαχανικά, κρέας, λάδι και βαμβακερό ύφασμα γίνεται με δελτίο.
- ♦ Το εισόδημα των εργαζομένων εξαρτάται από το μισθό που έχει καθορίσει η κεντρική εξουσία. Οι εργαζόμενοι σπανίως απολύονται και αλλάζουν αντικείμενο δουλειάς².

---

² Τα στοιχεία για την περίοδο 1949 έως 1978 βρίσκονται στο: Gregory C. Chow, *China's Economic Transformation*. (Blackwell Publishing² 2007), κεφάλαιο 2.

Με την ανάληψη της εξουσίας από τον Deng Xiaoping, προωθείται η οικονομική μεταρρύθμιση όπου επιδιώκεται η σταδιακή μετάβαση από την κεντρικά σχεδιασμένη οικονομία σε μια οικονομία περισσότερο εξαρτημένη από τους μηχανισμούς της ελεύθερης αγοράς. Οι μεταρρυθμίσεις έγιναν στη βάση των τεσσάρων εκσυγχρονισμών του Zhou Enlai. Όσον αφορά τη γεωργία, το σύστημα της κολεκτίβας καταργήθηκε και η γεωργική παραγωγή στηρίχθηκε στη βάση του συστήματος υπευθυνότητας του νοικοκυριού για την παραγωγή (*the household production responsibility system*). Η αγορά αγροτικών προϊόντων άνοιξε και οι αγρότες μπορούσαν να εκτρέφουν με σκοπό το εμπόριο ακόμη και οικόσιτα ζώα. Ωστόσο, πρέπει να επισημανθεί ότι η ιδιοκτησία της γης παραμένει στην κοινότητα. Ακόμη και σήμερα τα δικαιώματα χρήσης και κατοχής της γης είναι αμφισβητούμενα. Αυτό που πρέπει να συγκρατήσουμε είναι το δικαίωμα χρήσης της γης τείνει να έχει πιο μόνιμο χαρακτήρα με αποτέλεσμα να προσιδιάζει στην ιδιοκτησία. Όσον αφορά τον τομέα των κρατικών επιχειρήσεων, η διαδικασία μεταρρύθμισης ξεκινά επίσης το 1978. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι οι όποιες μεταρρυθμίσεις επιχειρούνται εμπειρικά και τμηματικά. Οι βασικές αλλαγές: α) δόθηκε μερική αυτονομία για αποφάσεις που αφορούν την παραγωγή, διανομή κερδών και επενδύσεις, β) οι επιχειρήσεις έγιναν πιο «υπεύθυνες» για την πορεία τους και ενισχύθηκε ο ρόλος της αγοράς γ) αλλαγή του τρόπου διοίκησης. Η διαδικασία μεταρρύθμισης για τις κρατικές επιχειρήσεις ήταν αρκετά δύσκολη. Τα μέλη του Κομμουνιστικού Κόμματος θεωρούσαν πηγή εξουσίας να ελέγχουν την παραγωγή του κράτους και δεν ήταν διατεθειμένοι να παραχωρήσουν τον έλεγχο σε ιδιώτες. Επιπλέον η αποτελεσματική λειτουργία μιας επιχείρησης εξαρτάται και από διάφορους άλλους παράγοντες έξω από αυτήν τους οποίους ήλεγχαν μέλη της κυβέρνησης. Η διαδικασία μεταρρύθμισης του τομέα των επιχειρήσεων δεν έχει σταματήσει και έχουν γίνει ακόμη πολλά θετικά βήματα. Από τα πρώτα μεταρρυθμιστικά μέτρα ήταν η μερική απελευθέρωση των τιμών και η φορολόγηση των επιχειρήσεων. Όσον αφορά την ενίσχυση της αγοράς, το κράτος δεν διατήρησε το μονοπώλιο του στην πώληση προϊόντων δίνοντας αντίστοιχο δικαίωμα σε συντεχνίες και σε ιδιώτες με άμεσο αποτέλεσμα, τη ραγδαία ανάπτυξη του εμπορίου αλλά και τη δημιουργία πολλών αγορών για την αγοραπωλησία προϊόντων³.

---

³ *Special report, The End of Central Planning ? Socialist Economies in Transition. The cases of Czechoslovakia, Hungary, China, and the Soviet Union* (Westview Press (1990) , 62-63

Η μακροοικονομική αστάθεια της περιόδου 1988-91 ώθησε τις κινεζικές αρχές σε μια πρώτη συνολική αξιολόγηση του κοινωνικού και οικονομικού κόστους των μεταρρυθμίσεων και σε μερικό περιορισμό της ελεύθερης διαμόρφωσης των τιμών καθώς και σε επανενεργοποίηση ορισμένων διοικητικών ελέγχων. Παρόλ' αυτά, τον Οκτώβριο του 1992, το Κομμουνιστικό Κόμμα της Κίνας υπό την καθοδήγηση του Deng Xiaoping υιοθέτησε το στόχο της εγκαθίδρυσης μιας σοσιαλιστικής οικονομίας της αγοράς (socialist market economy). Στη συνέχεια, εντατικοποιήθηκε ο ρυθμός εισαγωγής μέτρων μεταρρύθμισης και ενισχύθηκε ο βαθμός φιλελευθεροποίησης του οικονομικού συστήματος της χώρας. Παράλληλα, έγινε αναγκαία η δημιουργία νέων θεσμών και μηχανισμών για τη μακροοικονομική διαχείριση της οικονομίας. Έτσι, δόθηκε έμφαση στη φορολογία και στον κρατικό προϋπολογισμό, στη διεύρυνση του θεσμικού και ρυθμιστικού ρόλου της κεντρικής τράπεζας (People's Bank of China), ώστε να δύναται να ασκεί νομισματική πολιτική και να εποπτεύει το χρηματοπιστωτικό σύστημα, καθώς και στη βελτίωση της λειτουργίας των αγορών κεφαλαίων και συναλλάγματος.

Στον τομέα του εμπορίου, η Κίνα πριν το 1978 ήταν μια απομονωμένη οικονομία. Το 1978 ο συνολικός όγκος εμπορίου αντιστοιχούσε στο 7% του συνολικού εισοδήματος. Με την πολιτική της Ανοιχτής Πόρτας, ενισχύθηκαν και οι εισαγωγές και οι εξαγωγές προϊόντων. Το 1987 ο όγκος του εμπορίου αυξήθηκε κατά 25% και μέχρι το 1998 κατά 37%. Ενώ στα τέλη του 1970 το εμπορικό ισοζύγιο της Κίνας ήταν ελλειματικό στη δεκαετία του 1990. Από το 1998 μέχρι το 2002 ο όγκος του εμπορίου διπλασιάσθηκε, και το 2003 αντιστοιχούσε στο 65% του ΑΕΠ⁴ Εκτενής αναφορά για το εμπόριο γίνεται στο επόμενο κεφάλαιο⁵.

Όσον αφορά την χρηματοπιστωτική κρίση του 1997 στη νότια και νοτιοανατολική Ασία λόγω της διασύνδεσης των ασιατικών οικονομιών, η κρίση γρήγορα μεταδόθηκε σε όλη την περιοχή, ωστόσο η Κίνα δεν υπέστη σοβαρές οικονομικές επιπτώσεις. Σε αυτό συνέβαλε ο σχετικά κλειστός χαρακτήρας της οικονομίας, η μικρότερη, σε σχέση με τις άλλες χώρες, εξάρτηση από ξένα κεφάλαια και ο έλεγχος του εθνικού νομίσματος από την Κινεζική Τράπεζα⁶. Διαρθρωτικό πρόβλημα της περιοχής υπήρξε το υψηλό εξωτερικό χρέος. Το εξωτερικό χρέος της Κίνας αυξανόταν σταδιακά τη

---

⁴ Ibid, 299, 301.

⁵ Τα στοιχεία για την περίοδο 1949 έως 1978 βρίσκονται στο Gregory C. Chow op.cit κεφάλαιο 3.

⁶ Παναγιώτης Β. Ρουμελιώτης, *Παγκόσμια Διακυβέρνηση ή Ηγεμονική Παγκοσμιοποίηση;* (Λιβάνη, Αθήνα 2002), 134.

δεκαετία του 1990 αγγίζοντας τα 112 δις \$ το 1997⁷ και φθάνοντας τα 154 δις \$ το 1999⁸. Από το 1999 και μετά το εξωτερικό χρέος μειώνεται φθάνοντας το 2001 τα 91,7 δις \$ αλλά μετά το 2003 αυξάνεται σε ετήσια βάση φθάνοντας το 2007 τα 305 δις \$⁹. Ωστόσο, δεν θεωρείται ότι αποτελεί πρόβλημα για την κινεζική οικονομία

Τέλος , στα πλαίσια του ανοίγματος της οικονομίας της Κίνας ενισχύθηκαν και οι επενδύσεις. Αρχικά, δημιουργήθηκαν 4 οικονομικές ζώνες¹⁰ στην περιοχή των ανατολικών ακτών όπου παρέχουν για τους επενδυτές υποδομές, φορολογικές ελαφρύνσεις, και κατάλληλη νομοθεσία. Αφού οι μεταρρυθμίσεις σε αυτές τις περιοχές είχαν θετικό αποτέλεσμα το σύστημα των ανοιχτών ζωνών εφαρμόστηκε τμηματικά και στην υπόλοιπη οικονομία. Οι ξένες επενδύσεις αυξήθηκαν από 1 δις \$ σε ετήσια βάση το 1978 σε 30 δις \$ το 1998. Εκτενής αναφορά για της επενδύσεις στην Κίνα γίνεται στο επόμενο κεφάλαιο.

Συμπερασματικά, η προσπάθεια της Κίνας για την εγκαθίδρυση μιας οικονομίας της αγοράς με «κινεζικά χαρακτηριστικά» εκτιμάται πως έχει στεφθεί με επιτυχία. Η σταδιακή εισαγωγή στοιχείων της ιδιωτικής οικονομίας και του ελεύθερου ανταγωνισμού συνέβαλαν τόσο στη συσσώρευση κεφαλαίου όσο και σε μια ασυνήθιστη για τα διεθνή δεδομένα αύξηση της παραγωγικότητας. Το αποτέλεσμα ήταν να πετύχει η χώρα ιδιαίτερα υψηλούς ρυθμούς ανάπτυξης, περίπου 9.6% κατά μέσο όρο ετησίως συχνά υψηλότερους από αυτούς των άλλων χωρών της περιοχής για τις οποίες μέχρι πρότινος γίνονταν λόγος περί "οικονομικού θαύματος". Στο πλαίσιο της τελευταίας συνταγματικής μεταρρύθμισης πρόκειται να καταγραφεί για πρώτη φορά και στο σύνταγμα ο ιδιαίτερος ρόλος της ιδιωτικής οικονομίας και της ιδιωτικής ιδιοκτησίας. Η μέχρι σήμερα νομικά ακατοχύρωτη ιδιωτική οικονομία θα αναγνωρισθεί ως "σημαντικό στοιχείο της σοσιαλιστικής οικονομίας της αγοράς".¹¹ Η οικονομική φιλελευθεροποίηση θα εξακολουθήσει όμως να μη συνοδεύεται από την πολιτική φιλελευθεροποίηση.

---

⁷ Στοιχεία από την ιστοσελίδα , <http://www.chinese-outpost.com/chinapedia/economy/external-debt.asp>

⁸ Παναγιώτης Β. Ρουμελιώτης, op.cit, 135

⁹ Στοιχεία από πίνακα στην ιστοσελίδα, http://www.indexmundi.com/china/debt_external.html

¹⁰ Οι 3 πρώτες , Shenzhen, Zhuhai, Shantou είναι κοντά στην επαρχία Guangdong που συνορεύει με το Hong Kong και η άλλη, Xiamen στην επαρχία Fujian. Ibid, 329 .

¹¹ Άρθρο από Άγγελος Κότιος : Η Κίνα στην Παγκόσμια οικονομία, στην ιστοσελίδα <http://andreaschadjivassiliou.spaces.live.com/blog/cns!753D90F1E5DA1A15!426.entry>

Μέρος Β. Η Κινέζικη Οικονομία-μια οριζόντια αποτίμηση

B1.Εσωτερικά Θέματα

Οι βασικές κινητήριες δυνάμεις της οικονομικής μεγέθυνσης είναι οι επενδύσεις , η κατανάλωση και οι εξαγωγές. Στόχος της κυβέρνησης είναι να καταστεί πλέον το μέγεθος της εγχώριας κατανάλωσης ο πλέον βασικός μοχλός της οικονομικής ανάπτυξης. Οι ξένες επενδύσεις και η ανάπτυξη των δυνάμεων της ελεύθερης αγοράς συντέιναν στην ενσωμάτωση της χώρας στην παγκόσμια οικονομία.

Θα πρέπει να σημειωθεί πως αν και η Κίνα έχει περίπου το 20% του παγκόσμιου πληθυσμού και εμφανίζει δυναμική οικονομική μεγέθυνση, συγκεντρώνει ακόμη τα χαρακτηριστικά της αναπτυσσόμενης χώρας εμφανίζοντας χαμηλό κατά κεφαλήν εισόδημα, πολύ χαμηλότερο από ευρωπαϊκές χώρες ή τις ΗΠΑ. Σημαντικοί παράγοντες ακόμη δυσχεραίνουν τη μετάβαση σε μια ισορροπημένη οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη. Γοργή οικονομική μεγέθυνση παρουσιάζουν τα αστικά κέντρα στις νότιες και ανατολικές παράκτιες περιοχές καθώς και τα κέντρα στις βόρειες περιοχές. Αντίθετα η κεντρική και δυτική Κίνα εμφανίζει πολύ αργούς ρυθμούς ανάπτυξης¹². Επιπλέον, το κοινωνικό σύστημα πρόνοιας είναι ανεπαρκές και δεν μπορεί να εξασφαλίσει ιατροφαρμακευτική περίθαλψη ή τις συντάξεις στις αγροτικές περιοχές. Μετά την ανάληψη της εξουσίας το 2003 από τον Πρόεδρο Hu Jintao και τον πρωθυπουργό Wen Jiabao οι αναλυτές είναι αρκετά αισιόδοξοι καθώς από ότι φαίνεται το οικονομικό επιτελείο της κυβέρνησης έχει επιδείξει υπευθυνότητα και αποτελεσματικότητα στη διαχείριση των οικονομικών προβλημάτων.

Γενικά Στοιχεία -Προβλέψεις

Key indicators	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Real GDP growth (%)	11.4	9.8	9.0	9.0	8.6	8.4
Consumer price inflation (%; av)	4.8	4.5	3.9	3.7	3.8	3.8

¹² The World Bank, *Dancing with Giants: China, India and the Global Economy*, eds: L.Alan Winters & Shahid Yusuf . (The International Bank for Reconstructions and Development/The World Bank and the Institute of Policy Studies 2007) , 183.

Budget balance (% of GDP)	0.1	0.2	-0.2	-0.3	-0.3	-0.3
Current-account balance (% of GDP)	11.6	10.4	10.0	9.8	8.9	7.6
Commercial bank prime rate (%; year-end)	7.6	8.0	7.8	7.6	7.8	7.8
Exchange rate Rmb:US\$ (av)	7.61	7.05	6.77	6.50	6.25	6.03
Exchange rate Rmb:¥100 (av)	6.46	6.78	7.05	6.95	6.81	6.57

Πηγή: Economic Data. 7.03.2008 Economist Intelligence Unit στην ιστοσελίδα
<http://www.economist.com/countries/china/profile.cfm?folder=Profile-Economic%20Data>

B1.1 Ρυθμός μεγέθυνσης ΑΕΠ

Η Κίνα, μαζί με την Ινδία είναι οι δύο χώρες που κατά τις δεκαετίες του 1980 και 1990 είχαν την μεγαλύτερη αύξηση στο Ακαθάριστο Εθνικό Προϊόν (εφεξής ΑΕΠ) τους. Η Κίνα, την περίοδο 1980-2000, είχε κατά μέσο όρο ρυθμό μεγέθυνσης 10%, ενώ την περίοδο 1998-2002 είχαμε επιβράδυνση του ρυθμού στο 7-8% καθώς και το 2003 , όπου καταγράφηκε ρυθμός μεγέθυνσης 8%¹³. Μεταξύ 2000 και 2005 ο ρυθμός μεγέθυνσης της Κίνας κυμάνθηκε σε υψηλά επίπεδα, από 7,5 έως 9,5%¹⁴ και για την περίοδο 2006 και 2007 κατέγραψε ρυθμό μεγέθυνσης 10,7%¹⁵ και 11,4%¹⁶ αντίστοιχα. Σε απόλυτους αριθμούς το ΑΕΠ για το 2006 ανήλθε σε 20.940,7 δις γουάν. Με βάση τα στοιχεία που δίνει η Παγκόσμια Τράπεζα για την περίοδο 2005 έως 2020 προβλέπεται μέσος ετήσιος ρυθμός μεγέθυνσης περίπου 6,6% και αύξηση του μεριδίου της οικονομίας της Κίνας στην παγκόσμια ανάπτυξη από 12,8 % που καταγράφηκε την περίοδο 1995- 2004 σε 15,8% για την περίοδο 2005-2020¹⁷.

Με βάση τα στοιχεία, η Κίνα αυτή τη στιγμή είναι η τέταρτη οικονομία σε ρυθμούς ανάπτυξης παγκοσμίως, ακολουθώντας τις ΗΠΑ , την Ιαπωνία και τη Γερμανία, 3^η χώρα σε εξαγωγές και ο 2^{ος} μεγαλύτερος εμπορικός εταίρος της ΕΕ . Εκτιμάται δε, ότι

¹³ Εν μέρη και λόγω της επιδημίας ΣΑΡΣ. *China and India: Economic Performance, Competition and Cooperation. An update* T.N. Srinivasan . Στην ιστοσελίδα:

<http://www.econ.yale.edu/~srinivas/C&I%20Economic%20Performance%20Update.pdf>

¹⁴ Παναγιώτης Β. Ρουμελιώτης, Παγκόσμια Οικονομική Διακυβέρνηση, (Λιβάνη, Αθήνα 2006) 134.

¹⁵ http://english.gov.cn/2007-01/25/content_507608.htm

¹⁶ The World Bank, op cit, 6.

¹⁷ Ibid, 7.

φέτος (2008) θα ξεπεράσει την οικονομία της Γερμανίας και μέχρι το 2035 θα έχει ξεπεράσει αυτή των ΗΠΑ.¹⁸ Επιπλέον, έχουν υπάρξει σημαντικές αλλαγές στη διάρθρωση του Κινεζικού ΑΕΠ. Ενώ το 2000 , οι επενδύσεις συνέβαλαν κατά 38% στην αύξηση του ΑΕΠ το 2006 το ποσοστό αυτό αυξήθηκε στο 45%¹⁹. Αντίστοιχα όσον αφορά την κατανάλωση τώρα συνεισφέρει στο ΑΕΠ κατά 60% , ενώ το 2000 κατά 50%. Τα στοιχεία του 2006 δείχνουν πως τα ποσοστά συμμετοχής των τριών τομέων, πρωτογενής, δευτερογενής τριτογενής , ήταν 11,8%, 48,7% και 39,5% αντίστοιχα²⁰.

B1.2 Εγχώρια αγορά/ Εισόδημα

Αν και πληθυσμιακά η Κίνα είναι μια πολύ μεγάλη χώρα, με 1.3 δις κατοίκους , αυτό για πολλές δεκαετίες δεν έδωσε ώθηση στην εγχώρια αγορά της. Στο «η Στρατηγική της Κίνας»²¹ οι Μουρδουκούτας και Arayama σημειώνουν πως η στασιμότητα κατά το παρελθόν, κυρίως 18^{ος} και 19^{ος} αι., παρά την πληθυσμιακή υπεροχή οφείλεται στις υπερβολικές κρατικές ρυθμίσεις και στον έλεγχο που ασκούσαν οι επαγγελματικές συντεχνίες, στην έλλειψη φυσικής ολοκλήρωσης της Κίνας με αποτέλεσμα να παραμένει ένα σύνολο αυτόνομων οικονομιών, στην καθυστέρηση του εκσυγχρονισμού των δικτύων της (πχ. σιδηροδρομικό) και στην ανικανότητα της Κίνας να αφομοιώσει την εγχώρια και ξένη τεχνολογία και να αυξήσει την παραγωγικότητα και το εισόδημα. Οι συγγραφείς εκτιμούν , πως ακόμα και σήμερα η εγχώρια αγορά της Κίνας δεν έχει εκμεταλλευτεί όλες τις δυνατότητες της. Ακόμη και σήμερα, μία μικρή μόνο μερίδα του πληθυσμού έχει πρόσβαση σε κάποια βασικά προϊόντα , πχ. 3% του πληθυσμού έχει αυτοκίνητο, το 9% τηλέφωνο, το 25% ψυγείο και το 40% τηλεόραση²². Αυτά τα στοιχεία καταδεικνύουν πως η εγχώρια αγορά έχει πολλές δυνατότητες καθώς υπάρχει ένα τεράστιο δυναμικό αγοράς .

---

¹⁸ W. John Hoffmann & Michael J. Enright, *China Into The Future: Making Sense of the World's Most Dynamic Economy*. (John Wiley & Sons Asia 2008), 29.

¹⁹ Ibid, 30.

²⁰ Ετήσια Έκθεση 2006, Πρεσβεία της Ελλάδος στο Πεκίνο, Γραφείο Εμπορικών και Οικονομικών Υποθέσεων. Πεκίνο Οκτώβριος 2007, Α7.

²¹ Πάνος Μουρδουκούτας & Yuko Arayama, *Η Στρατηγική της Κίνας: Επιχειρηματική Στρατηγική σε μια Ημιπαγκοσμιοποιημένη Οικονομία*. (Σταμούλης, Αθήνα 2006), Β/ 62.

²² Ibid , 62.

Ωφελούνται όμως οι εγχώριες και ξένες βιομηχανίες από τους Κινέζους καταναλωτές;

Στο «η Στρατηγική της Κίνας» οι Μουρδουκούτας και Arayama απαντούν όχι και μάλιστα επισημαίνεται πως πολλές ξένες αυτοκινητοβιομηχανίες επιδιώκουν την απόσυρση τους από την κινεζική αγορά. Τα χαμηλά ποσοστά κατανάλωσης δε, εν μέρει οφείλονται σε παράγοντες όπως το χαμηλό κατά κεφαλήν εισόδημα, τις εισοδηματικές ανισότητες, τη χαμηλή πληθυσμιακή πυκνότητα και τα υψηλά ποσοστά αναλφαριθμητισμού²³. Κατά μέσο όρο (στοιχεία 2006) το κατά κεφαλήν εισόδημα φθάνει τα 1,735\$, το οποίο αποτελεί μόλις το 4% του ετήσιου κατά κεφαλήν ΑΕΠ των ΗΠΑ.²⁴ Η έκθεση της Παγκόσμιας Τράπεζας για την Κίνα όμως παρουσιάζει πιο ενθαρρυντικά στοιχεία. Επισημαίνει ότι όντως τα κινέζικα νοικοκυριά καταναλώνουν το μεγαλύτερο ποσό του εισοδήματός τους σε τροφή και όχι σε βιομηχανικά προϊόντα. Τα χαμηλά εισοδήματα σε αστικές αλλά και σε γεωργικές περιοχές αγοράζουν κυρίως ρούχα και παπούτσια και λιγότερο αυτοκίνητα και άλλα ακριβά βιομηχανικά προϊόντα. Τα τελευταία απευθύνονται σε ομάδες υψηλού εισοδήματος. Η Παγκόσμια Τράπεζα για να εκφράσει το ύψος του εισοδήματος της ανώτατης εισοδηματικής ομάδας που μπορεί να καταναλωθεί σε τέτοια προϊόντα μετρά το εισόδημα της ομάδας αυτής αφαιρώντας το ποσό που θα διατεθεί για τρόφιμα. Το συνολικό ποσό αυτής της δυναμικής της εγχώριας αγοράς υπολογίζεται 550 δις\$. Αν δε, προσμετρηθούν και τα χρήματα που δαπανώνται σε επενδύσεις τέτοιων προϊόντων, οι βιομηχανίες στην Κίνα μπορούν να επωφεληθούν από μια δυνητική αγορά 1 τρισεκατομμύριου δολαρίων²⁵.

Στο αφιέρωμα που έκανε το περιοδικό BussinessWeek τον Αύγουστο του 2005 για την Κίνα και την Ινδία ιδιαίτερη μνεία έγινε για την αύξηση της κατανάλωσης και στις δύο χώρες. Στο άρθρο με τίτλο « A New World Economy: The balance of Power will shift to the East as China and India evolve»²⁶ γίνεται λόγος για την ανάδυση μιας νέας καταναλωτικής τάξης που έχει πολλά κοινά στοιχεία με την καταναλωτική συμπεριφορά των Αμερικάνων κάποιες δεκαετίες πριν. Οι νέοι όντας αισιόδοξοι για το μέλλον και νιώθοντας ότι η προσωπική επιτυχία και πρόοδος είναι στα χέρια τους,

²³ John Hoffmann & Michael J. Enright op.cit , 43.

²⁴ Ετήσια Έκθεση 2006, Πρεσβεία της Ελλάδος στο Πεκίνο op.cit A3.

²⁵ The World Bank op cit, 38-39.

²⁶ A New World Economy. The balance of power will shift to the East as China and India evolve. Bussinessweek, 22.08.2005.

θεωρούν τα προϊόντα ως ένδειξη status με αποτέλεσμα να αλλάζουν κινητό τηλέφωνο σχεδόν κάθε τρίμηνο. Παρενθετικά, να σημειωθεί πως ένας από τους λόγους αύξησης του διαθέσιμου εισοδήματος για την αγορά τέτοιων προϊόντων είναι και η πολιτική του ενός παιδιού που έχει εφαρμοστεί στην Κίνα. Σε άρθρο του Economist²⁷ στην έκδοση «The World in 2008» επισημαίνεται πως λόγω της ανωτέρω πολιτικής υπάρχουν πολλές οικογένειες στην Κίνα με 1 παιδί και 265 εκατ. Κινέζοι ηλικίας 40 έως 64 ετών που έχουν παιδιά σε τέτοια ηλικία που δεν άμεση οικονομική εξάρτηση από αυτούς²⁸. Αυτές οι οικογένειες βρίσκονται με διαθέσιμα χρήματα που ξοδεύουν κυρίως σε προϊόντα καλλωπισμού, ταξίδια και καλή ζωή. Εννοείται ότι είναι πλήρεις από προϊόντα όπως αυτοκίνητο τηλεόραση κ.α. Μάλιστα το πλήθος των empty nesters θα αυξηθεί κατά 50 εκατομμύρια τα επόμενα δέκα χρόνια.

Τα τελευταία στοιχεία δείχνουν ότι η συνεισφορά των εξαγωγών στην οικονομική μεγέθυνση έχει μειωθεί κατά πολύ, συμβάλλοντας κατά 0,4% το 2007 και προβλέποντας να μειωθεί περαιτέρω το 2008. Αυτό δεν δημιουργεί φόβους καθώς αυτό θα αντισταθμιστεί από την εγχώρια κατανάλωση και την ισχυρή ανάπτυξη των επενδύσεων. Ο ρυθμός αύξησης των εισαγωγών συνεχίζει να αυξάνεται λόγω της δυναμικής εγχώριας αγοράς. Ο ρυθμός αύξησης των εισαγωγών αυξήθηκε από το 18% στο 26% λόγω ισχυρής ανάπτυξης βιομηχανικής και ιδιωτικής κατανάλωσης. Αυτό σημαίνει ότι οι κινεζικές εισαγωγές σήμερα αυξάνονται ταχύτερα από τις εξαγωγές. Το εμπορικό πλεόνασμα της Κίνας διευρύνθηκε μόνο κατά 12% (σε όρους δολαρίου) κατά τη διάρκεια του τέταρτου τριμήνου, ενώ κατά 90% ήταν η αύξηση στα δύο πρώτα τρίμηνα του 2007. Αυτό οφειλόταν εν μέρει στις υψηλότερες τιμές του πετρελαίου οι οποίες εκτόξευσαν την αξία των εισαγωγών²⁹.

---

²⁷ *No kids, more money: Watch out for China's empty-nesters*. Economist, The world in 2008 Edition.

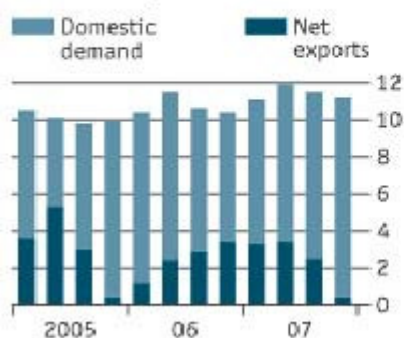
²⁸ Τους ονομάζει empty nesters, ibid.

²⁹ *Η οικονομία της Κίνας από τον Μάο στο Μάο : Εν μέσω αρνητικών οικονομικών συγκυριών παγκοσμίως, τα καλά νέα είναι ότι η Κίνα εξελίσσεται σε ένα έθνος με «ροπή» προς την κατανάλωση*
Καθημερινή 26.02.08

Keeping the home fires burning

China's:

GDP growth by component
% increase on a year earlier

Sources: World Bank; Capital Economics

retail sales
% increase on a year earlier

Πηγή: Η οικονομία της Κίνας από τον Μάο στο Mall : Εν μέσω αρνητικών οικονομικών συγκυριών παγκοσμίως, τα καλά νέα είναι ότι η Κίνα εξελίσσεται σε ένα έθνος με «ροπή» προς την κατανάλωση. Καθημερινή. 26.02.08

Βέβαια όπως θα ήταν φυσικό το θέμα της εισοδηματικής ανισότητας φωτίζεται από το σύνολο της βιβλιογραφίας . Μόλις πρόσφατα η οικονομική ανάπτυξη άγγιξε 800 εκατ. ανθρώπους που ζουν στις αγροτικές περιοχές με ετήσιο εισόδημα μόνο 354\$. Συνοπτικά, στο « Κίνα Α.Ε: Η Πρόκληση της Νέας Υπερδύναμης για την Αμερική και τον Κόσμο»³⁰ αναφέρονται τα ακόλουθα.

Οι οικονομικές ευκαιρίες στην Κίνα , οι οποίες διαμορφώνονται κυρίως από γεωγραφικούς παράγοντες , είναι πλέον τόσο ασύμμετρα κατανομημένες, ώστε η Κίνα να συγκαταλέγεται πλέον στις χώρες με τις μεγαλύτερες ανισότητες. Κατά μέσο όρο, τα αγροτικά εισοδήματα δεν αντιστοιχούν ούτε στο ένα τρίτο των εισοδημάτων στην πόλη.

Πιο συγκεκριμένα, στις αστικές περιοχές και μάλιστα παράκτιες όπως Shenzhen και Shanghai το ετήσιο κατά κεφαλήν εισόδημα αγγίζει τα 6.000\$ και 7.000\$ αντίστοιχα ενώ σε κάποιες αγροτικές περιοχές όπως Guizhou μετά βίας αγγίζει τα 500. Στο θέμα της εισοδηματικής ανισότητας θα επανέλθουμε.

Όσον αφορά το δείκτη τιμών καταναλωτή, το 2006 σημειώθηκε αύξηση κατά 1,5% και ο πληθωρισμός βρισκόταν στο 1,4% ³¹. Το 2007 ο πληθωρισμός έχει μια φρενήρη πορεία, από 2,2% τον Ιανουάριο έφθασε 3,4% το Μάιο και στις αρχές του 2008 έχει

³⁰ Ted C. Fishman , *Κίνα ΑΕ: Η πρόκληση της Νέας Υπερδύναμης για την Αμερική και τον Κόσμο*, (Κλειδάριθμος, 2006) 69.

³¹ Ετήσια Έκθεση 2006, Πρεσβεία της Ελλάδος στο Πεκίνο op.cit A17.

σκαρφαλώσει στο 7,1% δίχως σημάδια πτώσης³². Και αυτό το θέμα θα αναλυθεί διεξοδικά στη συνέχεια.

B1.3 Πληθυσμός

Το ζήτημα του πληθυσμού είναι σημαντικό για μια χώρα ηπειρωτικών διαστάσεων. Με βάση τα στοιχεία που παρέχονται στην έκθεση της Παγκόσμιας Τράπεζας ο πληθυσμός της Κίνας αυξήθηκε μόνο κατά 0.6% ετησίως κατά την περίοδο 2000-2005 για να φτάσει τους 1,32 δις ανθρώπους. Στην ίδια έκθεση εκτιμάται πως ο πληθυσμός θα συνεχίσει να αυξάνεται μέχρι το 2032 και από εκεί θα ξεκινήσει να μειώνεται. Αυτά τα στοιχεία καταδεικνύουν την μειωμένη γεννητικότητα στην Κίνα στις ηλικίες 15 έως 64 και ενώ το 2005 ήταν 71%, προβλέπεται να μειωθεί στο 69% το 2020 και 62% το 2040 και αναδεικνύουν το φαινόμενο της γήρανσης του πληθυσμού.

Ο ρυθμός αστικοποίησης ανέρχεται στο 43% του πληθυσμού της Κίνας έναντι 21% που ήταν το 2005³³. Το ποσοστό του αγροτικού πληθυσμού μειώνεται παρόλο που η γεωργία απασχολεί το 45% των εργαζόμενων έναντι του 22% που απασχολεί η βιομηχανία. Η έντονη αστικοποίηση συμβάλλει στη διόγκωση του δευτερογενούς και τριτογενούς τομέα. Οι κυβερνήσεις της Κίνας μετά το 1971 εισήγαγαν πολιτικές οικογενειακού σχεδιασμού με σκοπό να ελέγξουν την γεννητικότητα στην Κίνα. Εισήχθησαν αυστηρά μέτρα υπό την οδηγία του Κομμουνιστικού Κόμματος «ένα ζευγάρι-ένα παιδί». Οι έλεγχοι στον πληθυσμό οδήγησαν και σε ακραίες καταστάσεις όπως π.χ. πνιγμοί κοριτσιών από τους γονείς και αύξηση των υιοθεσιών αλλά και τη δημιουργία του φαινομένου των γυμνών κλαριών, σημαντικό αριθμητικό πλεόνασμα των αγοριών έναντι των κοριτσιών³⁴.

B1.4 Απασχόληση/Ανεργία

Το εργατικό δυναμικό το 2006 ανέρχεται 812 εκατ. άτομα σημειώνοντας μια αύξηση της τάξης των 5,75 εκατ. ατόμων από την προηγούμενη χρονιά. Συνολικά, 283,1

---

³² Jonathan Anderson, *Pricing In China's Inflation Risk*, Far East Economic Review, στην ιστοσελίδα <http://www.feer.com/shroff/2008/march/pricing-in-chinas-inflation-risk>

³³ The World Bank op. cit. 12.

³⁴ Θα μελετηθούν εκτενέστερα οι οικονομικές επιπτώσεις της πολιτικής της Κίνας για τη γεννητικότητα, στο Μέρος Γ.

εκατ. εργάζονται σε αστικές περιοχές. Να σημειωθεί εδώ, πως το πλήθος των εργαζομένων στις πόλεις αυξήθηκε κατά 11,84³⁵ εκατ. το 2006 σε σχέση με την προηγούμενη χρονιά. Κατά τη διάρκεια του 10^{ου} Πενταετούς Προγράμματος (2000-2005) η απασχόληση στις αστικές περιοχές αυξήθηκε κατά 41 εκατ. άτομα και σε αυτό συνέβαλε σε μεγάλο βαθμό ο αναδυόμενος ιδιωτικός τομέας τον οποίο θα κληθούν να στελεχώσουν στο μέλλον 40 εκατ. άτομα μόνο στις αστικές περιοχές.

Το ζήτημα της ανεργίας στην Κίνα έχει αρχίσει να γίνεται επιτακτικό. Το επίσημο ποσοστό ανεργίας που δίνεται είναι 5% όμως το πραγματικό ποσοστό φαίνεται να είναι υψηλότερο. Η ρίζα του προβλήματος της ανεργίας στην Κίνα εμφανίζεται από τη στιγμή που ξεκίνησαν να κλείνουν κρατικές επιχειρήσεις που είχαν μείνει από την εποχή του κρατικού σχεδιασμού. Από το 1978 έχουν κλείσει περίπου 40.000 κρατικές βιομηχανίες και από το 1996 μέχρι το 2001, 53 εκατ. εργαζόμενοι έχασαν τη δουλειά τους. Όπως εύστοχα παρομοιάζεται στο «Κίνα Α.Ε: Η Πρόκληση της Νέας Υπερδύναμης για την Αμερική και τον Κόσμο», κατά την περίοδο 1998-2001 οι κρατικές επιχειρήσεις απέλυσαν 21 εκατ. εργαζομένους. *Ο αριθμός αυτός είναι μεγαλύτερος από το σύνολο όλων των Αμερικανών που εργάζονται στη μεταποίηση*³⁶. Το 2002 το ποσοστό ανεργίας σε αστικές περιοχές έφθασε το 12,3% χωρίς να καταμετρούμε σε αυτό το ποσοστό, το πλήθος των ανέργων σε γεωργικές περιοχές. Εκτιμήσεις δείχνουν πως αν προσμετρήσουμε και τον αγροτικό πληθυσμό η ανεργία φθάνει το 23% ή αλλιώς 170 εκατ. ανθρώπους³⁷. Το άνοιγμα νέων θέσεων εργασίας κατέχει υψηλή θέση στις προτεραιότητες της κυβέρνησης, και μάλιστα το 2006 κρατικές εταιρείες άνοιξαν 3 εκατ. νέες θέσεις εργασίας. Ιδιαίτερη έμφαση θα δώσει η κυβέρνηση στην ανάπτυξη του τομέα των υπηρεσιών καθώς φαίνεται πως είναι από τους λίγους τομείς που υποαπασχολούν εργαζόμενους. Αν ο τομέας αυτός προσελκύσει επενδύσεις τότε εκτιμάται ότι θα δημιουργηθούν περίπου 40 με 50 εκατ. νέες θέσεις³⁸.

B1.5 Οικονομική Πολιτική/Το 11^ο Πενταετές Πρόγραμμα

Καταρχάς, μια σημαντική διαφοροποίηση του 11^{ου} από το 10^ο Πενταετές Πρόγραμμα (2001-2005) είναι ότι πλέον ονομάζεται Πενταετές Πρόγραμμα και όχι Πενταετές

³⁵ Ετήσια Έκθεση 2006, Πρεσβεία της Ελλάδος στο Πεκίνο Α14.

³⁶ Ted C. Fishman, op.cit 89.

³⁷ John Hoffmann & Michael J. Enright, op.cit, 145.

³⁸ Ibid, 145.

Σχέδιο όπως ήταν η επίσημη ονομασία του προηγούμενου , δίνοντας έμφαση στην αποτελεσματικότητα του σχεδίου εκφρασμένη σε απούς και ποσοτικούς στόχους για την ανάπτυξη της κινεζικής οικονομίας.

Το 11^ο πενταετές Πρόγραμμα (2006-2010) υιοθετήθηκε από Εθνικό Λαϊκό Συμβούλιο το Μάρτιο του 2006 και προβλέπει συνοπτικά τα εξής³⁹:

1. Διπλασιασμό μέχρι το 2010 του κατά κεφαλήν εισοδήματος με βάση το επίπεδο του 2000
2. Ρυθμό μεγέθυνσης περίπου 7,5% ετησίως δίνοντας έμφαση στην ποιότητα της ανάπτυξης και όχι στην ποσότητα. Το κινεζικό ΑΕΠ αναμένεται να φτάσει τα 3,23 τρις \$ μέχρι το 2010 και το ετήσιο εισόδημα θα φτάσει περίπου στα 2,500 \$ ετησίως.
3. Ισορροπη ανάπτυξη: Με αυτό τον όρο, που χρησιμοποιείται αρκετές φορές στο πρόγραμμα και αποτελεί μεγάλη πρόκληση για την κινεζική οικονομία, εννοείται η ανάπτυξη που ελαχιστοποιεί τις οικονομικές ανισότητες ανάμεσα στις περιοχές και ανάμεσα στην αστική και γεωργική οικονομία.
4. Έμφαση στην ποιότητα της ανάπτυξης καθώς πολλές επιχειρήσεις , κυρίως εξαγωγικού προσανατολισμού δεν αποτελούν προστιθέμενη αξία για την οικονομία της Κίνας. Αυτές οι ξένες επιχειρήσεις που είναι και η πλειοψηφία εκμεταλλεύονται τις οικονομικές ευκαιρίες της κινεζικής οικονομίας και δεν επενδύουν σε καινοτομίες και έρευνα. Η κινεζική οικονομική πολιτική στρέφεται στην ενίσχυση της προστασίας της πνευματικής ιδιοκτησίας. Για την ενίσχυση της προστιθέμενης αξίας των παραγόμενων στην εγχώρια οικονομία οι Κινέζοι ιθύνοντες στρέφονται προς τις επενδύσεις για καινοτομία (έρευνα και επενδύσεις για την ανάπτυξη).
5. Ενεργειακή αποτελεσματικότητα: Επίσης μία από τις μεγαλύτερες προκλήσεις της κινεζικής οικονομίας . Η Κίνα είναι μια από τις λιγότερο αποτελεσματικές οικονομίες στη χρήση ενέργειας καθώς και η πρώτη σε παραγωγή προϊόντων εντάσεως ενέργειας πχ. χάλυβας , τσιμέντο. Το θέμα αυτό είναι ιδιαίτερης σημασίας για την χώρα καθώς πρώτον, η Κίνα είναι η δεύτερη σε εισαγωγή πετρελαίου μετά τις ΗΠΑ και θέλει να μειώσει το κόστος, δεύτερον, θέλει να εξασφαλίσει τα απαραίτητα αποθέματα ενέργειας για να συνεχίσει την οικονομική της ανάπτυξη και τρίτον, να μειώσει την μόλυνση που προκαλείται από τη μη αποτελεσματική χρήση της ενέργειας.

---

³⁹ Ibid, 25-29.

6. Περαιτέρω βελτίωση του οικονομικού συστήματος, μεταρρύθμιση αναφορικά με το ρόλο του κράτους στην οικονομία, ανάπτυξη της οικονομίας της αγοράς.
7. Όσον αφορά το εμπόριο⁴⁰: Γενικότερη ανάπτυξη του εμπορίου, χαρακτηριστικά του οποίου θα είναι η ενίσχυση του ανοίγματος της αγοράς, η δημιουργία πιο ισορροπημένων εξωτερικών εμπορικών σχέσεων (εισαγωγών-εξαγωγών), η μεγαλύτερη και πιο ποιοτική φιλελευθεροποίηση της αγοράς και η ενίσχυση του πλαισίου αυτοδύναμης ανάπτυξης. Η Κίνα ήταν και παραμένει ο κυριότερος προορισμός ξένων άμεσων επενδύσεων παγκοσμίως και ανήλθαν τα τρία τελευταία χρόνια στα 62,46 δις \$ ετησίως.

B1.6 Νομισματική πολιτική- Συναλλαγματική Πολιτική

Γουάν/RMB

Το καθεστώς «ελεγχόμενης διακύμανσης» που εφαρμόζει το Πεκίνο από τις 21 Ιουλίου του 2005, δίνει στην Κίνα μεγαλύτερη ευελιξία στη διαχείριση του νομίσματός της από την ίδια την κεντρική της τράπεζα. Με το νέο συναλλαγματικό καθεστώς το Πεκίνο έχει προσδέσει την ισοτιμία του γουάν σε ένα καλάθι νομισμάτων που το συνθέτουν κυρίως το δολάριο, το γιεν, το ευρώ και το νοτιοκορεατικό γουόν. Παράλληλα, έχει καθιερώσει μια ιδιαίτερα μικρή διακύμανση +/-0,5% του γουάν έναντι του δολαρίου, επί ημερησίας βάσεως, με βάση τη μέση ημερήσια ισοτιμία. Όμως, έναντι όλων των υπόλοιπων νομισμάτων έχει επιτρέψει μια σημαντικά μεγαλύτερη διακύμανση του γουάν κατά +/-3,0% επί ημερησίας βάσεως⁴¹.

Το νόμισμα της Κίνας, που ήταν προσδεμένο από το 1995 με το δολάριο στην ισοτιμία των 8,28 γουάν ανά δολάριο, καθορίστηκε στις 21 Ιουλίου του 2005 στη νέα κεντρική ισοτιμία των 8,11 γουάν ανά δολάριο, που σημαίνει μηδαμινή ανατίμηση κατά 2,1%. Από το 2005 το γουάν συνεχίζει να ανατιμάται σε σχέση με το δολάριο (το 2007 ανατιμήθηκε κατά 7.5% έναντι του δολαρίου). Επιπλέον από τις αρχές του έτους, το γουάν έχει ανατιμηθεί σχεδόν 15-20% σε ετήσια βάση έναντι του

⁴⁰ Δελτίο Τύπου από το Γραφείο Τύπου και Δημοσίων Σχέσεων του ΥΠ. Ανάπτυξης
[http://www.ypan.gr/docs/D.T.\(31-10-07\)Plirofories%20asem%20kina.doc](http://www.ypan.gr/docs/D.T.(31-10-07)Plirofories%20asem%20kina.doc)

⁴¹ Η «φιλοκινεζική» πολιτική του κ. Πόλσον Καθημερινή: 5.04. 2008

δολαρίου. Ωστόσο, η Κίνα πιέζεται από τις ΗΠΑ να ανατιμήσει και άλλο το νόμισμά τους. Μάλιστα, τα μέλη του αμερικανικού Κογκρέσου υποστηρίζουν ότι το κινεζικό νόμισμα είναι τεχνητά υποτιμημένο, προσφέροντας στην Κίνα πλεονέκτημα αθέμιτης ανταγωνιστικότητας των προϊόντων της στη διεθνή αγορά. Ειδικότερα, με σχέδιο νόμου που θέλει να περάσει το Κογκρέσο ανοίγει ο δρόμος για τις αμερικανικές επιχειρήσεις, να απαιτήσουν την επιβολή υψηλότερων δασμών (αντιντάμπινγκ) στις εισαγωγές κινεζικών προϊόντων στη χώρα, ώστε να αντισταθμισθεί η επίδραση στην ανταγωνιστικότητά τους από το κινεζικό νόμισμα.

Όσον αφορά το μέλλον τις ισοτιμίας, η βιβλιογραφία στο σύνολό της συνηγορεί ότι είναι μονόδρομος η ανατίμηση του γουάν. Όμως υπάρχει και η άποψη ότι το γουάν θα υποτιμηθεί με το εξής σκεπτικό. Και οι τρεις εμπορικοί εταίροι της Κίνας (ΗΠΑ, Ευρώπη, Ιαπωνία) έχουν πληγεί από την πιστωτική κρίση του τελευταίου έτους με αποτέλεσμα να μειωθούν οι εισαγωγές τους σε Κινέζικα προϊόντα και εισροή λιγότερων επενδύσεων στην Κίνα. Η Κίνα για να συνεχίσει την οικονομική της μεγέθυνση θα πρέπει να κάνει τις εξαγωγές της ακόμη πιο ελκυστικές δηλαδή τα προϊόντα της ακόμη πιο φθηνά. Όσο ο πληθωρισμός παραμένει σε ψηλά επίπεδα η μόνη λύση για να γίνουν τα προϊόντα φθηνότερα είναι να υποτιμηθεί το γουάν⁴². Ο «προστατευτισμός» ως απάντηση από τους εμπορικούς εταίρους της Κίνας θεωρείται αναμφίβολος.

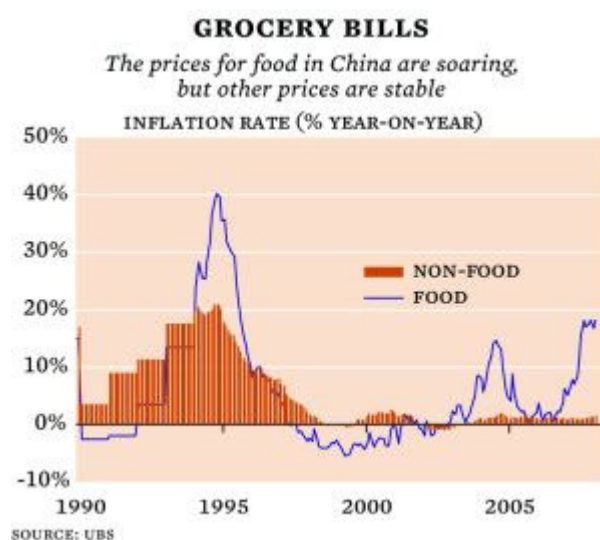
Αντιμετωπίζει η Κίνα πληθωριστικές πιέσεις;

Το ζήτημα του πληθωρισμού στην Κίνα είναι ένα φλέγον θέμα για τους μελετητές σήμερα. Πολλοί φοβούνται ότι θα έχουμε επανάληψη των γεγονότων του 1987-88 και 1993-94, όπου πληθωριστικές πιέσεις ανάγκασαν την κυβέρνηση να ακολουθήσει αυστηρή νομισματική πολιτική και να επιβραδύνει την οικονομική μεγέθυνση. Από το 2004 μέχρι τις αρχές του 2007 ο δείκτης τιμών καταναλωτή αυξανόταν κατά 2% ετησίως, κάτι που χαρακτηρίστηκε ως υγιείς περιβάλλον πληθωρισμού. Από την άνοιξη του 2007 η κατάσταση άλλαξε δραματικά. Ο πληθωρισμός από 2,2% , αυξήθηκε στο 3,4% το Μάιο, 6,5% τον Αύγουστο και τον Ιανουάριο του 2008 άγγιξε το 7,1%. Όμως υπάρχει διαφοροποίηση από τις προηγούμενες πληθωριστικές πιέσεις. Σε άρθρο του Far East Economic Review, του Μαρτίου υπό τον τίτλο *Pricing In*

⁴²David Roche, *As liquidity Dries Up, The Yuan will fall* Far East Economic Review , στην ιστοσελίδα <http://www.feer.com/shroff/2008/january/as-liquidity-dries-up-the-yuan-will-fall>

China's Inflation Risk, παρουσιάζονται τα επιχειρήματα πάνω στην αντίληψη ότι αυτή η αύξηση των τιμών θα είναι προσωρινή και οι τιμές αναμένεται να εξομαλυνθούν το δεύτερο εξάμηνο του 2008.

Πρώτον, τη δεκαετία του 1990 που η Κινεζική οικονομία αντιμετώπιζε πρόβλημα πληθωρισμού οι τιμές όλων των προϊόντων αυξάνονταν. Σε προϊόντα και υπηρεσίες ο πληθωρισμός κυμαινόταν από 15% έως και 25%. Αντιθέτως, στην παρούσα συγκυρία το πρόβλημα εστιάζεται μόνο στις τιμές των τροφίμων. Ενώ ο πληθωρισμός για την υπόλοιπη οικονομία είναι περίπου στο 1,5% για το καλάθι των τροφίμων αυξάνεται γύρω στο 20% ετησίως. Βέβαια, επειδή τα τρόφιμα αποτελούν το 35% του καλαθιού των καταναλωτών οι αυξήσεις γίνονται πολύ αισθητές σε όλους τους καταναλωτές και ειδικά αυτούς με τα χαμηλά εισοδήματα. Ωστόσο, εκ των πραγμάτων οι τιμές των τροφίμων στην Κίνα είναι ιδιαίτερα ευμετάβλητες αφού εξαρτώνται από διάφορους παράγοντες όπως ο καιρός και αυτό επιβεβαιώνει ότι ο πληθωρισμός θα είναι ένα προσωρινό φαινόμενο. Το πρόβλημα εστιάζεται περισσότερο στις τιμές του κρέατος, λόγω της νόσου blue ear που είχε προσβάλλει εκατομμύρια χοίρους στην Κίνα το 2006 και των αυγών. Ο συγγραφέας εκτιμά πως θα υποχωρήσουν οι τιμές του κρέατος και των αυγών με αποτέλεσμα όπως εκτιμά στα τέλη του 2008 ο πληθωρισμός να επανέλθει στο φυσιολογικό 3%.

Πηγή: Far East Economic Review , Τεύχος Μάρτιος 2008 .Άρθρο: **Pricing In China's Inflation Risk**, *Jonathan Anderson*

Ανάμεσα στους οικονομολόγους υπάρχει και η άποψη ότι η πλεονάζουσα ποσότητα χρήματος είναι υπαίτια για την αύξηση του πληθωρισμού. Ωστόσο, η ποσότητα του χρήματος στην Κίνα (M2) το 2007 αυξήθηκε μόνο κατά 17,5%, ποσοστό που δεν

θεωρείται πολύ υψηλό. Στο άρθρο του Economist, τεύχος Μαρτίου «Are rising prices in China driven by the supply of meat or money?» αναφέρεται μια άλλη διαφοροποίηση με την περίπτωση του πληθωρισμού της δεκαετίας του 1990. Τότε, ο πληθωρισμός συνοδευόταν από έλλειμμα στο ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών αντιθέτως σήμερα η Κίνα έχει ένα τεράστιο πλεόνασμα. Οι οικονομολόγοι προτείνουν μια ανατίμηση του γουάν σε συνδυασμό με μικρή αύξηση των επιτοκίων έτσι ώστε να μην καμφθεί η εγχώρια ζήτηση και να αντιμετωπιστεί ο εισαγόμενος πληθωρισμός. Μάλιστα η Κεντρική Τράπεζα της Κίνας έχει ήδη αυξήσει το επιτόκιο δανεισμού από τις αρχές του 2007 κατά δύο φορές και έχει ζητήσει πέντε φορές από τις εμπορικές τράπεζες να αυξήσουν τα αποθέματα τους με στόχο την επιβράδυνση του πληθωρισμού.

B1.7 Επενδύσεις παγίων κεφαλαίων

Οι συνολικές επενδύσεις παγίων κεφαλαίων, το 2006 ανήλθαν στο ποσό των 10,987 δις γουάν και αυξήθηκαν κατά 24%. Οι αναλυτές παρατηρούν ότι αν και το 2006 υπήρχε επιβράδυνση στο ρυθμό μεγέθυνσης των παγίων κεφαλαίων σε σχέση με την προηγούμενη τριετία, ο ρυθμός παραμένει τόσο υψηλός ώστε να εκφράζονται φόβοι για υπερπαραγωγή και πληθωριστικές πιέσεις⁴³. Οι επενδύσεις στις αστικές περιοχές αυξήθηκαν περισσότερο από αυτές στις αγροτικές με μια αύξηση της τάξεως του 24,5% έναντι 21,3%. Το 2007 οι επενδύσεις στις αστικές περιοχές σημείωσαν αύξηση γύρω στο 27,5%⁴⁴.

B1.8 Τραπεζικό σύστημα

Το τραπεζικό σύστημα της Κίνας αποτελεί ένα από τα διαρθρωτικά προβλήματα της Κινεζικής οικονομίας. Η πλειοψηφία της βιβλιογραφίας χαρακτηρίζει το τραπεζικό σύστημα της Κίνας ως αίνιγμα, επισφαλές κ.α. Βεβαίως και σε αυτό τον τομέα έχει υπάρξει μεγάλη πρόοδος με στόχο την εξυγίανση.

Περιληπτικά, ιδιαίτερη εντύπωση κάνει το γεγονός ότι μέχρι τα μέσα της δεκαετίας του 1980, δεν υπήρχαν τράπεζες *per se*. Τα πολύ λίγα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα που υπήρχαν χρησιμοποιούνταν ως τα μέσα για να χρηματοδοτεί το Υπουργείο

---

⁴³ Ετήσια Έκθεση 2006, Πρεσβεία της Ελλάδος στο Πεκίνο *op.cit*, Α8.

⁴⁴ *Ibid*, Α9

Οικονομικών παραγωγικές επιχειρήσεις και να δέχεται καταθέσεις. Μονό μετά τα μέσα της δεκαετίας του 1980 έγιναν ουσιαστικά βήματα για τη δημιουργία ενός σύγχρονου χρηματοπιστωτικού συστήματος. Με βάση το προηγούμενο σύστημα η μεγαλύτερη τράπεζα της Κίνας ήταν η Λαϊκή Τράπεζα της Κίνας και με πολύ μικρότερο μερίδιο αγοράς τέσσερις δημόσιες τράπεζες οι: Τράπεζα της Κίνας⁴⁵, Βιομηχανική και Εμπορική Τράπεζα της Κίνας, Αγροτική Τράπεζα και Τράπεζα Κατασκευών της Κίνας⁴⁶. Από τη στιγμή που η Κεντρική Επιτροπή του Κομμουνιστικού Κόμματος της Κίνας ανακοίνωσε ότι η οικονομία της Κίνας θα χαρακτηρίζεται ως σοσιαλιστική οικονομία της αγοράς, τον Οκτώβριο του 1992 έπρεπε να γίνουν και οι κατάλληλες μεταρρυθμίσεις στον Τραπεζικό τομέα προς εξυπηρέτηση αυτού του σκοπού.

Η Λαϊκή Τράπεζα της Κίνας έγινε η Κεντρική Τράπεζα (με νόμο της 18^{ης} Μαρτίου 1995) με στόχο τη διαμόρφωση και την υλοποίηση της νομισματικής πολιτικής, τον έλεγχο των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων και τη βελτίωση της μακροοικονομικών ρυθμίσεων. Η Κεντρική Τράπεζα βρίσκεται κάτω από τον έλεγχο του Διοικητικού Συμβουλίου μέρος του μηχανισμού της Κινεζικής Κυβέρνησης και όχι κάτω από κάποια ανεξάρτητη αρχή όπως πχ. FED για τις ΗΠΑ. Όσον αφορά τις άλλες τέσσερις εξειδικευμένες Τράπεζες έγιναν εμπορικές Τράπεζες (με νόμο της 10^{ης} Μαΐου 1995) και με τις ίδιες αρμοδιότητες που έχουν διεθνώς οι εμπορικές τράπεζες⁴⁷. Το σημαντικότερο στοιχείο εκτιμούμε πως είναι το γεγονός ότι πλέον οι Τράπεζες είναι υπεύθυνες για την κερδοφορία ή της ζημιά τους με αποτέλεσμα να ελέγχουν σε πολύ μεγαλύτερο βαθμό την πιστοληπτική ικανότητα των δανειζόμενων και να παρουσιάζονται σχετικά λιγότερα επισφαλή δάνεια. Θυμίζουμε ότι Η Κίνα έχει αντιμετωπίσει σοβαρότατη κρίση στον τραπεζικό τομέα λόγω επισφαλών δανείων. Στη μελέτη με τίτλο «Κίνα: Παρούσα κατάσταση, Μελλοντικές προοπτικές, συνέπειες για την Ελλάδα»⁴⁸ ο Κ. Κολλιόπουλος επισημαίνει ότι οι τράπεζες (οι τέσσερις εμπορικές) χρηματοδοτούσαν με χορήγηση δανείων τις ελλειμματικές κρατικές επιχειρήσεις χρησιμοποιώντας όπως είναι φυσικό χρήματα του καταθετικού κοινού. Τα δάνεια αυτά, σε ποσοστό 25% των συνολικών δανείων αποδείχθηκαν μη εξυπηρετούμενα.

⁴⁵ Η Τράπεζα της Κίνας ειδικευόταν στις διεθνείς συναλλαγές. Gregory C. Chow, op.cit, 236.

⁴⁶ John Hoffmann & Michael J. Enright, op.cit 167.

⁴⁷ Συνοπτικά οι αρμοδιότητες είναι: Καταθέσεις από το πολίτες, πιστώσεις, λογαριασμούς σε εγχώριο και ξένο νόμισμα, διατραπεζικές συναλλαγές, αγορά και πώληση συναλλάγματος, παροχή θυρίδων πώληση κρατικών ομολόγων. . Gregory C. Chow, op.cit, 236

⁴⁸ Κ. Κολλιόπουλος «Κίνα: Παρούσα κατάσταση, Μελλοντικές προοπτικές, συνέπειες για την Ελλάδα» Εγχειρίδιο διδασκαλίας για το μάθημα Γεωπολιτική: Γεωστρατηγική και Γεωοικονομία Α Εξαμήνου ΠΜΣ: Διεθνής Πολιτική Οικονομία Παντείο Πανεπιστήμιο

Το τραπεζικό σύστημα της Κίνας, από ότι φαίνεται έχει ξεπεράσει αυτήν την κρίση και πλέον βρίσκεται στο στάδιο της εξυγίανσης. Οι Κινεζικές κυβερνήσεις από το 1998 έκαναν πολλά βήματα για την αντιμετώπιση της κρίσης με γνώμονα τη μη επιβάρυνση του κοινωνικού συνόλου ακολουθώντας άμεση στήριξη των εμπορικών Τραπεζών από το Υπ. Οικονομικών με την έκδοση ομολόγων , μετά το 2003 επί Wen Jiabao τη δραστική ιδιωτικοποίηση των μεγάλων κρατικών τραπεζών. Η Κινεζική κυβέρνηση πέτυχε να τη μεγαλύτερη διαφάνεια και ενημέρωση για τους ισολογισμούς των μεγαλύτερων τραπεζών και στα τέλη του 2007 μόνο το 6%⁴⁹ των συνολικών δανείων είναι μη εξυπηρετούμενα.

Υπάρχουν και αρκετές αδυναμίες και προκλήσεις για το ακόμη εύθραυστο κινέζικο τραπεζικό σύστημα. Η σωστή λειτουργία των εμπορικών τραπεζών εξαρτάται από πολλούς παρόντες:

- Οι διοικήσεις των τραπεζών, οι managers θα πρέπει να έχουν τα απαραίτητα προσόντα για να μη λειτουργούν ως γραφειοκράτες αλλά ως διοικητές τράπεζας. Ένα πρόβλημα που καταδεικνύει το σύνολο της βιβλιογραφίας είναι η έλλειψη προσόντων των προηγούμενων διοικητών των τραπεζών να ελέγχουν την πιστοληπτική ικανότητα των δανειζόμενων αλλά και η ανάληψη πρωτοβουλιών χωρίς εκτίμηση των κινδύνων. Οι διοικητές αποτελούν ακόμη επιλογή της πολιτικής ηγεσίας και συνήθως μέρος του πολιτικού συστήματος αλλά έχουν γίνει βήματα για την κατάρτιση τους .
- Οι πολιτικές πιέσεις που δέχονται οι διοικητές των τραπεζών για χορήγηση δανείων σε εταιρείες φιλικά προσκείμενες στους πολιτικούς που τους διόρισαν ή σε τοπικές εταιρείες με σκοπό την τοπική ανάπτυξη και εις βάρος του εθνικού συμφέροντος .
- Οι οικονομικές πολιτικές της Κεντρικής Τράπεζας να βοηθούν τους διοικητές των εμπορικών τραπεζών στο έργο τους.

Συμπερασματικά, απαιτούνται ακόμη πολλές αλλαγές για να εκσυγχρονισθούν πλήρως οι Κινεζικές τράπεζες και πολλές ακόμη αδυναμίες να αντιμετωπίσουν όμως το σύστημα φαίνεται πως είναι πολύ πιο υγιές και διαφανές από ότι παλιότερα ειδικά μετά τις παρεμβάσεις του 2003. Παρόλα αυτά υπάρχει και η αντίθετη άποψη όπως εκφράζεται στο «Η Στρατηγική της Κίνας» αναφέροντας τα εξής: *Δεδομένου ότι οι*

---

⁴⁹ John Hoffmann & Michael J. Enright op.cit, 172.

τράπεζες στην Κίνα είναι κρατικές επιχειρήσεις , οι οποίες χορηγούν κεφάλαια περισσότερο με πολιτικά παρά με οικονομικά κριτήρια , διατηρώντας στη ζωή εκατοντάδες αναποτελεσματικών κρατικών επιχειρήσεων, η Κίνα θα γνωρίσει μαζικές χρεοκοπίες τραπεζών , που θα επισκιάσουν εκείνες που είδαμε στην Ιαπωνία και σε άλλες ασιατικές χώρες⁵⁰.

B2.Εξωτερικά θέματα

B2.1 Η ένταξη της Κίνας στον ΠΟΕ

Στις 11 Δεκεμβρίου 2001, η Κίνα έγινε μέλος το 143^ο μέλος του ΠΟΕ μετά από 15 έτη εκτενών διαπραγματεύσεων. Κατά την περίοδο που ακολούθησε την προσχώρησή της, η Κίνα συνέχισε σταθερά τη πολιτική των μεταρρυθμίσεων και του ανοίγματος που είχε αρχίσει το 1978 και πραγματοποίησε ευρύ φάσμα δεσμεύσεων τις οποίες είχε κάνει κατά την προσχώρησή της. Η Κίνα δημιούργησε ένα σύστημα οικονομίας της αγοράς. Η αγορά της άνοιξε ευρύτατα και η οικονομία της εξακολουθεί να αναπτύσσεται ταχέως.

Η Κίνα έχει καταβάλει τεράστιες προσπάθειες να ενταχθεί στον ΠΟΕ και να εκπληρώσει πιστά τις εκτεταμένες δεσμεύσεις για την προσχώρησή της. Ο λόγος για τον οποίο η Κίνα εργάστηκε σκληρά είναι ότι στον όλο και περισσότερο παγκοσμιοποιημένο κόσμο σήμερα, η χώρα δεν μπορεί να αναπτυχθεί απομονωμένη από τον κόσμο και, αφετέρου, ο κόσμος δεν μπορεί να αγνοήσει την Κίνα στη διαδικασία επίτευξης ευημερίας⁵¹. Οι προϋποθέσεις για να την ένταξη της Κίνας στον ΠΟΕ ήταν ανάμεσα σε άλλες:

- ♦ Μείωση των δασμών στις εισαγωγές
- ♦ Άδεια για να πωλούν ξένες επιχειρήσεις απευθείας στην Κίνα

---

⁵⁰ Πάνος Μουρδουκούτας & Yuko Arayma, op.cit, 160.

⁵¹ Περισσότερα στοιχεία για την ένταξη της Κίνας στον ΠΟΕ:

1. *Guanhzong James Wen New Frontier of economic Globalization. The significance of China's accession to the WTO China Economic Review* (11 2000) 432-36
2. *Terrie L. Walmsley, Thomas W.Hertel, Elena Ianchovichina, Assessing the impact of China's WTO Accession on Investment Pacific Economic Review* (11:3 (2006) 315-39

- ♦ Άνοιγμα του χρηματοπιστωτικού τομέα και του τομέα των τηλεπικοινωνιών σε ξένο ανταγωνισμό⁵².

Για να εκπληρώσει τις δεσμεύσεις της για προσχώρηση στον ΠΟΕ, η Κίνα ανέλαβε πολλά προγράμματα δημιουργίας δυναμικότητας σε θέματα σχετικά με τον ΠΟΕ, καθώς και εκστρατείες δημοσιότητας και εκπαίδευσης προκειμένου να βελτιώσει τη γενική ευαισθητοποίηση έναντι των αρχών του ΠΟΕ ούτως ώστε να έχει μεγαλύτερη υποστήριξη από το κοινό. Με στοιχεία για το έτος 2005 που παρέχονται από την ιστοσελίδα της Πρεσβείας της Λαϊκής Δημοκρατίας της Κίνας στη Ελλάδα⁵³, φαίνεται πως η Κίνα έχει εκπληρώσει πλήρως τις υποχρεώσεις της μετά την ένταξη της στον ΠΟΕ

Με την πάροδο τεσσάρων ετών έως σήμερα, οι εκτεταμένες δεσμεύσεις της Κίνας κατά το χρόνο της προσχώρησης έχουν υλοποιηθεί πλήρως. Το μέσο επίπεδο δασμών της Κίνας επί βιομηχανικών αγαθών μειώθηκε από 14,8% πριν από την ένταξη σε 9.1% το 2005. Την ίδια περίοδο, το επίπεδο δασμών επί αγροτικών προϊόντων μειώθηκε από 23,2% σε 15,3%. Τα επίπεδα δασμών της βασίζονταν 100% στα ισχύοντα ποσοστά. Η Κίνα γίνεται μέλος σχετικά χαμηλών δασμών του ΠΟΕ και έχει αποσύρει εντελώς τους ποσοτικούς περιορισμούς επί των εισαγωγών. Το σύστημα ποσοστώσεών της βελτιώθηκε σύμφωνα με τις δεσμεύσεις της. Περισσότεροι από 10 τομείς υπηρεσιών και 100 υποτομείς, συμπεριλαμβανομένων των τραπεζών, των ασφαλειών, της διανομής, των τηλεπικοινωνιών, των νομικών υπηρεσιών και των λογιστικών, απελευθερώθηκαν στα επίπεδα για τα οποία είχε δεσμευθεί. Οι εμπορικοί νόμοι, κανονισμοί και κανόνες της Κίνας υποβλήθηκαν σε εκτεταμένη αναθεώρηση και συμμορφώνονται πλήρως με τις δεσμεύσεις της κατά την ένταξη. Η έκθεση της Γραμματείας του ΠΟΕ το απέδειξε με σαφήνεια, με παράρτημα πινάκων που ανέφεραν όλες τις σημαντικές νομοθετικές προσπάθειες της Κίνας προκειμένου να θεσπίσει ή να τροποποιήσει τους εμπορικούς νόμους και κανονισμούς της.

Όμως οι εμπορικοί εταίροι της Κίνας δεν συμμερίζονται την άποψη ότι η τελευταία έχει εκπληρώσει πλήρως τις υποχρεώσεις της.

---

⁵² Gregory C. Chow, op.cit, 78.

⁵³“ Η Κίνα και ο Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου” βρίσκεται στην ιστοθέση:
<http://gr.chineseembassy.org/eng/xwdt/t261536.htm>

*«Καταβάλαμε σκληρές προσπάθειες για να βάλουμε την Κίνα στον ΠΟΕ , μια και αποτελεί δυνητικά τεράστια αγορά και περιμέναμε μια καλόπιστη προσπάθεια συμμόρφωσης με τους κανόνες του ΠΟΕ. Αλλά βρεθήκαμε αντιμέτωποι με τεχνητούς εμπορικούς φραγμούς».*⁵⁴ Αυτά δηλώνει ο πρόεδρος του Γεωργικού Επιμελητηρίου του Ιλινόις στο Forbes αναφορικά με τις εισαγωγές γεωργικών προϊόντων από τις ΗΠΑ στην Κίνα.

Όπως φαίνεται η Κίνα επιβάλλει και αίρει φραγμούς χωρίς καμιά προειδοποίηση, με στόχο να προστατέψει τους Κινέζους παραγωγούς από τις δυνάμεις της αγοράς και να τους προσφέρει πρόσβαση στην παγκόσμια αγορά. Το ίδιο ζήτημα έχει εγερθεί και για τα εξαρτήματα αυτοκινήτων που οδήγησε την Κίνα ενώπιον του οργάνου επίλυσης διαφορών του ΠΟΕ⁵⁵. Η Κίνα με την είσοδο της στον ΠΟΕ δεσμεύτηκε να ανοίξει την αγορά της σε ξένους προμηθευτές ωστόσο αύξησε το δασμό για την εισαγωγή εξαρτημάτων αυτοκινήτου από 10% σε 25% (το ίδιο έκανε και για τα εισαγόμενα αυτοκίνητα) αν τα εξαρτήματα αυτά συμβάλλουν πάνω από το 60% της τελικής αξίας του αυτοκινήτου. Οι επιπτώσεις αρκετές. Πολλές βιομηχανίες αναγκάζονται να μετεγκατασταθούν στην Κίνα για να ανταγωνιστούν τους εγχώριους προμηθευτές που απολαμβάνουν το πλεονέκτημα της φθηνής εργασίας, με αποτέλεσμα την απώλεια πολλών θέσεων εργασίας σε διάφορες χώρες⁵⁶. Η Κίνα ακολουθεί ακόμη επιθετική εμπορική πολιτική⁵⁷, προκαλώντας ανησυχία στους εμπορικούς της εταίρους κυρίως ΗΠΑ και ΕΕ που απαντούν με φαινόμενα προστατευτισμού.

Όσον αφορά το θέμα των κρατικών επιχειρήσεων (state owned enterprises SOE), η Κίνα έλαβε ορισμένα μέτρα μετά την προσχώρηση της στον ΠΟΕ. Ενώ στα τέλη της δεκαετίας του 1990 υπήρχαν 65.000 κρατικές επιχειρήσεις, αποφασίστηκε από την κυβέρνηση, στα πλαίσια των μεταρρυθμίσεων για την εκπλήρωση των υποχρεώσεων για την ένταξη στον ΠΟΕ, να ενισχυθεί ο ιδιωτικός τομέας με αποτέλεσμα περίπου οι μισές από τις κρατικές επιχειρήσεις να οδηγηθούν σε κλείσιμο. Επιπλέον, ενισχύθηκε η διαφάνεια στις εναπομείνουσες κρατικές επιχειρήσεις και προωθήθηκε η αποκέντρωσή στον έλεγχό τους. Να σημειωθεί όμως ότι όσο και αν αυξάνεται και

---

⁵⁴ Ted C. Fishman, op.cit, 160.

⁵⁵ *A loss at the WTO over car parts signals a tough new era for Chinese Companies.* Economist, 21. 02 2008.

⁵⁶ Ο πλήρης Πίνακας για τους δασμούς που πρέπει να επιβάλλει η Κίνα μετά την είσοδο της στον ΠΟΕ βρίσκεται στην ιστοθέση: http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2003/september/tradoc_113817.pdf

⁵⁷ Παναγιώτης Β. Ρουμελιώτης op.cit 136

διευκολύνεται η διείσδυση των δυτικών εταιριών στην Κίνα μετά το 2001, η Κινεζική κυβέρνηση διατηρεί τον έλεγχο της εγχώριας αγοράς⁵⁸.

B2.2 Εξωτερικό εμπόριο

Το 2008 η Κίνα αναμένεται να προσπεράσει τη Γερμανία σε εξαγωγές και θα καταστεί πρώτη χώρα σε εξαγωγές παγκοσμίως⁵⁹. Όπως αναφέρεται μάλιστα στην έκθεση της Παγκόσμιας Τράπεζας για τα επόμενα 10 με 15 χρόνια η Κίνα θα παραμένει εξαγωγέας βιομηχανικών προϊόντων και εισαγωγέας πρώτων υλών , εξαρτήματα, τεχνολογικά εξελιγμένα προϊόντα ⁶⁰ . Επιπλέον, οι Κίνα θα διατηρήσει το ανταγωνιστικό της πλεονέκτημα στα προϊόντα εντάσεως εργασίας μέχρι το 2015, ακόμη και με την αναμενόμενη αύξηση των μισθών.

Πηγή: Economist , The world in 2008: Guess who'll be rising up the statistical charts in 2008

⁵⁸ Armelle Guizot, *China's Economy: The financial and banking, foreignexchange and interest rate risk policies*, (Harriman Bussiness, Great Britain 2007), 202-204

⁵⁹ *Guess who'll be rising up the statistical charts in 2008*, Economist , The world in 2008 Edition

⁶⁰ The world Bank, op.cit, 39

Η Κίνα έχει εμπορικό πλεόνασμα με τις ΗΠΑ αλλά το εξωτερικό εμπόριο με τις Ασιατικές χώρες που είναι και οι κυριότεροι εμπορικοί εταίροι (όπως Ιαπωνία Ν. Κορέα, Ταϊβάν) είναι ελλειματικό⁶¹. Αυτό συμβαίνει καθώς η Κίνα έχει γίνει η τελευταία στάση ενός « Παν-Ασιατικού» συστήματος παραγωγής όπου εξοπλισμός και ενδιάμεσα προϊόντα εισάγονται στην Κίνα όπου συναρμολογείται το τελικό προϊόν και εξάγεται. Αυτή η διαδικασία προσφέρει και μια εξήγηση για την ετήσια περίπου αύξηση των εξαγωγών των Ασιατικών χωρών.

Ένα άλλο χαρακτηριστικό της εξαγωγικής οικονομίας της Κίνας είναι ότι οι περισσότερες επιχειρήσεις εξαγωγικού προσανατολισμού δεν είναι κινεζικής ιδιοκτησίας. Είναι ξένες επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στην Κίνα, με αποτέλεσμα οι προστιθέμενη αξία του εμπορικού πλεονάσματος να είναι χαμηλή για την Κίνα καθώς αυτή η εμπορική επιτυχία δεν οφείλεται σε μια παραγωγική διαδικασία αντίστοιχη της Ιαπωνίας αλλά στη δραστηριότητα πολλών ξένων επιχειρήσεων με εξαγωγικό προσανατολισμό στην Κίνα.

Ο συνολικός όγκος εξωτερικού εμπορίου προϊόντων ανήλθε το 2006 σε 1.760,7 δις \$ που σημαίνει αύξηση κατά 23,8%. Η αξία των εξαγωγών ανήλθε στα 969.1 δις \$ και των εισαγωγών σε 791.6 δις \$. Σημειώθηκε αύξηση 27.2% και 20% αντίστοιχα⁶². Το 2007 ο συνολικός όγκος εξωτερικού εμπορίου ανήλθε σε 2173.8 δις \$. Η αξία των εξαγωγών σημείωσε αύξηση 25.7% και ανήλθε στα 1218 δις \$ και οι εισαγωγές αύξηση 20.8% και έφτασαν στα 955.8 δις \$. Για το 2008 τα στοιχεία έχουν ως εξής: Τον Ιανουάριο το ύψος των εξαγωγών ανήλθε 109,7 δις \$ και το Φεβρουάριο στα 197 δις \$. Αντίστοιχα για τους δύο μήνες οι εισαγωγές ανήλθαν στα 90,2 δις \$ και 168,9 δις \$. Το εμπορικό πλεόνασμα της Κίνας για το 2006 ήταν 177.5 δις \$ και για το 2007 262.2 δις \$⁶³. Στις εξαγωγές της χώρας κυριαρχούν τα κλωστοϋφαντουργικά ειδικά μετά το 2005, τα ενδύματα, οι πρώτες ύλες όπως ο σίδηρος και ο χάλυβας⁶⁴. Ωστόσο, παρατηρείται διαχρονικά ότι η αύξηση στις εξαγωγές προϊόντων υψηλής τεχνολογίας είναι μεγαλύτερη από αυτή των κλωστοϋφαντουργικών. Η Κίνα

---

⁶¹ Παναγιώτης Β. Ρουμελιώτης, op.cit 135

⁶² Ετήσια Έκθεση 2006, Πρεσβεία της Ελλάδος στο Πεκίνο op.cit A24.

⁶³ Σχετικός Πίνακας στην ιστοθέση: <http://siteresources.worldbank.org/CHINAEXTN/Resources/chinaei.pdf>

⁶⁴ Η Κίνα είναι η πρώτη χώρα σε παραγωγή σιδήρου και η τέταρτη σε εξαγωγή. Όσον αφορά τα ηλεκτρονικά προϊόντα, η Κίνα εξήγαγε ηλεκτρονικά προϊόντα χαμηλής ποιότητας όμως δεχόμενη ΑΞΕ από εταιρείες όπως Intel, Motorola πλέον εξάγει προϊόντα υψηλής τεχνολογίας λιγότερο βαθμό οι εξαγωγές αποτελούνται από φαρμακευτικά προϊόντα, The World Bank op.cit, 56, 60 και 63.

αναμένεται να παραμείνει ανταγωνιστική στα προϊόντα εντάσεως εργασίας, που απαιτείται ανειδίκευτη και χαμηλόμισθη εργασία, τουλάχιστον για μια δεκαετία ακόμη.

Το συγκριτικό πλεονέκτημα της Κίνας ακόμη και μετά την αύξηση των μισθών κυρίως στις παράκτιες περιοχές, δεν θα χαθεί καθώς υπάρχουν ακόμη πολλές περιοχές όπου οι μισθοί είναι πολύ χαμηλοί και θα μπορούσαν να φιλοξενήσουν εκεί τις εγκαταστάσεις των μεγάλων βιομηχανιών. Επιπλέον, η Κίνα έχει βελτιώσει την ποιότητα των προϊόντων τα οποία εξαγει κυρίως λόγω των Άμεσων Ξένων Επενδύσεων (εφεξής ΑΞΕ) που έχει δεχτεί και στις επενδύσεις που έχουν γίνει για το ανθρώπινο δυναμικό. Η Κίνα αναμένεται να δεχθεί και άλλες ΑΞΕ καθώς οι βιομηχανίες που υφίστανται ποσοστώς στις εξαγωγές, μετά την είσοδο στον ΠΟΕ θα βελτιώσουν τη θέση τους. Επιπλέον, η Κίνα αναμένεται να γίνει από εξαγωγέας ορισμένων προϊόντων τα οποία παραδοσιακά εισήγαγε όπως στην περίπτωση των εξαρτημάτων αυτοκινήτου . Το ίδιο ισχύει και για τα αυτοκίνητα και το ατσάλι⁶⁵. Παράγοντες που θα μπορούσαν να πλήξουν την ανταγωνιστικότητα της Κίνας πέρα από την άνοδο των μισθών , είναι η αναζήτηση από τους αγοραστές προϊόντα και από άλλες πηγές πέρα από την Κίνα για την ελαχιστοποίηση του κινδύνου και τη μεγιστοποίηση του κέρδους⁶⁶. Τέλος οι Κινέζικες επιχειρήσεις αναμένεται να διεκδικήσουν μεγαλύτερο μερίδιο στις εξαγωγές προωθώντας τις δικές τους εμπορικές μάρκες στις ξένες αγορές. Με αυτόν τον τρόπο η Κίνα θα πετύχει να αυξήσει την προστιθέμενη αξία των εξαγωγών στην οικονομία της. Όσον αφορά τις υπηρεσίες, από το 2000 οι υπηρεσίες στην Κίνα καταλαμβάνουν όλο και μικρότερο μερίδιο στις εξαγωγές τις χώρες, καταλαμβάνοντας μόνο το 10% των συνολικών εξαγωγών. Το είδος των υπηρεσιών που κυριαρχεί στις εξαγωγές είναι οι ταξιδιωτικές υπηρεσίες (τουρισμός) και ακολουθούν οι μεταφορικές υπηρεσίες⁶⁷.

B2.3 Εισροή Άμεσων Ξένων Επενδύσεων

Ένας σημαντικός λόγος για την οικονομική μεγέθυνση της Κίνας είναι και η συνεχής τροφοδότηση με ξένα κεφάλαια από όλο τον κόσμο. Αν και οι ΗΠΑ προσέλκυαν κατά κανόνα τις περισσότερες ΑΞΕ από το 2003 την πρωτιά κατέχει η Κίνα στις ξένες επενδύσεις⁶⁸. Σήμερα το 60% του εξωτερικού εμπορίου της Κίνας πραγματοποιείται

⁶⁵John Hoffmann & Michael J. Enright op.cit, 35

⁶⁶Ibid, 35

⁶⁷The World Bank op.cit, 70-71

⁶⁸Ted C. Fishman, op.cit 26

από ξένης ιδιοκτησίας επιχειρήσεις⁶⁹. Οι ξένες επενδύσεις στην Κίνα τα τελευταία χρόνια αγγίζουν ετησίως τα 60 δις δολάρια. Αυτό που ουσιαστικά λείπει από την κινεζική οικονομία δεν είναι τα κεφάλαια που επενδύουν οι ξένες επιχειρήσεις αλλά η τεχνογνωσία, τα συστήματα διοίκησης, η γνώση της αγοράς. Η Κίνα ίσως αποτελεί σήμερα σε πολλούς τομείς την καλύτερη ευκαιρία επένδυσης όχι μόνο λόγω της τεράστιας εσωτερικής αγοράς αλλά και λόγω του μεριδίου της στο παγκόσμια αγορά. Χαμηλό εργατικό κόστος, και συγκριτικά καλύτεροι συντελεστές ανταγωνιστικότητας και παραγωγικότητας επιτρέπουν στην Κίνα τη διείσδυση ΑΞΕ ειδικά στους τομείς μεταποίησης και συναρμολόγησης.

Πολύ θετική εξέλιξη για την εισροή ΑΞΕ αποτέλεσε η είσοδο της Κίνας στον ΠΟΕ καθώς πολλοί τομείς «άνοιξαν» για επενδύσεις. Ακόμη όμως υπάρχουν τομείς όπου δεν έχουν πρόσβαση οι ξένοι επενδυτές ή ακόμη και αν έχουν, επιτρέπεται να έχουν μικρό μερίδιο ή απαιτείται μεγάλη εμπλοκή της κυβέρνησης για τη λήψη αποφάσεων. Η κυβέρνηση δεν στέκεται αρωγός στην είσοδο ξένων επιχειρήσεων, καταργώντας από το 2007 φοροαπαλλαγές που απολάμβαναν αυτές οι επιχειρήσεις και εφαρμόζοντας κοινή βάση φορολογίας για τις ξένες και τις εγχώριες, και εφαρμόζοντας αυστηρή νομοθεσία για την εργασία. Φαίνεται εύλογο, πως αυτή η αντίδραση στις ξένες επιχειρήσεις υποκινείται και από το συναίσθημα ότι οι ξένες επιχειρήσεις έχουν εκμεταλλευτεί την οικονομία της Κίνας έχοντας το μεγαλύτερο μερίδιο στις εξαγωγές και μειώνοντας την προστιθέμενη αξία των εξαγωγών στην κινεζική οικονομία. Στο «η Στρατηγική της Κίνας» οι Μουρδουκούτας και Arayama παρουσιάζουν μια πιο ζοφερή εικόνα για την επιτυχία των ξένων ενδύσεων. Αναφέρει χαρακτηριστικά:

Το 54% των πολυεθνικών του δείγματος [αναφέρεται σε σχετική έρευνα] δήλωσαν ότι η συνολική επιχειρηματική τους επίδοση ήταν χειρότερη από αυτή που ανέμεναν. Και το 62% ανέφεραν ότι είχαν υπερεκτιμήσει τις δυνατότητες της [κινεζικής] αγοράς. Συνήθως ευρωπαϊκές και αμερικανικές πολυεθνικές υφίστανται καθυστερήσεις στη διαδικασία εγκρίσεων και χορήγησης άδειας για ΑΞΕ στην Κίνα [...]. Και το χειρότερο, η έννοια που δίνουν οι Κινέζοι στους όρους άδεια και έγκριση διαφέρει από εκείνη των Ευρωπαίων και των Αμερικανών. Για τους Κινέζους, οι όροι σημαίνουν την

---

⁶⁹John Hoffmann & Michael J. Enright op.cit, 33

έναρξη μιας σχέσης ενώ για τους Δυτικούς σηματοδοτούν την ολοκλήρωση της πρώτης φάσης ενός συγκεκριμένου επενδυτικού σχεδίου⁷⁰.

Πιο συγκεκριμένα, όσον αφορά την εισροή ξένων επενδύσεων στην Κίνα παραθέτουμε τα εξής στοιχεία. Η Κίνα την περίοδο 2003-2004 απορρόφησε το 7,9 των παγκόσμιων ενδύσεων. Το 2006 η Κίνα δέχθηκε ΑΞΕ ύψους 72.6 δις \$, το 2007 82.7 δις \$ και τον Ιανουάριο και το Φεβρουάριο του τρέχοντος έτους δέχθηκε ΑΞΕ ύψους 11.2 και 18.2 δις \$ αντίστοιχα⁷¹. Από το σύνολο των επενδύσεων, το ποσοστό που επενδύθηκε στην βιομηχανία ήταν το μεγαλύτερο (57,7% των συνολικών επενδύσεων για το 2006), και ακολουθούν τα ακίνητα, ο χρηματοοικονομικός τομέας, οι τομείς χρηματοδοτικής μίσθωσης και επιχειρηματικές υπηρεσίες.

Η επενδυτική θέση της Κίνας αναμένεται να αλλάξει μελλοντικά. Έχει αρχίσει να διαφαίνεται πως οι Κινεζικές επιχειρήσεις γίνονται πιο επιθετικές ως επενδυτές ειδικά στους τομείς της ενέργειας και ορυκτών, με την πλήρη υποστήριξη της Κινεζικής κυβέρνησης. Οι κινεζικές εταιρίες πετρελαίου δραστηριοποιούνται σε πάρα πολλές χώρες όπως Σουδάν, Βενεζουέλα κ.α. Οι επενδύσεις αυτών εταιριών εξυπηρετούν την μέχρι στιγμής ακόρεστη ανάγκη της Κίνας για ενέργειας και εξεύρεση νέων προμηθευτών σε όλο τον κόσμο. Σε αυτό το σημείο να αναφέρουμε πως η Κίνα έχει επικριθεί καθώς στο βωμό της αναζήτησης νέων πηγών ενέργειας συνεργάζεται με κράτη που έχουν ανελεύθερα καθεστώτα πχ. κράτη της Αφρικής. Η σημαντική εξέλιξη σε αυτή την επενδυτική δραστηριότητα της Κίνας είναι ότι τα κράτη της Αφρικής πλέον νιώθουν πως οι επενδύσεις που γίνονται σε αυτά, γίνονται με σκοπό την εκμετάλλευση των πόρων τους από την Κίνα και όχι την ανάπτυξή τους (Ότι με λίγα λόγια προσάπτει η Κίνα στους δυτικούς). Για να αντιστραφεί αυτό το κλίμα ο Πρόεδρος Hu σε πρόσφατη ομιλία του σε Πανεπιστήμιο της Νότιας Αφρικής επεσήμανε πολλές φορές την επιδίωξη της Κίνας για "economic win-win cooperation"⁷². Τέλος, να αναφέρουμε πως δεν είναι μόνο οι πετρελαϊκές εταιρίες που έχουν κάνει μεγάλα ανοίγματα σε άλλες αγορές. Εταιρίες όπως η Lenovo, TCL κάνουν επενδύσεις σε άλλες χώρες για να κερδίσουν μερίδιο από την παγκόσμια αγορά.⁷³

⁷⁰ Πάνος Μουρδουκούτας & Yuko Arayama. op.cit, 107.

⁷¹ Σχετικός Πίνακας στην ιστοθέση: <http://siteresources.worldbank.org/CHINAEXTN/Resources/chinaei.pdf>

⁷² Για περισσότερες πληροφορίες: <http://www.philly.com/philly/wires/ap/news/world/5725686.html>

⁷³ Πληροφορίες για εταιρίες που δραστηριοποιούνται στις ΗΠΑ στην ιστοθέση: <http://www.philly.com/philly/business/15868832.html>

Τέλος , λόγω των Ολυμπιακών Αγώνων του 2008 που θα φιλοξενηθούν στην Κίνα σημειώθηκε αύξηση των επενδύσεων κυρίως στους τομείς των υποδομών, τηλεπικοινωνιών, κτιριακών υποδομών και τουριστικών υπηρεσιών. Επίσης μεγάλες επενδύσεις γίνονται στους τομείς της ενέργειας⁷⁴. Οι πιο ωφελημένες εταιρείες θα είναι αυτές που διαφημίζονται μέσω των Ολυμπιακών Αγώνων ως χορηγοί. Η καθολική υποστήριξη της διοργάνωσης από την κυβέρνηση και τους πολίτες της Κίνας βελτιώνει το προφίλ των χορηγών των Ολυμπιακών Αγώνων, σε τέτοιο σημείο μάλιστα, που η Ολυμπιακή Λαμπαδηδρομία ενόψει Πεκίνου θα είναι η μεγαλύτερη σε διάρκεια, ώστε οι χορηγοί να αποκομίσουν το μέγιστο όφελος.

Ήδη η General Motors έχει υπογράψει συμφωνία για αποκλειστική χορηγία αθλημάτων, ενώ σημαντικό μερίδιο στην πίτα των εσόδων θα έχουν η Coca-Cola, η Kodak και η Mastercard. Μία έκθεση του αμερικανικού περιοδικού "Business Weekly" ανέφερε πως οι κυριότεροι χορηγοί των Ολυμπιακών Αγώνων είχαν υποστηρίξει θερμά την υποψηφιότητα του Πεκίνου, κάτι που οι ίδιες εταιρείες διέψευσαν, χωρίς να είναι και πολύ πειστικές⁷⁵.

Η οργανωτική επιτροπή των Ολυμπιακών Αγώνων του Πεκίνου έχει θέσει το μάρκετινγκ ως πρώτη προτεραιότητα στις εργασίες της, όχι τόσο επειδή θα συντελέσει στην αρτιότερη διοργάνωση, όσο διότι μετά το πέρας των Αγώνων θα σημάνει εμπορική επανάσταση στην Κίνα. Η αγορά, πλέον, έχει ανοίξει και με δεδομένο ότι η Κίνα είναι μια από τις ελκυστικές αγορές σε όλο τον κόσμο, μεγάλες εταιρείες δείχνουν έντονο ενδιαφέρον για τη Κίνα ενόψει των Ολυμπιακών Αγώνων του 2008, ενώ θα δημιουργηθούν και πολλές θέσεις εργασίας.

Σύμφωνα με οικονομικούς αναλυτές, όσες χώρες έχουν διοργανώσει Ολυμπιακούς, παρουσίασαν οικονομική άνθηση τη χρονιά των Αγώνων, αλλά στα επόμενα έτη υπήρξε οικονομική επιβράδυνση. Καμία από όλες αυτές τις αγορές, όμως, δεν μοιάζει με εκείνη της Κίνας.

B2.4 Συναλλαγματικά Αποθέματα

---

⁷⁴ Involvement of foreign companies in projects related to the Olympics in 2008 in Beijing, στην ιστοσελίδα <http://www.chinaorbit.com/2008-olympics-china/2008-olympic-games.html>

⁷⁵ Πεκίνο και εταιρείες - κολοσσοί ετοιμάζονται για τους Ολυμπιακούς Αγώνες , στην ιστοσελίδα <http://www.makthes.gr/index.php?name=News&file=article&sid=9105>

Η εξαγωγική δραστηριότητα αλλά και η εισροή επενδύσεων στην Κίνα είχαν ως αποτέλεσμα την συγκέντρωση σημαντικών συναλλαγματικών αποθεμάτων στην Κίνα. Στα τέλη του 2005 τα συναλλαγματικά αποθέματα αγγίζουν τα 740 δις \$⁷⁶. Στα τέλη του 2006 τα συναλλαγματικά αποθέματα φθάνουν τα 1066.3 δις \$, δηλαδή σημειώνεται μια αύξηση περίπου 247 δις \$. Το ποσό αυτό που είναι το μεγαλύτερο παγκοσμίως απαιτούσε άμεση και αποδοτική διαχείριση, με αποτέλεσμα στις αρχές του 2007 να ιδρυθεί μια ανεξάρτητη και εποπτευόμενη εταιρεία την «Foreign Exchange Investment Company» και την ίδια χρονιά η κυβέρνηση προχώρησε στην κατάρτιση σχετικού νομοσχεδίου για την πώληση ειδικών κρατικών ομολόγων αξίας 1.55 τρις γουάν⁷⁷. Να σημειωθεί ότι στα τέλη του προηγούμενου έτους τα συναλλαγματικά αποθέματα έφτασαν στα 1528.3 δις \$⁷⁸. Η Κίνα συνηθίζει να επενδύει σε αμερικανικά treasures, ωστόσο καθώς αναμένεται να διπλασιαστούν τα αποθέματα τα επόμενα 4 έτη, ειδικοί προτείνουν να επενδυθούν και να ενισχύσουν την Αγροτική Τράπεζα της Κίνας για την ανάπτυξη της επαρχίας καθώς και το σύστημα κοινωνικών ασφαλίσεων⁷⁹.

B3.Οικονομικές Σχέσεις με άλλες χώρες

Η Κίνα έχει καταφέρει από ένα απομονωμένο κράτος να γίνει μια ισχυρή περιφερειακή δύναμη και τώρα ένας δυναμικός παγκόσμιος παίκτης στη διεθνή σκηνή. Οι σχέσεις της Κίνας με τις άλλες χώρες χαρακτηρίζονται από πραγματισμό και έχουν ως βάση τα οικονομικά συμφέροντα της Κίνας, χωρίς βέβαια να εξαλείφονται οι ιδεολογικές αποστάσεις.

B3.1 Σχέσεις με ΗΠΑ

Για τις σχέσεις Κίνας και ΗΠΑ όσον αφορά την ισοτιμία έχει γίνει αναφορά στο πρώτο μέρος. Οι σχέσεις των δύο χωρών χαρακτηρίζονται από αλληλεξάρτηση.

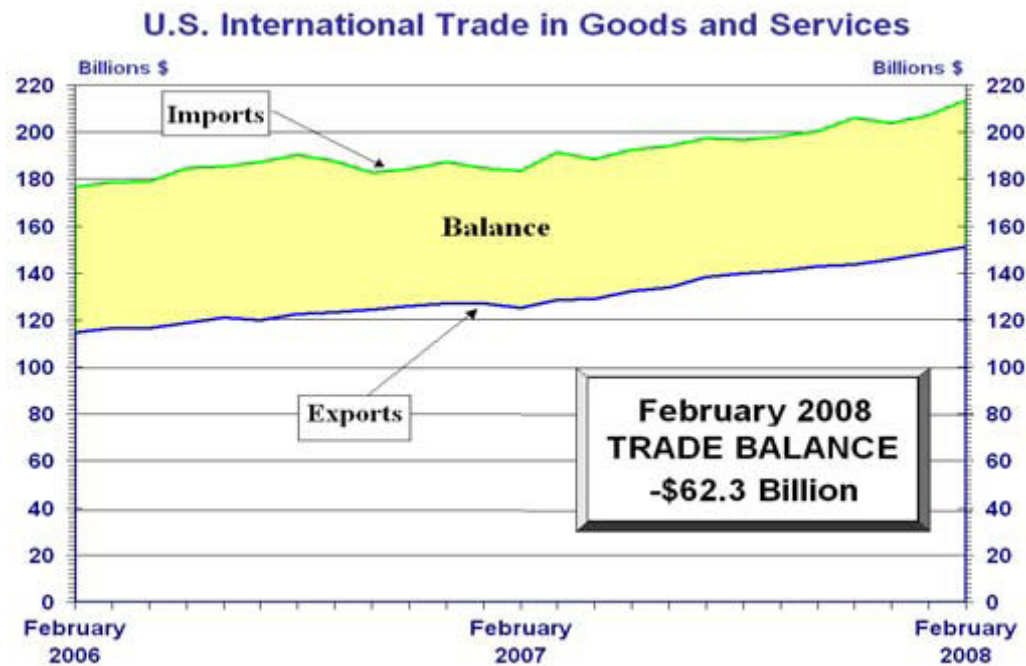
⁷⁶ Παναγιώτης Β. Ρουμελιώτης op.cit, 137

⁷⁷ Ετήσια Έκθεση 2006, Πρεσβεία της Ελλάδος στο Πεκίνο op.cit, A20.

⁷⁸ Σχετικός Πίνακας στην ιστοθέση: <http://siteresources.worldbank.org/CHINAEXTN/Resources/chinaei.pdf>

⁷⁹ Op.cit A20.

Το εμπόριο μεταξύ των δύο χωρών παραμένει ελλειματικό για την Αμερική. Στοιχεία για το 2006 υποδηλώνουν πως οι ΗΠΑ έχουν εμπορικό έλλειμμα 235 δις\$⁸⁰. Για το έτος 2007 σημειώνεται έλλειμμα 747.1 δις \$⁸¹. Όπως φαίνεται και από τον κάτωθι πίνακα το εμπορικό έλλειμμα των ΗΠΑ για το Φεβρουάριο του τρέχοντος έτους είναι 62.3 δις.

Πηγή: **FT900: U.S. International Trade in Goods and Services** στην ιστοσελίδα: http://www.census.gov/foreigntrade/PressRelease/current_press_release/ft900.pdf

Η Κίνα παρέχει φθηνά αγαθά στις ΗΠΑ και ενθαρρύνει τον καταναλωτισμό αυτής της κοινωνίας ενώ προωθεί και τη δική της οικονομική μεγέθυνση. Το παράδοξο είναι ότι εκείνοι που έχουν περισσότερο ανάγκη τις χαμηλές τιμές των προϊόντων που εισάγονται από την Κίνα είναι εκείνοι που έχουν μείνει άνεργοι λόγω του γεγονότος ότι οι Αμερικανοί βιομήχανοι κατέφυγαν σε απολύσεις για να μειώσουν και το δικό τους κόστος και να ανταγωνιστούν τα εισαγόμενα. Οι επενδυτές στην Αμερική επενδύουν σε εταιρείες στην Κίνα ή σε συνεργαζόμενες με την Κίνα αμερικανικές για να μεγιστοποιήσουν τα κέρδη τους. Έτσι, έχουμε αντικρουόμενα συμφέροντα μεταξύ επιχειρηματιών και καταναλωτών.

⁸⁰ John Hoffmann & Michael J. Enright op.cit, 11.

⁸¹ <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/us.html#Econ>

Και για την Κίνα όμως η άμεση εξάρτηση της με τις ΗΠΑ έχει δύο όψεις. Αφενός, ωφελούνται οι επιχειρήσεις εξαγωγικού προσανατολισμού όμως με το υποτιμημένο γουάν πλήττονται οι Κινέζοι καταναλωτές, καθώς αγοράζουν ακριβότερα τα προϊόντα τους. Επιπλέον, οι τραπεζικές τους καταθέσεις είναι δεσμευμένες σε λογαριασμούς με πολύ χαμηλές αποδόσεις.

Ένα άλλο στοιχείο για τις οικονομικές σχέσεις ΗΠΑ- Κίνας είναι ότι η Κίνα επενδύει τα τεράστια εξαγωγικά έσοδα της σε αμερικανικούς τίτλους που αποφέρουν μέτριες αποδόσεις. Με αυτό τον τρόπο δανείζει τους Αμερικανούς για να καταναλώνουν καθώς εκείνοι ξοδεύουν αλόγιστα . Η εισροή χρημάτων από την Κίνα καθώς και τα χαμηλά επιτόκια είναι ανάμεσα στους παράγοντες που οδήγησαν στην κρίση ρευστότητας το καλοκαίρι που πέρασε. Όσον αφορά την ενέργεια, οι δύο χώρες έχουν αντικρουόμενα συμφέροντα καθώς και οι δύο έχουν ανάγκη από ενεργειακές πηγές και η Κίνα ήδη επεκτείνεται σε περιοχές που ανήκαν στη σφαίρα επιρροής των ΗΠΑ.

Ο δρόμος της ευημερίας που έχουν διαλέξει και η Κίνα και οι ΗΠΑ θέτει και τις δύο χώρες σε σοβαρό κίνδυνο. Χωρίς τις ΗΠΑ να αγοράζουν κινέζικα προϊόντα, η Κίνα δεν μπορεί να διατηρήσει την οικονομική της μεγέθυνση . χωρίς την Κίνα να δανείζει χρήμα στις ΗΠΑ , οι Αμερικανοί δεν μπορούν να ξοδεύουν. Χωρίς τους δίδυμους κινητήρες των ΗΠΑ και της Κίνας να προωθούν το πεπρωμένο των άλλων χωρών, ο υπόλοιπος κόσμος μπορεί επίσης να αρχίσει να παραπαίει⁸².

B3.2 Σχέσεις με Ιαπωνία

Οι σχέσεις της Κίνας με την Ιαπωνία είναι ένα από τα παράδοξα της παγκοσμιοποίησης. Αν και αυτές οι δύο χώρες έχουν ένα τόσο εχθρικό παρελθόν και μια τόσο έντονη έκφραση της αντιπάθειας μεταξύ των δύο λαών⁸³ έχουν αντιληφθεί πως η οικονομική ανάπτυξη και η πρόοδος της περιοχής βασίζεται κυρίως στις μεταξύ τους οικονομικές σχέσεις. Οι Ιαπωνικές βιομηχανίες εγκαθίστανται στην Κίνα και πωλούν βιομηχανικό εξοπλισμό σε κινεζικές επιχειρήσεις, με αποτέλεσμα η Κίνα να μπορεί να παράγει σχεδόν τα ίδια προϊόντα με την Ιαπωνία εφάμιλλα σε ποιότητα και

⁸² Ted C. Fishman, op.cit, 290

⁸³ Οι Κινέζοι αποκαλούν τους Ιάπωνες δαίμονες , ibid , 191

με χαμηλότερο κόστος. Από το 2003 η Κίνα είναι ο κυριότερος εμπορικός εταίρος της Ιαπωνίας, και μια από τις ελάχιστες χώρες με τις οποίες η Ιαπωνία έχει εμπορικά ελλείμματα. Με στοιχεία του 2006, η Κίνα εξήγαγε στην Ιαπωνία αγαθά ύψους 118.4 δις \$ και έκανε εισαγωγές ύψους 92.9 δις \$⁸⁴. Επιπρόσθετα, οι Ιαπωνικές εταιρείες που εγκαθίστανται στην Κίνα μπορούν να επωφεληθούν από τη δυναμική Κινεζική αγορά η οποία αναπτύσσεται διαρκώς ενώ αντιθέτως η Ιαπωνική συνεχώς συρρικνώνεται⁸⁵. Στην δική τους οικονομία οι Ιαπωνικές εταιρείες δυσκολεύονται να εξασφαλίσουν μεγάλες πωλήσεις, ενώ μπορούν να το πετύχουν στην Κίνα. Οι Ιαπωνικές επιχειρήσεις που έχουν εισχωρήσει στην Κίνα είναι κυρίως οι αυτοκινητοβιομηχανίες και οι ηλεκτροπαραγωγικές μονάδες.

B3.3 Σχέσεις με Λατινική Αμερική και Αφρική

Η Κίνα στη βάση των οικονομικών και ενεργειών αναγκών της έχει πολύ καλές σχέσεις με την Αφρική και τη Λατινική Αμερική.

Στην Αφρική, Η Κίνα προσέφερε 1,2 δις δολάρια για την αποπληρωμή του εξωτερικού της χρέους και πιστωτικό όριο 2 δις δολαρίων στην Αγκόλα με σκοπό την ανοικοδόμηση των δημοσίων υποδομών όπως δίκτυο ηλεκτρικού, σιδηρόδρομοι και κυβερνητικά κτίρια. Η Αγκόλα αποτελεί το δεύτερο μεγαλύτερο εμπορικό εταίρο της Κίνας στην Αφρική καθώς εξάγει το 25% της παραγωγής πετρελαίου της στην Κίνα. Η Κίνα έχει υλοποιήσει αρκετά προγράμματα όπως η σιδηροδρομική σύνδεση μεταξύ Τανζανίας και Ζάμπια υπέγραψε συμφωνίες στρατιωτικής συνεργασίας και πούλησε στρατιωτικό εξοπλισμό ύψους 142 εκατ. δολαρίων⁸⁶. Οι Κινεζικές κρατικές επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στην Αφρική επενδύουν σε ορυχεία, ξυλεία, τηλεπικοινωνίες αλλά και σε τομείς όπως επαναλειτουργία ορισμένων ορυχείων για την εξόρυξη χαλκού και πετρελαίου.

Στη Λατινική Αμερική, μετά την επίσκεψη του Κινέζου Προέδρου το 2004 υπεγράφησαν 39 εμπορικές συμφωνίες με 5 λατινοαμερικάνικα έθνη. Οι δε επενδύσεις στη Λατινική Αμερική από την Κίνα έφθασαν τα 20 δις \$⁸⁷. Το 2005

---

⁸⁴ Στοιχεία στην ιστοσελίδα: <http://www.mofa.go.jp/region/asia-paci/china/index.html>

⁸⁵ Αυτό συμβαίνει καθώς ο πληθυσμός της Ιαπωνίας γερνά και συρρικνώνεται με ραγδαίους ρυθμούς. *op.cit*, 190

⁸⁶ *Το εμπορικό Σαφάρι της Κίνας στην Αφρική*, Άρδην: Κίνα η Νέα Υπερδύναμη, Τεύχος 55, 36-38

⁸⁷ Αναφορά στο έτος 2005. *Η κινεζική επιρροή στη Λατινική Αμερική* Άρδην *op.cit*, 33-35

διεξήχθη άλλη μία επίσκεψη υψηλού επιπέδου όταν ο Αντιπρόεδρος Zeng Qinghong συνοδεύει κορυφαίων επιχειρηματικών στελεχών υπέγραψε στρατηγικής σημασίας συμφωνία με τον Ούγκο Τσάβες για εξόρυξη πετρελαίου και φυσικού αερίου στη Βενεζουέλα. Εις αντάλλαγμα η Κινεζική κυβέρνηση προσέφερε πιστώσεις 700 εκατ. \$ για την κατασκευή νέων κατοικιών και την καταπολέμηση της φτώχειας στην περιοχή⁸⁸.

Η Κίνα έχοντας ακόρεστη ανάγκη από πρώτες ύλες και ενέργεια έχει δημιουργήσει καλές οικονομικές σχέσεις με τη Μαύρη Ήπειρο και τη Λατινική Αμερική , βοηθώντας ακόμη στην ανάπτυξή τους.

Β3.4 Σχέσεις με Ευρώπη

Οι σχέσεις της Κίνας με την Ευρώπη ξεκινούν το 1979 στη βάση των εμπορικών σχέσεων. Από εκείνη την εποχή οι σχέσεις Κίνας και Ευρωπαϊκής Ένωσης έχουν διευρυνθεί σε μεγάλο βαθμό και στηρίζονται πλέον σε 3 πυλώνες: των πολιτικών διάλογο, οικονομικές και εμπορικές σχέσεις. Ο πολιτικός διάλογος πραγματοποιείται στα πλαίσια συχνών επισκέψεων με θέματα κυρίως Σύμφωνα Συνεργασίας, περιβάλλον, ενέργεια , ανθρώπινα δικαιώματα, μετανάστευση. Στον οικονομικό τομέα, το εμπόριο και οι επενδύσεις μεταξύ Κίνας και ΕΕ συνεχώς αυξάνονται. Το έτος 2006 είχαμε 26% αύξηση στις εισαγωγές Κινέζικων προϊόντων στην Ε.Ε.

Όμως υπάρχουν και αρκετές συγκρούσεις στις εμπορικές σχέσεις των δύο χωρών. Με τη συμφωνία που είχε επιτευχθεί 11 Ιουνίου 2005 προβλέπει ότι η Κίνα θα περιορίσει την αύξηση των εξαγωγών κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων καθώς και ενδυμάτων μέχρι τα τέλη του 2008. Η Ευρωπαϊκή Ένωση είχε απειλήσει ότι αν το Πεκίνο δεν δεχθεί να θέσει πλαφόν στις εξαγωγές τότε θα αντιμετώπιζε κυρώσεις. Ο περιορισμός των κινεζικών εξαγωγών είναι σημαντικότερο θέμα για την επιβίωση των ευρωπαϊκών κλωστοϋφαντουργικών και βιομηχανιών ενδυμάτων. Το πρώτο τρίμηνο του 2005 οι εξαγωγές κινεζικών κλωστοϋφαντουργικών προς τις χώρες μέλη της Κοινότητας είχαν αυξηθεί κατά 157% και στο ίδιο διάστημα η αύξηση των εξαγωγών πουλόβερ και ανδρικών παντελονιών ανερχόταν στο 400%. Στον τραπεζικό τομέα, τράπεζες της Ευρώπης όπως Royal Bank of Scotland και UBS έχουν ήδη μπει στην

---

⁸⁸ Ibid

αγορά της Κίνας μετά το 2006 που η τραπεζική αγορά είναι ανοιχτή και σε ξένες τράπεζες. Το νέο Στρατηγικό Σχέδιο⁸⁹ που καλύπτει την περίοδο 2007-2013 που εξέδωσε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θέτει νέες βάσεις. Με βάση αυτό το σχέδιο επισημαίνεται ο διπτός χαρακτήρας της Κίνας αφενός ως μια αναπτυσσόμενη χώρα και αφετέρου η Κίνα ως παγκόσμιος οικονομικός και πολιτικός δρών. Η ΕΕ στηρίζει την Κίνα στην πολιτική των μεταρρυθμίσεων που ακολουθεί και θέτει στο τραπέζι του διαλόγου θέματα όπως περιβάλλον και ενέργεια και βελτίωση του κοινωνικού κεφαλαίου στην Κίνα. Η Κίνα για την περίοδο 2007-2013 θα λάβει χρηματοδότηση από την ΕΕ ύψους 224 εκατ. που θα διατεθούν σε διάφορα προγράμματα.

B4. Διακυβέρνηση της Κίνας

Κρίνεται σκόπιμο να γίνει περιληπτική αναφορά στις πολιτικές δομές της Κίνας και στη σύνδεση της διακυβέρνηση με την οικονομική μεγέθυνση.

Μετά από μια εξελικτική διαδικασία περίπου δυόμισι δεκαετιών η Λαϊκή Δημοκρατία της Κίνας είναι ένα κατ'όνομα κομμουνιστικό κράτος και στην πραγματικότητα αποτελεί ένα υβρίδιο όπου ο πολιτικός αυταρχισμός συνυπάρχει με ολοένα αυξανόμενο οικονομικό φιλελευθερισμό. Η Κίνα δεν αποτελεί κράτος δικαίου με την κοινά αποδεκτή έννοια αλλά ούτε και ολοκληρωτικό καθεστώς. Ο έλεγχος του Κομμουνιστικού κόμματος και η έντονη διαπλοκή του στην κοινωνική και οικονομική ζωή παραμένει ακόμη πάρα πολύ ισχυρή. Ωστόσο, τα νέα κέντρα ισχύος που αναδύονται και ωθούν σε περισσότερη διαφάνεια τη διακυβέρνηση είναι οι επιχειρηματίες (ειδικά μετά τις οικονομικές μεταρρυθμίσεις) οι οποίοι θεωρούν ότι τα οικονομικά συμφέροντα τους εκφράζονται πλέον από το Κομμουνιστικό Κόμμα και οι τοπικοί παράγοντες (μορφή τοπικής αυτοδιοίκησης). Το πολιτικό σύστημα της Κίνας θεωρείται αρκετά σταθερό και πλέον οι κυβερνήσεις αντιμετωπίζουν τα εσωτερικά και εξωτερικά ζητήματα με ιδιαίτερο πραγματισμό. Τα ζητήματα πάντως που όπως φαίνεται αποτελούν αδυναμίες που πρέπει να ξεπεραστούν είναι η εκτεταμένη διαφθορά σε όλους τους τομείς της πολιτικής ζωής και οι κοινωνικές ανισότητες.

---

⁸⁹China: Strategy Paper 2007-2013. Στην ιστοσελίδα
http://ec.europa.eu/external_relations/china/csp/2007_sp_en.pdf

Όσον αφορά τη σημερινή διακυβέρνηση υπό την Προεδρεία, ως γενικός Γραμματέας του Κομμουνιστικού Κόμματος, του Hu Jintao και υπό την πρωθυπουργία του Wen Jiabao φαίνεται πως οι πολιτικοί αυτοί είναι στραμμένοι στα ζητήματα της ανισότητας και στην αποκατάσταση αυτών που έχουν πληγεί από τις μεταρρυθμίσεις των προηγούμενων ετών. Τα στοιχεία αυτή της κυβέρνησης είναι:

- Πιο ανθρωποκεντρική
- Πιο αυστηρή ηγεσία, πραγματισμός
- Σε εξωτερικά ζητήματα η ηγεσία δεν είναι αρνητικά διακείμενη προς τις ΗΠΑ. Ενίοτε σχέση συνεργασίας.⁹⁰

B4.1 Διακυβέρνηση και ανάπτυξη

Η θεωρίες που αφορούν το ρόλο που διαδραματίζουν οι κυβερνήσεις στην οικονομία και συγκεκριμένα στην εκβιομηχάνιση ξεφεύγουν από την ανάλυση αυτού του πονήματος.

Ένας από τους πιο σημαντικούς ρόλους τις εκάστοτε κυβέρνησης είναι να δημιουργήσει το περιβάλλον αυτό που θα προάγει την οικονομική μεγέθυνση. Οι δείκτες που χρησιμοποιούνται από την Παγκόσμια Τράπεζα για τη διακυβέρνηση ουσιαστικά συνυπολογίζουν α) την αποτελεσματικότητα της κυβέρνησης β) ποιότητα των ρυθμίσεων γ) κανόνες δικαίου δ) αντιμετώπιση της διαφθοράς.⁹¹ Όσον αφορά την Κίνα, με βάση τα αποτελέσματα των δεικτών, η οικονομική μεταρρύθμιση συντελέστηκε παρά τα πολύ μέτρια αποτελέσματα της χώρας στους δείκτες διακυβέρνησης. Στο γενικό δείκτη που αφορά αποτελεσματικότητα της κυβέρνησης, κανόνες δικαίου και διαφθορά η Κίνα τη δεκαετία του 1990 ήταν 10.0 με μέγιστο αποτέλεσμα το 18 και μέσο όρο παγκοσμίως το 9.6%⁹². Μάλιστα σχετική έρευνα έδειξε ότι Κινεζικές εταιρίες δαπανούν πάρα πολλά χρήματα για χρηματισμό αξιωματούχων για να προσπεράσουν γραφειοκρατικά εμπόδια και να κερδίσουν την εύνοια της κυβέρνησης. Η ίδια έρευνα κατέδειξε πώς οι εταιρίες θεωρούν έντονη την ανάμειξη του κράτους στις αποφάσεις τους και θεωρούν πως η επιρροή των γραφειοκρατών και των πολιτικών δυνάμεων σχετίζεται αρνητικά με τη μεγιστοποίηση του ROE(return on equity). Εντούτοις, οι καλές σχέσεις με την

⁹⁰ John Hoffmann & Michael J. Enright, op.cit, 138.

⁹¹ The World Bank op.cit, 212.

⁹² Ibid, 213.

κυβέρνηση είναι απαραίτητο συστατικό για την πρόσβαση στην πίστωση. Με βάση και πάλι έρευνα της Παγκόσμιας Τράπεζας που διεξήχθη το 2003, πάνω από το 40% των επιχειρήσεων που είχαν την αρωγή της κυβέρνησης πήρε και τραπεζικό δάνειο ενώ μόνο το 15% αυτών που δεν είχαν συνεργασία με την κυβέρνηση κατάφερε να πάρει δάνειο. Όσον αφορά τη βιομηχανία, όπως επισημαίνει και ο κ. Μουρδουκούτας *η κυβέρνηση της Κίνας δημιούργησε υλική υποδομή , πέτυχε υψηλούς ρυθμούς αποταμίευσης και επενδύσεων, έδωσε έμφαση στην εκπαίδευση, προστάτευσε και εδραίωσε βασικούς εγχώριους κλάδους και διευκόλυνε την εισαγωγή ξένης τεχνολογίας*⁹³. Όπως υποστηρίζει στη συνέχεια τα μέτρα αυτά δεν είναι επαρκή καθώς η πολιτική ηγεσία της Κίνας δεν διαθέτει τις δομές εκείνες όπως φορολογική βάση για να προωθήσει βιομηχανική πολιτική.

Όπως είναι φυσικό μας γεννάται το ερώτημα πως μια χώρα με τόσο μέτρια αποτελέσματα στη διακυβέρνηση και άρα ένα όχι τόσο αποτελεσματικό πολιτικό περιβάλλον όπως είναι η Κίνα, αναπτύσσεται με τόσο ραγδαίους ρυθμούς; Οι άλλες αναπτυσσόμενες χώρες που αντιμετωπίζουν τα ίδια ζητήματα γιατί δεν το καταφέρνουν; Η απάντηση συνίσταται σε τρία στοιχεία.

- Αν και τα αποτελέσματα των δεικτών για τη διακυβέρνηση της Κίνας είναι μέτρια είναι κατά 2 με 3 μονάδες υψηλότερα από άλλες φτωχές χώρες. Τα αποτελέσματα της Κίνας είναι πιο κοντά σε αυτά της Ινδίας επίσης μια χώρα πολύ δυναμικά αναπτυσσόμενη.
- Η περίπτωση της οικονομικής μεγέθυνσης της Κίνας δεν μπορεί να ερμηνευθεί με βάση δημογραφικά, πολιτικά στοιχεία. Η ετήσια οικονομική μεγέθυνση της Κίνας υπερβαίνει κατά 5% το ποσοστό που θα έπρεπε να είχε αν μετρούσαμε απλά τα μακροοικονομικά στοιχεία όπως τον πληθυσμό, το ΑΕΠ ,το εισόδημα.
- Η διαφοροποίηση της Κίνας σε σχέση με τις άλλες φτωχές χώρες είναι το τεράστιο μέγεθος της αγοράς και οι δυνατότητες εκμετάλλευσής της. Το κέρδος και οι ευκαιρίες που μπορεί να προσφέρει η αγορά της Κίνας έχουν προσελκύσει ΑΞΕ χωρίς να αποτρέπονται από τον τρόπο διακυβέρνησης της χώρας.

---

⁹³ Π. Μουρδουκούτας & Yuko Arayma, op.cit ,138.

Μέρος Γ. Προκλήσεις για το μέλλον της Κίνας

Γ1. Εσωτερικά Θέματα

Γ1.1 Ανισότητες – Φτώχεια

Το ζήτημα της ανισότητας στην Κίνα είναι από τα πιο φλέγοντα ζητήματα σήμερα και αναμένεται να έχει αρνητικές επιπτώσεις στην οικονομική μεγέθυνση της χώρας. Η βιβλιογραφία καταδεικνύει ότι οι ανισότητες είναι δημιούργημα των οικονομικών μεταρρυθμίσεων μετά το 1978 στην κινεζική οικονομία και της άνισης διανομής του πλούτου και των κερδών. Στατιστικά στοιχεία για το 2005 από την Κινεζική Στατιστική Υπηρεσία δείχνουν πως 10% των πλουσιότερων νοικοκυριών απολάμβαναν το 45% του κινεζικού πλούτου, ενώ το φτωχότερο 10% μόνο το 1,4%⁹⁴.

Η ανισότητα στην Κίνα παίρνει διάφορες μορφές. Γεωγραφικές ανισότητες: Ενδεικτικός είναι ο ετήσιος ρυθμός μεγέθυνσης του ΑΕΠ στις επαρχίες, για την περίοδο 1978 έως 2004 κυμαινόταν από 5.9% σε κάποιες φτωχές επαρχίες και έφθανε 13,4%⁹⁵ σε κάποιες άλλες. Αυτό δείχνει ότι δεν είναι μόνο το χάσμα που ήδη έχουμε αναδείξει ανάμεσα περιφέρεια και κέντρο αλλά και ανάμεσα στις περιφέρειες υπάρχουν μεγάλες εισοδηματικές ανισότητες. Το άμεσο αποτέλεσμα είναι ότι δεν έγινε σε όλες τις περιοχές η ίδια πρόοδος στη μείωση της φτώχειας. Μάλιστα ο δείκτης για τη μείωση φτώχειας για την περίοδο 1982 έως 2001 ήταν 8% στην ενδοχώρα και 17% για τις παράκτιες περιοχές⁹⁶. Ανισότητα ανάπτυξης ανάλογα με τους τομείς παραγωγής: Τα εισοδήματα των αστικών νοικοκυριών έχουν αυξηθεί με πολύ γρηγορότερους ρυθμούς από ότι τα εισοδήματα των αγροτικών νοικοκυριών. Γενικά, η ανάπτυξη του αγροτικού τομέα όχι μόνον έχει μείνει πίσω σε σχέση με τη βιομηχανία και τις υπηρεσίες αλλά έχει μειωθεί αισθητά από τη δεκαετία 1980. Πιο συγκεκριμένα όσον αφορά τα εισοδήματα, κατά τη δεκαετία του 1990, το εισόδημα των πλουσιότερων αυξανόταν ετησίως κατά 10% ενώ το αντίστοιχο ποσοστό για τους φτωχότερους είναι μόνο 3% ετησίως⁹⁷. Ενδεικτικό είναι ότι ο δείκτης για την εισοδηματική ανισότητα (GINI) αυξήθηκε από 28% το 1981 σε 41% το 2003. Οι

⁹⁴ John Hoffmann & Michael J. Enright, op.cit, 146.

⁹⁵ The World Bank, op.cit, 182.

⁹⁶ Ibid, 182.

⁹⁷ Ibid, 188.

ανισότητες δεν περιορίζονται όμως μόνο στην οικονομική ζωή, αντίστοιχες ανισότητες βλέπουμε και στην πρόσβαση των δημοσίων αγαθών και υπηρεσιών. Τα στοιχεία που μας παρέχονται για το 1998 δείχνουν πώς το 22,2% των πλουσιότερων νοικοκυριών απολαμβάνει ιατρικές υπηρεσίες ενώ μόνο το 1 έως 3% απολαμβάνει αυτές τις υπηρεσίες από τα φτωχότερα νοικοκυριά.

Με τόσο οξυμένες οικονομικές ανισότητες δεν μας προκαλούν εντύπωση οι συνεχιζόμενες κοινωνικές αναταραχές ούτε και το πολύ μεγάλο ποσοστό του πληθυσμού που ζει κάτω από το όριο της φτώχειας. Παρά τη ραγδαία οικονομική μεγέθυνση, επίσημα στοιχεία του 2004 καταδεικνύουν πως 56,17 εκατ. Κινέζοι ζουν με λιγότερα με 1\$ την ημέρα ενώ στα τέλη του 2005 23,65 εκατ. ζουν με λιγότερα από 0,80\$ την ημέρα⁹⁸.

Ο ρόλος της Κινεζικής παρέμβασης εδώ είναι πολύ σημαντικός. Αν θέλει η κυβέρνηση να συνεχίσει ακάθεκτη την οικονομική μεγέθυνση βασισμένη στην εσωτερική κατανάλωση θα πρέπει να αυξηθεί η αγοραστική δύναμη των πολιτών. Η μη πρόσβαση σε εκπαίδευση και υγεία στερεί οικονομικές ευκαιρίες για εξέλιξη σε πολλούς νέους Κινέζους. Τα βήματα που έχει κάνει μέχρι στιγμής η κυβέρνηση (αύξηση εισοδήματος των αγροτικών νοικοκυριών, παροχή δωρεάν εκπαίδευσης σε αγροτικές περιοχές) δεν λύνουν το τεράστιο ζήτημα της καλύτερης διανομής του πλούτου. Βήματα όπως η ελεύθερη μετακίνηση εργατών, εσωτερική μετανάστευση, αναδιάρθρωση του αγροτικού τομέα (δικαίωμα ιδιοκτησίας του κομματιού γης που καλλιεργούν για να μπορούν να πωλούν ή να το κληροδοτούν), παροχή δωρεάν εκπαίδευσης και περίθαλψης στους φτωχούς πληθυσμούς και αύξηση των δημοσίων δαπανών για τους φτωχότερους (φορολογικές ελαφρύνσεις σε αγρότες, αύξηση των επενδύσεων στη γεωργία) θα μπορούσαν να αντιμετωπίσουν μέρος του προβλήματος πιο αποτελεσματικά.

Γ1.2 Διακυβέρνηση/ Κοινωνική Συνοχή

Έχουμε ήδη αναφερθεί στις μέτριες επιδόσεις της κυβέρνησης της Κίνας στους αντίστοιχους δείκτες της Παγκόσμιας Τράπεζας. Μπορεί τα θετικά χαρακτηριστικά της οικονομίας της Κίνας να υποσκελίζουν τον τρόπο διακυβέρνησης όμως στο μέλλον πιθανόν να αποτελέσει τροχοπέδη στην οικονομική μεγέθυνση της χώρας. Η Κινεζική

---

⁹⁸ John Hoffmann & Michael J. Enright, op.cit, 147.

κυβέρνηση δεν είναι δημοκρατικά εκλεγμένη, και αν κάποτε για την Κίνα η καλύτερη επιλογή θεωρήθηκε η στροφή στον Κομμουνισμό αυτό δεν είναι απόλυτο σήμερα. Το κοινωνικό συμβόλαιο μεταξύ κράτους και λαού έχει εξασθενήσει καθώς τα κοινωνικά προβλήματα γίνονται όλο και πιο πιεστικά και η δυσaráεσκεια σε πόλεις και χωριά μεγαλώνει. Οι ξεχασμένοι από την ανάπτυξη αριθμούν περίπου 100 εκατ. άτομα χωρίς πάντοτε, να λαμβάνουμε υπόψιν μας τους αγρότες και δεν βλέπουν την κυβέρνηση σαν σύμμαχο τους στην έξοδο από τη φτώχεια. Οι βασικές ανάγκες όπως εκπαίδευση, περίθαλψη δεν καλύπτονται από δημόσιους φορείς της Κίνας αναγκάζοντας μεγάλη μερίδα του πληθυσμού να μην έχει πρόσβαση σε αυτές τις υπηρεσίες. Οι πολίτες δεν έχουν καμία προστασία απέναντι στη διαφθορά η οποία αποτελεί το κύριο στοιχείο των τοπικών διοικήσεων καθώς ακόμη και όταν διαμαρτύρονται για τη διαφθορά και τις παρανομίες των τοπικών αρχόντων, η κεντρική εξουσία στο όνομα της δημόσιας τάξης φροντίζει να τους φιμώνει. Πλήγμα για την μονοκομματική κυριαρχία και την θέληση τους για κοινωνική σταθερότητα αποτελεί ο αριθμός των διαδηλώσεων που έχουν λάβει χώρα τα τελευταία χρόνια στην Κίνα. Το 2003 σημειώθηκαν 58.000 διαδηλώσεις, 74.000 το 2004 και 87.000 το 2005⁹⁹. Οι κυβέρνηση απαντά σε όλα αυτά με ακραία μέτρα , κυρίως επιθέσεις απέναντι στους διαμαρτυρούμενους. Το ερώτημα είναι αν μπορεί να συνεχίσει η διακυβέρνηση της χώρας με αυτό τον τρόπο και η μονοκομματική κυριαρχία όταν μεγάλο μέρος του πληθυσμού είναι δυσαρεστημένο και αδύναμο απέναντι στο κράτος, και αν η κινεζική κυβέρνηση μπορεί να επιλύσει τα κοινωνικά προβλήματα και να οδηγήσει την χώρα σε οικονομική μεγέθυνση με βάση την ισόρροπη ανάπτυξη.

Γ1.3 Βιωσιμότητα της Ανάπτυξης

Μια από τις κυριότερες προκλήσεις που καλείται να αντιμετωπίσει η κυβέρνηση της Κίνας είναι η διατήρηση της οικονομικής μεγέθυνσης της χώρας. Η οικονομία της Κίνας τις τελευταίες δυο δεκαετίες έχει μέσο ρυθμό μεγέθυνσης 10% με αποτέλεσμα να βγάλει ένα σημαντικό κομμάτι του πληθυσμού της από τη φτώχεια και να τολμήσει πολύ μεγάλες οικονομικές μεταρρυθμίσεις. Από δω και πέρα η Κίνα χρειάζεται έναν μέσο ρυθμό μεγέθυνσης περίπου 7% για να συνεχίσει την ανάπτυξη και να μην μείνει πίσω στην πολιτική και οικονομική μεταρρύθμισή της. Αν επικεντρωθούμε στην ενδυνάμωση της εγχώριας ζήτησης, στις μεταρρυθμίσεις που έχουν γίνει (π.χ τραπεζικός τομέας), στη βελτίωση των υποδομών , στην επιτυχή

---

⁹⁹Ibid, 150.

διαδικασία της δημιουργίας της οικονομίας της Κίνας σε οικονομία της αγοράς , στη δυναμικότητα των εξαγωγών φαίνεται ευλογοφανές να παραδεχθούμε ότι για μια δεκαετία ακόμη η Κίνα θα συνεχίσει να έχει τέτοιους ρυθμούς ανάπτυξης που θα τις επιτρέπουν τη συνέχιση της οικονομικής της μεγέθυνσης. Ωστόσο, υπάρχουν και πολλά ζητήματα τα οποία θα μπορούσαν να κοστίσουν στην Κίνα την οικονομική της μεγέθυνση. Θέματα όπως εισοδηματική ανισότητα, γεωγραφική και τομεακή ανισότητα στην ανάπτυξη, διαρθρωτικά προβλήματα όπως το τραπεζικό σύστημα , η διαφθορά και η έντονη εμπλοκή του δημόσιου στον ιδιωτικό τομέα, η ανάγκη για ενέργεια και πρώτες ύλες μπορούν να κρατήσουν την Κίνα πίσω. Η προσπέλαση των προαναφερόμενων ζητημάτων θεωρείται απαραίτητη για τη συνέχιση της οικονομικής μεγέθυνσης

Γ1.4 Ανεργία

Το ζήτημα της ανεργίας έχει ήδη αναφερθεί. Στην παρούσα ανάλυση δίνεται έμφαση στις πολιτικές που θα μπορούσε να αναπτύξει η κινεζική κυβέρνηση για την καταπολέμηση του φαινομένου. Η Παγκόσμια Τράπεζα αναφέρει πως θα πρέπει να παραμείνει ο ρυθμός μεγέθυνσης της Κινεζικής οικονομίας στο 10% για να παρέχει επαγγελματικές ευκαιρίες στους νέους. Μάλιστα, ο όχι ιδιαίτερα ανεπτυγμένος τομέας των υπηρεσιών ενδείκνυται για άνοιγμα νέων θέσεων εργασίας. Το Σεπτέμβριο του 2006 ο Υπουργός Απασχόλησης και Κοινωνικής Ασφάλειας υποστήριξε πως η Κίνα θα πρέπει να δημιουργεί ετησίως 24 εκατ. θέσεις για να απορροφά το πλεονάζον εργατικό δυναμικό, αλλά δημιουργούνται μόνο 11 εκατ. νέες θέσεις¹⁰⁰. Ο πιο υποσχόμενος τομέας για νέες θέσεις είναι οι υπηρεσίες όπου απασχολούνται πολλοί λιγότεροι εργαζόμενοι από ότι σε άλλες εξίσου ανεπτυγμένες χώρες. Νέες επενδύσεις σε αυτόν τον τομέα υπολογίζεται ότι μπορούν να δημιουργήσουν 40 έως 50 εκατ. νέες θέσεις εργασίας. Επίσης, η στήριξη του ιδιωτικού τομέα είναι μια άλλη προοπτική που εξετάζει η κυβέρνηση για τη δημιουργία νέων θέσεων. Έχει γίνει ήδη φανερό ότι σε μεγάλες πόλεις κυρίως παράκτιες όπου δραστηριοποιούνται μεγάλες ιδιωτικές επιχειρήσεις η οικονομία ανθεί και η ανεργία είναι πολύ χαμηλή. Η κυβέρνηση της Κίνας θα πρέπει να στηρίξει τις ιδιωτικές επενδύσεις και την εξαπλωση των ιδιωτικών επιχειρήσεων σε όλη τη χώρα.

---

¹⁰⁰Ibid, 145.

Γ1.5 Δημογραφικά θέματα

Αρκετά επιτακτικό είναι και το θέμα της γήρανσης του πληθυσμού και τις άμεσες επιπτώσεις που έχει την οικονομική μεγέθυνση της Κίνας. Λόγω της πολιτικής του οικογενειακού προγραμματισμού ο πληθυσμός της Κίνας εκτιμάται να φθάσει το 2050 το 1,6 δις . Ο ρυθμός γεννητικότητας από 33.43 για 1000 ανθρώπους που ήταν το 1970 έπεσε σε 12.40 το 2005¹⁰¹. Ο ρυθμός θνησιμότητας επίσης έχει πέσει αισθητά. Ο πληθυσμός της Κίνας γερνά (πάνω από το 10% του πληθυσμού της Κίνας είναι άνω των 60 ετών) και αυτό έχει πολλαπλές επιπτώσεις στην οικονομική μεγέθυνση. Πρώτον, ερευνητές αποδεικνύουν άμεση σχέση χαμηλότερης γεννητικότητας με χαμηλότερα επίπεδα αποταμιεύσεων. Δεύτερον, η Κίνα είναι μια χώρα που συνεχίζει να εκβιομηχάνιση της και την οικονομική της μεγέθυνση, με αποτέλεσμα να έχει μεγάλη ανάγκη από εργατικό δυναμικό, το ποσοστό εργαζόμενων προς μη-εργαζόμενους από 6:1 το 1970 είναι πλέον 2:1. Επιπλέον, η γήρανση του πληθυσμού ασκεί πολλές πιέσεις στις δαπάνες για ιατροφαρμακευτική περίθαλψη αυξάνοντας τα αντίστοιχα κρατικά έξοδα αλλά και βαθμό εξάρτησης από τους νεότερους. Το ασφαλιστικό σύστημα παραμένει ένα ζήτημα που επιζητά την παρέμβαση της κυβέρνησης καθώς χαρακτηρίζεται από κακοδιαχείριση και εισφοροδιαφυγή¹⁰².

Μια άλλη σημαντική οικονομική και κοινωνική επίπτωση της πολιτικής του ενός παιδιού είναι το φαινόμενο της αριθμητικής αναντιστοιχίας μεταξύ κοριτσιών και αγοριών. Σήμερα οι οικογένειες στην Κίνα αποκτούν 118 αγόρια για κάθε 100 κορίτσια, ενώ παγκοσμίως ο μέσος όρος είναι 106 αγόρια για 100 κορίτσια¹⁰³. Στην Κίνα υπάρχουν 20 εκατ. περισσότερα αγόρια και άντρες από τις γυναίκες. Οι ερευνητές ονομάζουν τα παραπάνω αγόρια ως «γυμνά κλαριά» και ανησυχούν για τις επιπτώσεις αυτού του φαινομένου. Σε κοινωνικό επίπεδο αναμένεται η έξαρση της βίας και της επιθετικής συμπεριφοράς καθώς και των απαγωγών γυναικών για σεξουαλική εκμετάλλευση. Σε οικονομικό επίπεδο, καθώς οι γυναίκες είναι πλέον πιο σπάνιες εκατομμύρια αγροτόπαιδα μεταναστεύουν στις αστικές περιοχές για βελτιώσουν τις πιθανότητες τους (προσπαθούν να αποκτήσουν χρήματα, μόρφωση) να αποκτήσουν μια. Οι περισσότεροι από αυτούς εργάζονται τελικώς στη βιομηχανία.

---

¹⁰¹ Ibid, 141.

¹⁰² Παναγιώτης Β. Ρουμελιώτης op.cit, 141.

¹⁰³ Ted C. Fishman, op.cit., 117.

Γ1.6 Ανθρώπινα Δικαιώματα

Το ζήτημα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων βρίσκεται πίσω από το οικονομικό θαύμα της Κίνας και αποτελεί μια ανοιχτή πληγή για τη χώρα. Ενώ οι ιθύνοντες στην Κίνα επιβεβαιώνουν πως με τη φιλοξενία των Ολυμπιακών Αγώνων το 2008 θα βοηθήσει την πρόοδο στο ζήτημα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στη χώρα, η Κινεζική κυβέρνηση στερεί ακόμη θεμελιώδη δικαιώματα από τους πολίτες. Τα στοιχεία που αναφέρονται περιληπτικά προέρχονται από την ετήσια αναφορά για το 2007 που έκανε για την πρόοδο των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στην Κίνα η ΜΚΟ για τα Ανθρώπινα δικαιώματα Human Rights Watch (HRW)¹⁰⁴.

Αν και από την 1^η Ιανουαρίου 2007 και μέχρι τον Οκτώβριο του 2008 ισχύουν προσωρινές ρυθμίσεις που επιτρέπουν σε ξένους ανταποκριτές να παίρνουν συνέντευξη από όποιον συναινεί, αυτοί διώκονται και εκφοβίζονται από τους Κινέζους αξιωματούχους. Όσον αφορά το δικαίωμα της έκφρασης, λογοκρισία επιβάλλεται πέρα από τα μέσα, τα οποία είναι ούτως ή άλλως όργανα της κυβέρνησης, και στο διαδίκτυο αλλά και στα γραπτά μηνύματα που ανταλλάσσονται μέσω τηλεφώνων¹⁰⁵. Το 2007 ξεκίνησε η νομοθετική μεταρρύθμιση όμως όπως φαίνεται από την αναφορά κυβέρνηση ακόμα έχει απόλυτη κυριαρχία πάνω στους δικαστικούς θεσμούς και μπορούν να στοχοποιούν ομάδες ανθρώπων που υπερασπίζονται τα ανθρώπινα δικαιώματα. Τα δικαιώματα των παιδιών και των γυναικών παραβιάζονται. Θρησκευτικές ομάδες όπως η γνωστή Φαλούν Γκόνγκ και οι Προτεστάντες υφίστανται αντίποινα από την κυβέρνηση. Οι εργασιακές συνθήκες παραμένουν απαράδεκτες. Άδειες και αργίες δεν προβλέπονται ούτε καν χωρίς αποδοχές (η Κινεζική Πρωτοχρονιά είναι εργάσιμη). Το 90% των κινέζων είναι ανασφάλιστοι¹⁰⁶. Στην επαρχία Ξινγιάνγκ, όπου η πλειοψηφία του πληθυσμού είναι μουσουλμάνοι, και είναι μια ιδιαίτερα σημαντική περιοχή για την Κίνα από ενεργειακής άποψης (έχει κοιτάσματα πετρελαιο) όλο και περισσότεροι Κινέζοι Χαν μεταναστεύουν για να αποτρέψουν τους ντόπιους να εργαστούν. Και το 2007 οι περιορισμοί στην θρησκευτική και πολιτική έκφραση παρέμειναν στην περιοχή.

¹⁰⁴ «China Events in 2007»- Human Rights Watch's World Report 2008.

http://china.hrw.org/press/review/summary_of_china_rights_developments

¹⁰⁵ Ted C. Fishman, op.cit, 305. Οι λέξεις και οι φράσεις που αναζητούν οι Κινέζοι λογοκριτές περιλαμβάνονται λέξεις όπως: Freedom, paper, naïve, peace hall, playboy, big news, Tibet talk, simple, VOA (Voice of America).

¹⁰⁶ Τι κρύβεται πίσω από το θαύμα; Άρδην. op.cit, 41-48.

Αν και το Πεκίνο επέτρεψε την «Πολιτική της Ανοιχτής Πόρτας» στα μέσα της δεκαετίας του 1980, με στόχο την ενίσχυση της επενδυτικής δραστηριότητας, οι Θιβετιανοί μοναχοί συνέχισαν να νιώθουν τον κινεζικό ζυγό. Τα τελευταία δύο χρόνια, η τακτική σιδηροδρομική σύνδεση μεταξύ της Λάσα και της κινεζικής πόλης Γκολμούντ, προκαλεί φόβους ενισχυμένου εποικισμού από Κινέζους Χαν στο Θιβέτ¹⁰⁷. Η καταπίεση από την κινεζική κυβέρνηση συνεχίζεται με στόχο μοναχούς, γυναίκες ακόμη και παιδιά για την καταστολή των διαδηλώσεων. «Τα όπλα» της κυβέρνησης είναι η οικονομική καταπίεση και η οικονομική καταστροφή. Το ζήτημα του Θιβέτ παραμένει όμως ένα θέμα εσωτερικής αστάθειας.

Η υπόθεση του Θιβέτ ρίχνει βαριά τη σκιά της πάνω από τους Ολυμπιακούς Αγώνες του Πεκίνου. Ήδη, η Πολωνία και η Τσεχία έχουν ξεκαθαρίσει ότι δεν σκοπεύουν να συμμετάσχουν στην τελετή έναρξης. Ανάλογη απόφαση έλαβε και η Γερμανίδα καγκελάριος κ. Αγκελα Μέρκελ, η οποία αν και εξέφρασε επιφυλάξεις για ενδεχόμενο πλήρες μποϊκοτάζ της τελετής έναρξης, προανήγγειλε ότι θα απουσιάζει η ίδια αλλά και οι υπουργοί της κυβέρνησής της, ενώ ανοικτό έχει αφήσει το ενδεχόμενο της συμμετοχής του και ο Νικολά Σαρκοζί¹⁰⁸. Μάλιστα, ο Γάλλος πρόεδρος ήταν ο πρώτος Ευρωπαίος ηγέτης που δεν απέκλεισε το μποϊκοτάζ της τελετής έναρξης, σκληραίνοντας τη στάση της γαλλικής κυβέρνησης, την οποία πολλοί κατηγορούν για επιείκεια έναντι του Πεκίνου και της παντελούς έλλειψης σεβασμού που επιδεικνύει για τα ανθρώπινα δικαιώματα.

Το ζήτημα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων δεν είναι αποκομμένο από την οικονομική ζωή της Κίνας. Η διεθνής εικόνα της Κίνας έχει πληγεί αλλά δεν φαίνεται να υφίσταται οικονομικές κυρώσεις. Αντιθέτως, οι Κινέζοι από την πλευρά τους έκαναν μποϊκοτάζ σε Γαλλική αλυσίδα καταστημάτων (Carrefour) λόγω της αρνητικής στάσης του Γάλλου Προέδρου αλλά και της ανάδειξης του Dalai Lama ως επίσημου δημότη του Παρισιού. Η Γαλλική αλυσίδα ανέφερε ότι τις ημέρες του μποϊκοτάζ η κίνηση στα καταστήματα ήταν μειωμένη¹⁰⁹.

---

¹⁰⁷ *Απαντήσεις σε τέσσερα ερωτήματα για το Θιβέτ*, Καθημερινή, 18-03- 2008.

¹⁰⁸ *Η Ελλάδα και το Θιβέτ*, Καθημερινή, 02-04-2008.

¹⁰⁹ Anti French Boycott Falts in China, στην ιστοσελίδα, <http://www.nytimes.com/2008/05/02/world/asia/02china.html>

Γ2. Οι επιπτώσεις της οικονομικής ανάπτυξης της Κίνας στους τομείς: Ενέργεια Περιβάλλον/Τρόφιμα

Γ2.1 Ενέργεια και Περιβάλλον

Η Κίνα είναι υπεύθυνη για το 12% της παγκόσμιας κατανάλωσης ενέργειας και χρησιμοποιεί όλες τις μορφές ενέργειας. Αυτή τη στιγμή είναι η μεγαλύτερη παραγωγός λιθάνθρακα παγκοσμίως, η δεύτερη σε αποθέματα μετά τη Ρωσία και εξαγωγέας του προϊόντος. Στοιχεία του 2003 υποδηλώνουν πως η παραγωγή λιθάνθρακα αποτελεί το 67% της συνολικής παραγωγής ενέργειας, 12% το πετρέλαιο, 3% το φυσικό αέριο και 2% υδροηλεκτρική ενέργεια. Η Κίνα έχει ξεκινήσει να χρησιμοποιεί και άλλες μορφές ενέργειας όπως πυρηνική που αντιπροσωπεύει μόνο το 0,8% της εγχώριας παραγωγής, αιολική και ηλιακή¹¹⁰. Καταναλώνει λιγότερο λιθάνθρακα από όσο παράγει και εξάγει τη διαφορά ενώ το αντίστροφο συμβαίνει με την παραγωγή πετρελαίου. Αυτή τη στιγμή η Κίνα είναι η δεύτερη χώρα σε κατανάλωση ενέργειας ακολουθώντας τις ΗΠΑ. Ωστόσο, η κατά κεφαλήν κατανάλωση ενέργειας είναι το 10% της κατανάλωσης που γίνεται στις ΗΠΑ¹¹¹.

Οι τρομακτικές ενεργειακές απαιτήσεις της Κίνας είναι φυσικό επακόλουθο της ραγδαίας οικονομικής μεγέθυνσης αλλά έχουν επιπτώσεις σε τοπικό και παγκόσμιο επίπεδο. Η βιομηχανική έκρηξη της Κίνας, η αύξηση των οχημάτων σε συνδυασμό με την έλλειψη χρήσης υβριδικής τεχνολογίας και σε μικρότερο βαθμό το πέρασμα στις σύγχρονες κατοικίες και τις οικιακές συσκευές έχουν οδηγήσει τη χώρα σε συνεχή αναζήτηση πρώτων υλών για να καλύψει της ανάγκες της και να διατηρήσει την οικονομική της μεγέθυνση. Η Κίνα εισάγει το 1/3 και το 1/4 της παραγωγής χάλυβα και αλουμίνιου παγκοσμίως . Όσον αφορά το πετρέλαιο, αν και οι εισαγωγές στις ΗΠΑ μειώθηκαν η Κίνα συνεχίζει να εισάγει το προϊόν και μάλιστα αναμένεται τριπλασιασμός των εισαγωγών πετρελαίου στην Κίνα έως το 2030¹¹². Η Κίνα για να ικανοποιήσει τις ενεργειακές της ανάγκες έχει διεισδύσει σε διάφορες χώρες με επενδύσεις και εξαγορές μια κίνηση που έχει ανησυχήσει αρκετά τους δυτικούς ανταγωνιστές της.

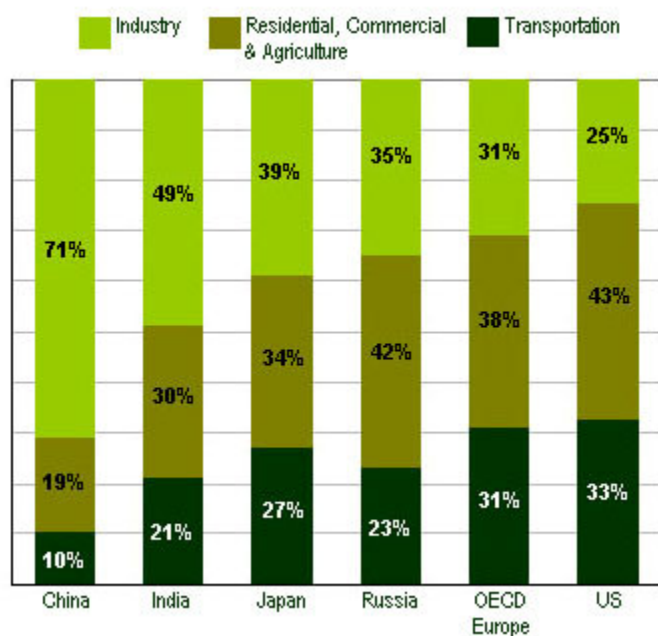
¹¹⁰The World Bank, op.cit, 137-138.

¹¹¹ Ibid, 135.

¹¹² *China's hunger for natural resources is causing more problems at home than abroad*, Economist., 13-03-2008 .

Κύριες πηγές πρώτων υλών είναι το Κονγκό, ο Καναδάς, η Ινδονησία, το Καζακστάν, η Λατινική Αμερική όπου η Κίνα κάνει εξορύξεις πετρελαίου, αερίου, λιθάνθρακα και άλλων μετάλλων. Μάλιστα οι φτωχές χώρες όπως Κονγκό, Μιανμάρ λόγω των επενδύσεων της Κίνας έχουν γνωρίσει ραγδαία οικονομική μεγέθυνση και φαίνεται η δραστηριότητα της Κίνας εκεί έχει φέρει πολύ καλύτερα οικονομικά αποτελέσματα σε αυτές τις χώρες από τη οικονομική βοήθεια του ΔΝΤ. Στα τέλη του 2007 η Κογκολέζικη κυβέρνηση ανακοίνωσε ότι η Κίνα θα κάνει επενδύσεις σε δίκτυα και υποδομές στο Κονγκό ύψους 12 δις \$ για την εξόρυξη ισάξιων μεταλλευμάτων¹¹³.

Ζήτηση για ενέργεια ανά τομέα (στοιχεία 2005)

Πηγή: <http://earthtrends.wri.org/updates/node/274>

Αυτή την περίοδο γινόμαστε μάρτυρες της ανοδικής πορείας της τιμής του πετρελαίου. Στις αρχές του Απριλίου (2008) η τιμή του πετρελαίου είναι 110 \$ ανά βαρέλι αρκετά υψηλή ακόμη, *ποιος είναι ο ρόλος της Κίνας σε αυτή την ιστορική άνοδο της τιμής του πετρελαίου;*

Με βεβαιότητα, η αυξανόμενη ζήτηση της Κίνας λόγω της ραγδαίας οικονομικής της ανάπτυξης βασισμένη στη βιομηχανία έχει σίγουρα επιπτώσεις στη παγκόσμια αγορά

¹¹³ *China's quest for resources: A ravenous dragon*, Economist, 13-03-2008.

πετρελαίου. Πολύ πρόσφατα , μάλιστα, η Κίνα ανακοίνωσε πως επιθυμεί να αυξήσει έως και 40% τις εισαγωγές πετρελαίου και φυσικού αερίου από την Αφρική σε βάθος 5-10 ετών. Να σημειωθεί ότι το 2005 εισήγαγε περισσότερους από 30 εκατ. τόνους αργού από τη Μαύρη Ήπειρο¹¹⁴. Ένας άλλος λόγος που ήδη αναφέραμε είναι η αστικοποίηση στην Κίνα. Παρότι η οικονομία της Κίνας βρίσκεται στο υψηλότερο σημείο της ακμής της, μόνο το 36% του πληθυσμού ζει σε αστικές πόλεις αν και η αστικοποίηση αναμένεται να αυξηθεί στο 60% μέχρι το 2025. Αυτό σημαίνει ότι εκατοντάδες εκατομμύρια Κινέζοι θα υιοθετήσουν ένα "μοντέρνο" τρόπο ζωής για πρώτη φορά με αποτέλεσμα την αύξηση της ζήτησης πηγών ενέργειας και κυρίως του πετρελαίου.

Η αύξηση της αστικοποίησης σημαίνει την δημιουργία εκατοντάδων χιλιάδων νέων εργοστασίων και επιχειρήσεων, χιλιάδων νέα κυβερνητικών κτιρίων, εκατομμυρίων νέων διαμερισμάτων, πολυκατοικιών και σπιτιών. Στην Κίνα υπάρχουν περισσότερα κινητά τηλέφωνα από ότι στις Ηνωμένες Πολιτείες και το αξιοσημείωτο είναι ότι μόνο το 24% του πληθυσμού κατέχει κινητό τηλέφωνο. Επιπλέον η Κίνα έχει αυξήσει την κατανάλωση οικιακών συσκευών (τηλεοράσεις, ψυγεία, κλιματιστικά). Υπάρχουν λιγότερα από 300 εκατομμύρια αυτοκίνητα στην Κίνα. Αυτό αντιστοιχεί σε αναλογία 1,6 αυτοκίνητα για κάθε 1000 κατοίκους. Η ζήτηση για αυτοκίνητα και για άλλα αγαθά αυξάνεται καθημερινά με αποτέλεσμα η συνεχόμενη αύξηση της ζήτησης για αυτοκίνητα και άλλων αγαθών καθιστούν την ανάγκη αύξησης της ενέργειας και πετρελαίου¹¹⁵. Ωστόσο, με βάση την έκθεση της Παγκόσμιας Τράπεζας η Κίνα χρησιμοποιεί μόνο το 8% του αργού παγκοσμίως (στοιχεία 2004) και γι'αυτό δεν θα πρέπει να θεωρείται ότι κατέχει το μεγαλύτερο μέρος ευθύνης. Παράγοντες όπως μείωση παραγωγής σε χώρες μη μέλη του ΟΠΕΚ, μείωση αποθεμάτων παραγωγή των χωρών ΟΠΕΚ επιρροή από πολιτικά γεγονότα και κοινωνικές αναταραχές καθώς και το ζήτημα της κερδοσκοπίας δεν θα πρέπει να υποτιμώνται.

Το *τίμημα* της ακόρεστης ζήτησης για πρώτες ύλες και της διατήρησης της οικονομικής μεγέθυνσης είναι η μόλυνση του περιβάλλοντος και η επιβάρυνση της δημόσιας υγείας. Μόλις πριν από μερικά χρόνια η χώρα φαινόταν έτοιμη να αντιστρέψει την κάκιστη κατάσταση του περιβάλλοντος της και βρισκόταν σε καλό

---

¹¹⁴ Η Αναρρίχηση πάνω από τα 1.030 δολάρια η ουγγιά για τον χρυσό - Απρόσμενη «βουτιά» του πετρελαίου, Καθημερινή: 18-03-2008.

¹¹⁵ Αύξηση της ζήτησης του Πετρελαίου: Λόγοι που συνιστούν στην αύξηση της ζήτησης του πετρελαίου. http://www.consulting.com.gr/news_details.aspx?N=222&S=lrgvx5vsjhj4bveorceu1iv

δρόμο. Από το 1998 μέχρι το 2002 η ποιότητα του ατμοσφαιρικού αέρα βελτιώθηκε χάρις τις προσπάθειες της κυβέρνησης. Αλλά η οικονομική μεγέθυνση της Κίνας ξεπέρασε κατά πολύ της προσπάθειας εθνικής απορρύπανσης, από το 2003 η Κίνα επιβαρύνει αισθητά το περιβάλλον. Η ραγδαία εκβιομηχάνιση, η αστυφιλία και η εξαγορά αγροτικών εκτάσεων για την κάλυψη βιομηχανικών αναγκών καθώς και η παραγωγή βιομηχανικών προϊόντων έχουν ως συνέπεια η Κίνα από δεύτερη χώρα σε εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα μετά τις ΗΠΑ αναμένεται την επόμενη δεκαετία να είναι πρώτη. Μάλιστα το 2008 η Κίνα αναμένεται να είναι η πρώτη χώρα σε εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου¹¹⁶. Ένας από τους παράγοντες αύξησης των εκπομπών του διοξειδίου του άνθρακα που οδηγεί το φαινόμενο του θερμοκηπίου και απορροφάται σε μεγάλες ποσότητες από τις υδάτινες μάζες του πλανήτη απειλώντας τη θαλάσσια ζωή, είναι η μεγάλη εξάρτηση της οικονομίας σε ορυκτά καύσιμα κυρίως λιθάνθρακα. Μελέτη που δόθηκε στη δημοσιότητα από περιβαλλοντικές οργανώσεις ανέφερε πώς ούτε μία από τις 340 μεγαλύτερες πόλεις της Κίνας δεν πληροί τις προδιαγραφές καθαρού αέρα, με βάση τις μετρήσεις της ποσότητας του βλαβερού διοξειδίου του θείου στην τοπική ατμόσφαιρα. Αντίθετα, διαπίστωσε ότι σχεδόν 200 πόλεις βρίσκονται εντός των ορίων της επικίνδυνα υψηλής ρύπανσης. Επιπλέον οι τρεις μεγαλύτερες πόλεις στην Κίνα έχουν σχεδόν τριπλάσια επίπεδα αιωρούμενων σωματιδίων από εκείνα που θεωρεί ασφαλή ο ΠΟΥ¹¹⁷. Σύμφωνα με τον ΠΟΥ, οι 7 από τις 10 πιο μολυσμένες πόλεις στον κόσμο βρίσκονται στην Κίνα. Μια από τις πιο σημαντικές οικονομικές συνέπειες της περιβαλλοντικής ρύπανσης είναι στην γεωργία καθώς μετατρέπει τη γη σε ακατάλληλη για καλλιέργεια και άγρον.

Η ρύπανση της Κίνας ταξιδεύει και πέρα από τη χώρα με το μεταφερόμενο νέφος «Καφέ Ασιατικό Νέφος» το οποίο αλλάζει τα παγκόσμια μετεωρολογικά μοντέλα. Η επιβάρυνση του περιβάλλοντος έχει ως συνέπεια την επιβάρυνση της δημόσιας υγείας. Κάθε χρόνο εκατομμύρια άνθρωποι αρρωσταίνουν και προκαλούνται χιλιάδες πρόωροι θάνατοι. Υπολογίζεται πως κάθε χρόνο πεθαίνουν 400.000 άτομα από αναπνευστικά και καρδιακά νοσήματα που συνδέονται με την ατμοσφαιρική ρύπανση. Ο υφυπουργός Υγείας στην επιτροπή για το περιβάλλον ανέφερε πως το κόστος της μόλυνσης ετησίως αγγίζει το 10% του κινεζικού ΑΕΠ¹¹⁸. Η κυβέρνηση γνωρίζει αυτά τα προβλήματα, και προσπαθεί να τα αντιμετωπίσει. Έχει αυξήσει τα πρόστιμα που

---

¹¹⁶ *Guess who'll be rising up the statistical charts*, Economist, The World in 2008 Edition

¹¹⁷ Ted C. Fishman, op.cit, 127.

¹¹⁸ *China's hunger for natural resources is causing more problems at home than abroad*, Economist, 13-03 -2008

επιβάλλονται για μόλυνση, μείωσε τις επιδοτήσεις για τα καύσιμα και έκοψε τις φοροελαφρύνσεις για τη βαριά βιομηχανία. Επιπλέον προωθεί τη χρήση καθαρότερων πηγών ενέργειας όπως φυσικό αέριο και αιολικά πάρκα. Ωστόσο, παρά τις προσπάθειες για τον «καθαρισμό» του Πεκίνου μέχρι τους Ολυμπιακούς Αγώνες του Αυγούστου, πολλοί αθλητές αμφιβάλουν αν ο αέρας είναι κατάλληλος για να τον αναπνέουν οι αθλητές. Επιπλέον, οι προσπάθειες της κυβέρνησης υπονομεύονται από την αφθονία του κεφαλαίου και του ενθουσιασμού των γραφειοκρατών να το επενδύσουν στη βιομηχανία. Μία λιγότερο ενεργοβόρος αναπτυξιακή στρατηγική μοιάζει μονόδρομος για την Κίνα και μέσα από το 11^ο Πενταετές Πρόγραμμα προωθείται η ενεργειακή αποτελεσματικότητα.

Γ2.2 Τρόφιμα

Οι ανοδικές τιμές των τροφίμων αναφέρονται ως σιωπηλό τσουνάμι βυθίζοντας εκατομμύρια φτωχούς στην απόλυτη ένδεια. Σε έρευνα του BBC εξετάστηκε το θέμα τους «τέλους εποχής» για τα φθηνά τρόφιμα δηλαδή για το τέλος της «χρυσής 30ετίας» των πρώτων υλών διεθνώς - μιας περιόδου στη διάρκεια της οποίας οι τιμές των βασικών ειδών διατροφής παρέμεναν ούτε υπερβολικά υψηλές, ούτε υπερβολικά χαμηλές¹¹⁹.

Σύμφωνα με το BBC, ο βασικότερος λόγος ανόδου των τιμών είναι η αύξηση του παγκόσμιου πληθυσμού, που αναμένεται να φθάσει τα εννιά δισεκατομμύρια ως το 2050. Εννιά δισεκατομμύρια στόματα, εν ολίγοις, τα οποία θα θέσουν σε δοκιμασία την επάρκεια γης, ύδατος, ενέργειας και τροφίμων. Ωστόσο, όπως αναφέρει ίσως ακόμα πιο σημαντικός παράγοντας από την αύξηση του πληθυσμού να είναι το νέο οικονομικό θαύμα, των αναδυόμενων οικονομιών της Κίνας και της Ινδίας.

Χάρη στη μεγάλη βελτίωση της οικονομίας τους εκατομμύρια Κινέζοι καταναλωτές απαιτούν τη βελτίωση της διαίτας τους. Αυτό σημαίνει αύξηση των πρωτεϊνών και μείωση του ρυζιού. Η ζήτηση για κρέας από την Κίνα, έχει συμβάλλει αύξηση της καλλιέργειας δημητριακών για παραγωγή ζωοτροφών¹²⁰. Αλλά και η τιμή του ρυζιού παραμένει σε πολύ υψηλά επίπεδα.

Σε δραστικές περικοπές των εξαγωγών ρυζιού προχωρούν οι μεγαλύτεροι παραγωγοί παγκοσμίως, εξαιτίας της αύξησης των τιμών και της ενίσχυσης των φόβων για

¹¹⁹ Η αύξηση του πληθυσμού βάζει τις πρώτες ύλες στη «θυρίδα» Καθημερινή, 9-03-2008

¹²⁰ Κίνα, Ινδία, βιοκαύσιμα εκτίναν τα σιτηρά, Καθημερινή, 19-12-2007

ελλείψεις στην αγορά. Η απόφαση αυτή εκτόξευσε τις τιμές του ρυζιού στις διεθνείς αγορές, προκαλώντας ανατιμήσεις στις ΗΠΑ και σε άλλες χώρες που εισάγουν ρύζι. Η τιμή του ρυζιού, που αποτελεί βασική τροφή σχεδόν για το μισό πληθυσμό παγκοσμίως, έχει σχεδόν διπλασιασθεί στις διεθνείς αγορές τους τελευταίους τρεις μήνες. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα να επιβαρύνει τον οικογενειακό προϋπολογισμό για εκατομμύρια φτωχούς Ασιάτες¹²¹.

Επιπλέον, τρεις λόγοι ωθούν την Κίνα να εισάγει περισσότερα τρόφιμα. Πρώτον, η μετανάστευση. Οι Κινέζοι εγκαταλείπουν τα χωράφια τους λόγω τις αστικοποίησης οπότε είναι αναγκασμένοι να εισάγουν τρόφιμα που καλλιεργούν κάποιοι άλλοι. Δεύτερον, η απώλεια καλλιεργήσιμης γης στην Κίνα εξαιτίας της εξαπλώσης των αστικών κέντρων. Από τα μέσα της δεκαετίας του 1990 έχουν εξαφανιστεί σχεδόν 6,9 εκατ. εκτάρια καλλιεργήσιμης γης. Μάλιστα το 2004 λόγω της μείωσης της συγκομιδής σιτηρών στη χώρα την υποχρέωσε για πρώτη φορά στα χρονικά να προχωρήσει σε καθαρές εισαγωγές τροφίμων. Τρίτον, η μόλυνση του περιβάλλοντος έχει κάνει μέρος της γεωργικής γης ακατάλληλο για καλλιέργεια. Η Παγκόσμια Τράπεζα προβλέπει ότι μέχρι το 2020, οι παγκόσμιες εισαγωγές τροφίμων της χώρας θα υπερδιπλασιαστούν¹²².

Άλλος ένας παράγοντας ανόδου των τιμών είναι η στροφή της αγροτικής παραγωγής από τα τρόφιμα στα βιοκαύσιμα. Η αυξανόμενη κινεζική ζήτηση, το φαινόμενο του θερμοκηπίου καθιστούν την αιθανόλη μια ολοένα και πιο ελκυστική εναλλακτική λύση. Η ζήτηση για εναλλακτικές πηγές ενέργειας έχει «στρέψει» τους γεωργούς στην καλλιέργεια καλαμποκιού και ζαχαροκάλαμου που μπορούν εύκολα να μετατραπούν σε βιοκαύσιμα, παραμερίζοντας έτσι την παραγωγή σιταριού. Η αιθανόλη, το ντίζελ και άλλα υγρά καύσιμα μπορούν να παραχθούν από την επεξεργασία αυτών των γεωργικών προϊόντων. Αυτό όμως σημαίνει όλο και λιγότερη γη για την καλλιέργεια τροφίμων. Αν και οι υψηλές τιμές του σιταριού μπορεί να «πείσουν» τους αγρότες να αφιερώσουν περισσότερη γη για την καλλιέργειά τους, κάτι τέτοιο απαιτεί χρόνο¹²³.

---

¹²¹ Στα ύψη οι τιμές, εξαιτίας των περικοπών στις εξαγωγές ρυζιού, Καθημερινή, 1-04-2008

¹²² Ted C. Fishman, op.cit, 158

¹²³ Γιατί ανηφορίζουν οι τιμές του σίτου. Οι τιμές του σιταριού έχουν βρεθεί σε ιστορικά υψηλά, ενώ ο περιορισμός της προσφοράς βασικών αγαθών έχουν προξενήσει η αύξηση του κόστους των τροφίμων, Καθημερινή, 29-02-2008

Μέρος Δ. Συμπεράσματα/Προβλέψεις για το μέλλον

Συνοψίζοντας τη μελέτη για την οικονομία της Κίνας το κύριο ερώτημα είναι ποια είναι αυτά τα στοιχεία της υπό μελέτη οικονομίας που θα την αναδείξουν ως κυρίαρχο παίκτη της παγκόσμιας οικονομίας και ποια αυτά που αποτελούν απειλή για την μελλοντική πορεία της στην παγκόσμια οικονομία.

Μια αναφορά στην παρούσα οικονομική συγκυρία κρίνεται απαραίτητη. Η τρέχουσα πιστωτική ασφυξία ενδεχομένως θα αποδειχθεί το σημείο καμπής για την παγκόσμια οικονομία και τις χρηματοοικονομικές αγορές το 2008 αλλά και τα προσεχή χρόνια. Η έλλειψη ρευστότητας έχει ήδη δημιουργήσει μια ασύμμετρη κρίση, η οποία πλήττει τις ανεπτυγμένες οικονομίες - κυρίως των ΗΠΑ και της Βρετανίας και λιγότερο τη ζώνη του ευρώ, ενώ οι αναδυόμενες οικονομίες φαίνεται να έχουν μολυνθεί λιγότερο subprime ιδ. Πολλοί αναλυτές, βασιζόμενοι στη θεωρία της αποσύμπλεξης «decoupling¹²⁴», πιστεύουν πως η Κίνα θα μείνει ανέπαφη από την παρούσα παγκόσμια χρηματοπιστωτική συγκυρία. Ωστόσο, τα γεγονότα δείχνουν πως κάτι τέτοιο δεν μπορεί να υποστηριχθεί με βεβαιότητα. Αυτό που μπορεί να υποστηριχθεί είναι πως η Κίνα θα πληγεί πολύ λιγότερο από τις προηγούμενες υφέσεις στις ΗΠΑ. Όπως αναφέρεται σε άρθρο της Καθημερινής¹²⁵, αναλυτές της γερμανικής Deutsche Bank επικαλέστηκαν πέντε λόγους για τους οποίους γενικά οι αναδυόμενες αγορές και ειδικότερα η Κίνα θα αντέξουν τη «θύελλα» της παρούσας πιστωτικής κρίσης. Πρώτον, η εξωτερική ευρωστία των αναδυόμενων οικονομιών έχει βελτιωθεί σημαντικά. Μετά από πολλά χρόνια πλεονασματικών ισοζυγίων τρεχουσών συναλλαγών και εισροών επενδύσεων, οι αναδυόμενες αγορές κατάφεραν να εξυγιάνουν τα ισοζύγιά τους. Ωστόσο, η Κίνα ήταν καθαρός πιστωτής στο εξωτερικό για το έτος 2007, συνεχίζει να διατηρεί πλεονασματικό ισοζύγιο με τις ΗΠΑ αλλά ελλειματικό με τις υπόλοιπες Ασιατικές οικονομίες. Δεύτερον, η εξωτερική ρευστότητα παραμένει άφθονη. Η αβεβαιότητα για τις προοπτικές της αμερικανικής οικονομίας και τις χρηματοοικονομικές αγορές και η διατήρηση της ισχυρής ανάπτυξης στις αναδυόμενες οικονομίες θα συνεχίσει να προσελκύει το ενδιαφέρον των ξένων επενδυτών. Ειδικά όσον αφορά την Κίνα, καμία πολυεθνική εταιρεία δεν μπορεί να την παραβλέψει από τον επενδυτικό της χάρτη. Παρέχοντας μια δυναμική

¹²⁴ Η θεωρία, η οποία υποστηρίζει ότι ο υπόλοιπος κόσμος μπορεί να αναπτύσσεται ενώ οι ΗΠΑ θα βρίσκονται σε ύφεση.

¹²⁵ Οι αναδυόμενες αγορές θα αντέξουν τη θύελλα στην παγκόσμια οικονομία : Ποιοί είναι οι πέντε καλοί λόγοι που επικαλείται έκθεση της γερμανικής Deutsche Ban, Καθημερινή.

αγοραστικής δύναμης περίπου 1,3 δις ανθρώπων, οι ξένες επιχειρήσεις συρρέουν στην Κινεζική αγορά. Τρίτον, το διεθνές περιβάλλον παραμένει υποστηρικτικό. Παρά την καθοδική πορεία της αμερικανικής οικονομίας, οι τιμές των εμπορευμάτων παραμένουν υψηλές με βάση τα ιστορικά δεδομένα, ιδίως της ενέργειας και των μετάλλων στηριζόμενα από τη ζήτηση των αναδυόμενων οικονομιών και ιδίως της Κίνας. Επιπλέον, η αύξηση των τιμών της ενέργειας συμπαρέσυρε τις τιμές των λεγόμενων «μαλακών» εμπορευμάτων όπως το καλαμπόκι και η ζάχαρη, τα οποία εξάγουν σε μεγάλο βαθμό η πλειοψηφία των αναδυόμενων χωρών συμπεριλαμβανόμενου της Κίνας που μπορούν πλέον να χρησιμοποιηθούν για την παρασκευή βιοκαυσίμων. Παράλληλα, υποστηρικτικά για τις τιμές των τίτλων των αναδυόμενων αγορών λειτουργούν οι μειώσεις των αμερικανικών επιτοκίων. Τέταρτον, το βελτιωμένο μακροοικονομικό περιβάλλον έχει κάνει πολλές αναδυόμενες οικονομίες σχετικά πιο απρόσβλητες στις μεταβολές της ζήτησης από το εξωτερικό, δηλαδή τις διακυμάνσεις των εξαγωγών τους, και να εξαρτώνται λιγότερο από τις εισροές κεφαλαίων. Αυτό τις έχει κάνει να φοβούνται λιγότερο την ελεύθερη διακύμανση της ισοτιμίας των νομισμάτων τους. Η Κίνα, η Ρωσία και σε μικρότερο η Ινδία έχουν καθεστώς συναλλαγματικής ισοτιμίας σχετικά άκαμπτα, αλλά λόγω της ισχυρής εξωτερικής θέσης (ως καθαροί πιστωτές στο παγκόσμιο σύστημα) σε συνδυασμό με περιορισμούς στην κίνηση κεφαλαίων, αντιμετωπίζουν μικρό κίνδυνο να υποστούν κρίση ισοζυγίου πληρωμών. Πέμπτον, πολλές αναδυόμενες οικονομίες ακολουθούν αξιόπιστη και διατηρήσιμη μακροοικονομική πολιτική.

Σε αυτή τη δύσκολη οικονομική συγκυρία, οι προβλέψεις θέλουν, μόνο για το έτος 2008, η Κίνα να συνεισφέρει στο παγκόσμια ανάπτυξη περισσότερο από ότι οι ΗΠΑ, να καθίσταται το 2008, πρώτη χώρα σε εξαγωγές, δεύτερη σε εισαγωγές και τρίτη οικονομική δύναμη παγκοσμίως. Μέχρι το έτος 2025 η Κίνα αναμένεται να αποτελεί παγκόσμια οικονομική δύναμη¹²⁶.

Ποια είναι τα θετικά στοιχεία της οικονομίας της Κίνας που συνηγορούν σε αυτή την πρόβλεψη και οι παράγοντες ή οι εν δυνάμει παράγοντες που μπορούν να ανακόψουν αυτή την πορεία. ;

Αρχικά, η Κίνα συνεχίζει να έχει υψηλούς ρυθμούς μεγέθυνσης, κλείνοντας το έτος 2007 με ρυθμό ανάπτυξης 11.4% και αναμένοντας οριακή μείωση του ρυθμού

---

¹²⁶ Παγκόσμια οικονομική δύναμη η Κίνα το 2025, Καθημερινή, 6-03-2008

ανάπτυξης για το 2008 περίπου στο 10%. Τα νούμερα αυτά φαίνονται εντυπωσιακά αν αντιπαρατεθούν στο 1,7 % της ΕΕ και στο περίπου 4.1% της παγκόσμιας οικονομικής ανάπτυξης. *Το φλέγον ερώτημα είναι πως θα καταφέρει η Κίνα να διατηρήσει τους υψηλούς ρυθμούς μεγέθυνσης την στιγμή που ο σημαντικότερος εμπορικός της εταίρος βρίσκεται στη δίνη της χρηματοπιστωτικής κρίσης;* Πρώτον, η Κίνα αναμένεται να καταστεί πρώτη χώρα σε εξαγωγές το 2008 με διεύρυνση των εξαγωγικών προϊόντων και στους τομείς της υψηλής τεχνολογίας. Οι κινεζικές εξαγωγές στην Αμερική συνεχίζουν να αυξάνονται και απλώς η αύξησή τους περιορίστηκε στο 5%. Την ίδια στιγμή αυξήθηκαν οι εξαγωγές της Κίνας προς Βραζιλία, Ινδία και Ρωσία κατά περισσότερο από 60%, ενώ προς τις χώρες που εξαγουν πετρέλαιο κατά 45%. Οι μισές από τις εξαγωγές της Κίνας καταλήγουν πλέον προς άλλες αναδυόμενες οικονομίες. Δεύτερον, η ενίσχυση της εσωτερικής κατανάλωσης. Όπως έχουμε ήδη αναφέρει το εξωτερικό εμπόριο είναι για την Κίνα μια από τις πιο σημαντικές πηγές οικονομικής μεγέθυνσης όχι όμως και η πιο σημαντική. Η αύξηση των καθαρών εξαγωγών (εξαγωγές μείον εισαγωγές) δεν είναι η κύρια πηγή της κινεζικής ανάπτυξης. Η συνεισφορά της ανερχόταν τα προηγούμενα χρόνια στο 2 έως 3% στο ρυθμό μεγέθυνσης και στο 0,4% το 2007. Αντιθέτως, η εγχώρια ζήτηση (κατανάλωση και επενδύσεις) πρόσθετε άλλες οκτώ με εννέα ποσοστιαίες μονάδες. Τα τελευταία στοιχεία που έχουν ήδη παρατεθεί μάλιστα δείχνουν ότι η συνεισφορά των εξαγωγών στη μεγέθυνση έχει περιοριστεί ακόμα περισσότερο το 2008 . Το γεγονός ότι το μεγαλύτερο ποσοστό ανάπτυξης προέρχεται από την εγχώρια κατανάλωση και τις επενδύσεις σημαίνει ότι η Κίνα θα μπορούσε να συμβάλει στην τόνωση της παγκόσμιας ζήτησης και μελλοντικά. Η Dragonomics, ερευνητική εταιρεία με έδρα το Πεκίνο, προβλέπει ότι η συμβολή των καθαρών εξαγωγών στην αύξηση του ΑΕΠ θα μειωθεί στο μηδέν κατά τη διάρκεια του 2008, αλλά θα αντισταθμιστεί εν μέρει από την ισχυρή ανάπτυξη των επενδύσεων και της κατανάλωσης. Επιπλέον η ασθενέστερη ζήτηση από την Αμερική και το ισχυρότερο γουάν αναμένεται να περιορίσουν την αύξηση των εξαγωγών¹²⁷.

Ένα επόμενο στοιχείο της κινεζικής οικονομίας είναι η προσέλκυση ξένων επενδύσεων. Έχουν ήδη παρατεθεί πολύ ενθαρρυντικά στοιχεία για την όγκο των Άμεσων Ξένων επενδύσεων στην Κίνα κατατάσσοντας την στην πρώτη οικονομία σε προσέλκυση ΑΞΕ από το 2003 , αυτό που θα πρέπει να προστεθεί είναι το γεγονός

¹²⁷ Η οικονομία της Κίνας από τον Μάο στο Μάο : *Εν μέσω αρνητικών οικονομικών συγκυριών παγκοσμίως, τα καλά νέα είναι ότι η Κίνα εξελίσσεται σε ένα έθνος με «ροπή» προς την κατανάλωση.*, Καθημερινή, 26.02.08

ότι τα οικονομικά μεγέθη αλλά και η ευρωστία της Κινεζικής οικονομίας έχουν οδηγήσει πολλούς διεθνείς επενδυτικούς οίκους να στρέφουν τους επενδυτές προς την Κίνα. Αλλά και η επενδυτική θέση της Κίνας αναμένεται να ενισχυθεί στο μέλλον, κινεζικές εταιρίες αγοράζουν εταιρίες σηματοποιώντας ανεπτυγμένων οικονομιών και η Κίνα έχει ήδη δηλώσει πως δεν πρόκειται να συνεχίσει να επενδύει μόνο δε αμερικανικά ομόλογα. Ενισχυτικά αναφέρω πως το επενδυτικό κεφάλαιο της Κίνας, το China Investment Corp. αγόρασε το 9,9% της Morgan Stanley το οποίο επίσης συμμετέχει με το ίδιο ποσοστό στην Blackstone καθώς και η Αναπτυξιακή Τράπεζα της Κίνας κατέχει το 3,1% της Barclay¹²⁸. Επιπλέον, η συγκέντρωση σημαντικών συναλλαγματικών αποθεμάτων και σωστή θεσμική διαχείριση τους υποβοηθούν στις επενδυτικές δραστηριότητες της Κίνας. Ωστόσο, η επενδυτική έκρηξη της Κίνας βασισμένη στην υπερπαραγωγή προϊόντων, δεν φαίνεται ότι είναι το σωστό μονοπάτι για την Κίνα. Όπως τονίζει ο N. Lardy στο «China: Towards a Consumption-Driven growth path», οι υπερεπενδύσεις σε ορισμένους τομείς οδηγούν σε υπερπαραγωγή και πτώση των τιμών και μπορούν να οδηγήσουν σε ένα νέο κύμα μη εξυπηρετούμενων δανείων και πολλές εμπορικές τράπεζες σε πτώχευση¹²⁹. Οι τιμές των ακινήτων, όπου εισέρρευσε η πλειοψηφία των επενδύσεων έχουν μειωθεί κατά 50%, και τραπεζικό σύστημα επιβιώνει σε συνεχείς αλλαγές πολιτικής από την Κεντρική κυβέρνηση και ενέσεις ρευστότητας. Αν και έχουν γίνει αρκετά βήματα για την αναδιάρθρωση του τραπεζικού συστήματος ακόμα διακρίνεται από σοβαρές επισφάλειες και μη εξυπηρετούμενα δάνεια. Μάλιστα, οι τελευταίες εξελίξεις απέδειξαν πως εσφαλμένες επενδυτικές κινήσεις· ένα από τα μεγαλύτερα πιστωτικά ιδρύματα της Κίνας, η Bank of China, είχε ανοίγματα ύψους 9,6 δισ. δολαρίων σε επενδυτικά προϊόντα βασιζόμενα στα αμερικανικά subprime στεγαστικά δάνεια. Ακολούθησαν οι ανακοινώσεις και δύο άλλων μεγάλων εισηγμένων χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων της Κίνας, των ICBC και China Construction Bank, ότι είχαν, επίσης, μεγάλα ανοίγματα χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων· οδήγησαν σε σφοδρότατες οικονομικές επιπτώσεις στη χρηματιστηριακή αγορά, πτώση του χρηματιστηρίου κατά 60% με γενικευμένη πτώση των τιμών των μετοχών σε πολύ χαμηλά επίπεδα¹³⁰.

---

¹²⁸ Από εργάτες, εργοστασιάρχες οι Ασιάτες, Καθημερινή, 30-03-2008

¹²⁹ N. Lardy, *China: Towards a Consumption-Driven growth Path*. Policy Briefs in International Economics, Institute for International Economics, <http://www.iie.com/publications/pb/pb06-6.pdf>

¹³⁰ Η «φούσκα» έσκαψε στη Σαγκάη... Το Πεκίνο μαζεύει τα συντρίμια, Καθημερινή, 26-04-2008

Ένα ακόμη στοιχείο της κινεζικής οικονομίας είναι οι στενές οικονομικές σχέσεις που έχει δημιουργήσει με χώρες της Αφρικής και της Λατινικής Αμερικής για την κάλυψη των τεράστιων ενεργειακών της αναγκών. Λόγω της ραγδαίας οικονομικής μεγέθυνσης η Κίνα είναι πλέον υπεύθυνη για το 12% της παγκόσμιας κατανάλωσης ενέργειας έχοντας τρομακτικές ενεργειακές ανάγκες που δεν προβλέπεται να μειωθούν στο μέλλον, μάλιστα αυτή τη στιγμή η δεύτερη χώρα μετά τις ΗΠΑ αλλά η κατά κεφαλήν κατανάλωση ενέργειας παραμένει πολύ μικρότερη από τις ΗΠΑ. Οι οικονομικοί δεσμοί της με χώρες όπως η Αγκόλα, η Τανζανία έχουν ως σκοπό την κάλυψη αυτών των αναγκών, με αποκλειστικά συμβόλαια χρήσης ορυχείων. Η Κίνα από την πλευρά της κάνει επενδύσεις στην περιοχή και βοηθά στην αποπληρωμή του εξωτερικού χρέους των χωρών αυτών. Λόγω της ραγδαίας μεγέθυνσης και της μη αποτελεσματικής χρήσης της ενέργειας έχει ανακύψει ήδη έντονο ζήτημα περιβαλλοντικής μόλυνσης και των επιπτώσεων στην παγκόσμια υγεία. Η περιβαλλοντική μόλυνση των αστικών πόλεων υφίσταται σε τέτοιο βαθμό ώστε έχει άμεσες επιπτώσεις στην υγεία των πολιτών. Οι δημόσιες δαπάνες για το σύστημα υγείας θα πρέπει να αυξηθούν αν η Κίνα δεν ακολουθήσει μια βιομηχανική πολιτική πιο φιλική για το περιβάλλον και δεν ενισχύσει την ενεργειακή αποδοτικότητα της οικονομίας της. Έρευνες επιπλέον καταδεικνύουν πως η μόλυνση του περιβάλλοντος έχει αρχίσει να θέτει προβλήματα στην οικονομική μεγέθυνση και το συνολικό κόστος υπερβαίνει τα 220 δις \$.

Θετικό στοιχείο θεωρείται επίσης, το «άνοιγμα» της Κινεζικής οικονομίας με την είσοδο στον ΠΟΕ το 2001. Η Κίνα με την είσοδο της στον ΠΟΕ προχώρησε σε μείωση των δασμών και επέτρεψε την πρόσβαση σε πολλές επιχειρήσεις στην εγχώρια αγορά με άμεσο όφελος στους Κινέζους καταναλωτές. Επιπλέον, άρθθηκαν τα εμπόδια σε τομείς που ήταν προστατευμένοι από τον ξένο ανταγωνισμό όπως ο χρηματοπιστωτικός τομέας. Αν και η Κίνα δεν είναι συνεπής σε όλες της τις υποχρεώσεις, η είσοδος της Κίνας στον ΠΟΕ προσέφερε την αναγκαία βεβαιότητα και ασφάλεια που χρειάζονται οι ξένες επιχειρήσεις για τη δραστηριοποίηση τους εκεί, ολοκλήρωσε τη διαδικασία ενσωμάτωσης της χώρας στα οικονομικά fora και μείωσε στο ελάχιστο την πιθανότητα επιστροφής σε μια πολιτική οικονομικής απομόνωσης.

Τέλος, η διακυβέρνηση της Κίνας, που διακρίνεται από πραγματισμό και είναι επικεντρωμένη στην οικονομική ανάπτυξη της Κίνας αποτελεί άλλο ένα θετικό

στοιχείο για την ανάδειξη της Κίνας σε παγκόσμια οικονομική δύναμη και ενισχύει τη θέση της Κίνας στην παγκόσμια οικονομία. Ωστόσο, η Κίνα υπολείπεται σημαντικά σε σχέση με άλλες δυτικές χώρες σε θέματα δημοκρατίας και ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Νούμερο ένα παράγοντας ανακοπής της κινεζικής οικονομικής ανάπτυξης είναι το ζήτημα του πληθωρισμού. Ο υψηλός πληθωρισμός και η υπερθέρμανση της Κινεζικής οικονομίας αποτελούν πρωταρχική ανησυχία των οικονομικών επιτελείων στην Κίνα και ένας παράγοντας αποσταθεροποίησης της κινεζικής οικονομίας. Από το δεύτερο τρίμηνο του 2007 και έπειτα, η κινεζική οικονομία αναπτύσσεται με βραδύτερο ρυθμό χάρη στην εξασθενημένη ζήτηση για προϊόντα «made in China» από τους Αμερικανούς καταναλωτές¹³¹. Ωστόσο, όπως έχει ήδη αναφερθεί και το 2008 ο ρυθμός μεγέθυνσης θα αγγίξει το 10%. Η Κεντρική Τράπεζα της Κίνας, έχει προχωρήσει στην εφαρμογή περιοριστικής νομισματικής πολιτικής στην προσπάθεια της είναι να βάλει «φρένο» στην υπερθέρμανσης της οικονομίας και στην εκτίναξη του πληθωρισμού, η οποία ωστόσο έχει στεφθεί με ελάχιστη επιτυχία. Ο δείκτης τιμών καταναλωτή εκτινάχθηκε στο 4,8% το 2007, πάνω από το στόχο του 3% που έχει θέσει η κυβέρνηση και τώρα αγγίζει το 7%. Η Κεντρική Τράπεζα αύξησε έξι φορές το ύψος των επιτοκίων στη διάρκεια του 2007 ενώ επέλεξε να ανεβάσει και το συντελεστή ελάχιστων διαθέσιμων αποθεματικών των τραπεζών στο υψηλότερο επίπεδο των τελευταίων ετών. Ωστόσο, αυτές οι δράσεις δεν είχαν αποτέλεσμα, καθώς η αύξηση στον πληθωρισμό της χώρας προέρχεται κυρίως από τις υψηλότερες τιμές τροφίμων.¹³² Πρόσφατα, η κεντρική κυβέρνηση επανέφερε τον έλεγχο των τιμών για να περιορίσει την επίδραση των τιμών στα τρόφιμα και στα ενεργειακά προϊόντα¹³³. Αν και με την κρίση ρευστότητας στις ΗΠΑ αναμένεται να υπάρξει μείωση της μεγέθυνσης της Κίνας έχουμε ήδη αναδείξει πως αυτό δεν θα έχει παρά μικρή επίπτωση στην Κινεζική οικονομία καθώς η ενίσχυση της κατανάλωσης είναι ο ουσιαστικός παράγοντας της μεγέθυνσης. Επιπλέον οι επιλογές για την επίτευξη αποπληθωρισμού έχουν αρχίσει να μειώνονται. Καθώς, η Ομοσπονδιακή Τράπεζα των

---

¹³¹ Η οικονομία της Κίνας από τον Μάο στο Mall : *Εν μέσω αρνητικών οικονομικών συγκυριών παγκοσμίως, τα καλά νέα είναι ότι η Κίνα εξελίσσεται σε ένα έθνος με «ροπή» προς την κατανάλωση.*, Καθημερινή, 26.02.08

¹³² Να αναφερθεί πως οι πληθωριστικές πιέσεις από τα τρόφιμα ουσιαστικά βοηθούν την ανάπτυξη της εγχώριας ζήτησης καθώς αυξάνεται το εισόδημα των Κινέζων αγροτών. *Ο πληθωρισμός τροφίμων τρέχει με 30% στις ασιατικές οικονομίες*, Καθημερινή, 20-04-2008

¹³³ *Η Κίνα "καλωσορίζει" την ύφεση στην αμερικανική οικονομία.* Άρθρο στην ιστοσελίδα: <http://www.capital.gr/businessweek/articles.asp?id=437867>

ΗΠΑ μειώνει τα επιτόκια της στην προσπάθεια της να «αποκρούσει» την ύφεση, οι Κινέζοι είναι ανήσυχοι πως κεφάλαια - με τη μορφή των συναλλαγματικών αποθεματικών- θα επιστρέψουν στην Κίνα, αναζητώντας υψηλότερες αποδόσεις. Η λύση φαίνεται πως είναι η σιωπηρή ανατίμηση του γουάν για να συγκρατηθεί το κόστος των εισαγωγών. Ήδη, το Πεκίνο έχει αθόρυβα αφήσει το γουάν να ανατιμηθεί από τον Οκτώβριο. Το γουάν έχει ενισχυθεί κατά 13% έναντι του δολαρίου, επίπεδο που είναι το ταχύτερο από τον Ιούλιο του 2005, οπότε και η Κίνα αποσύνδεσε το νόμισμα της από το δολάριο. Το ζήτημα του πληθωρισμού είναι τόσο επιτακτικό για το Πεκίνο που αξιωματούχοι παραδέχονται πως «έχουμε τη δυνατότητα να θυσιάσουμε κάτι από την ανάπτυξη για να το ελέγξουμε»¹³⁴.

Άλλη μια αδυναμία της Κινεζικής οικονομίας είναι η εισοδηματική ανισότητα. Οι παράκτιες περιοχές και τα αστικά κέντρα σε αντίθεση με την ενδοχώρα συγκεντρώνουν όλες τις βιομηχανίες, προσελκύουν τις επενδύσεις και απολαμβάνουν εισοδήματα πολύ μεγαλύτερα από τις γεωργικές περιοχές που παραμένουν υπανάπτυκτες. Ενδεικτική είναι η διαφορά μέσου ετήσιου εισοδήματος μιας αστικής περιοχής που αγγίζει τα 6.000\$ και μιας αγροτικής που μετά βίας φθάνει τα 500\$. Καθώς τα προβλήματα που οδηγούν σε κοινωνικές αναταραχές και ανατροπή του status quo, αναδύονται όταν υπάρχει πρόβλημα στην οικονομία, η εισοδηματική ανισότητα είναι επιτακτικό πρόβλημα για την κινεζική κυβέρνηση καθώς αποτελεί έναν εν δυνάμει παράγοντα αποσταθεροποίησης της ομαλής οικονομικής λειτουργία. Επιπλέον, αν και μετά τις οικονομικές μεταρρυθμίσεις το ποσοστό των ατόμων που έχουν φύγει από το καθεστώς της φτώχειας έχει αυξηθεί, 56,17 εκατ. Κινέζοι ζουν με λιγότερα από ένα δολάριο την ημέρα.

Τέταρτον, το ζήτημα της ανεργίας αποτελεί άλλον έναν ακόμη παράγοντα ανακοπής της κινεζικής μεγέθυνσης. Καθώς, 10 εκατομμύρια μπαίνουν ετησίως στην αγορά εργασίας της Κίνας και η Κινεζική κυβέρνηση θα πρέπει να φροντίσει να στηρίξει την οικονομική μεγέθυνση περίπου στο 10% ετησίως για να μπορεί να παράσχει αντίστοιχες επαγγελματικές ευκαιρίες στους νέους. Η ενίσχυση του προς στιγμή μη ιδιαίτερος ανεπτυγμένου τομέα των υπηρεσιών θα μπορούσε να βοηθήσει στη λύση αυτού του προβλήματος. Στον τομέα της αγοράς εργασίας το παρόν πρόβλημα της ανεργίας φαίνεται ήσσονος σημασίας μπροστά στο ζήτημα που ελλοχεύει της γήρανσης του πληθυσμού. Η Κίνα είναι η μόνη χώρα που έχει καταφέρει ραγδαία

---

¹³⁴ Ibid

οικονομική ανάπτυξη εν μέσω δημογραφικής συρρίκνωσης αφού μέχρι το 2020 αναμένεται να μειωθεί ο απόλυτος αριθμός του εργατικού δυναμικού με αποτέλεσμα προτού η χώρα να «πλουτίσει», να «γεράσει».

Η τελική αίσθηση της γράφουσας είναι πως η Κινεζική οικονομία αποτελεί αυτή τη στιγμή τον πιο δυναμικό οικονομικό δρώντα του παγκόσμιου οικονομικού συστήματος. Είναι λογικό όμως πως η επιβράδυνση της παγκόσμιας οικονομικής δραστηριότητας επηρεάζει αρνητικά και όλο τον υπόλοιπο κόσμο συμπεριλαμβανομένου και της υπό μελέτη χώρας. Με την αλληλεξάρτηση των οικονομιών, μέσω της παγκοσμιοποίησης πολύ δύσκολα θα μπορούσαμε να πούμε πως μια οικονομία θα μπορούσε να βγει αλώβητη από την παρούσα οικονομική κρίση. Η οικονομία της Κίνας είναι πολύ πιο υγιής και η οικονομική μεγέθυνση της βασίζεται κυρίως σε εσωτερικούς παράγοντες, ελαττώνοντας την εξάρτηση από τις ΗΠΑ και τον επηρεασμό από τη παρούσα χρηματοπιστωτική κρίση. Οι οικονομικές προβλέψεις στην πλειοψηφία τους είναι θετικές για την πορεία της οικονομίας της Κίνας, με αποτέλεσμα η Κίνα να κοιτάζει όχι μόνο τις αναπτυσσόμενες αλλά και τις ανεπτυγμένες χώρες επί ίσοις όροις, ωστόσο τα προαναφερόμενα προβλήματα δεν μπορούν παρά να φωτιστούν καθώς αποτελούν αποσταθεροποιητικούς παράγοντες για την οικονομία της Κίνας. Το ιδανικό θα ήταν να συνεχιστεί η οικονομική μεγέθυνση και η διαδικασία μεταρρύθμισης της κινεζικής οικονομίας αλλά με γνώμονα την ισόρροπη και βιώσιμη ανάπτυξη, τη μείωση των οικονομικών ανισοτήτων, την έμφαση στις κοινωνικές ανάγκες, την εξυγίανση προβληματικών οικονομικών τομέων όπως το τραπεζικό σύστημα και την επίλυση των χρόνιων και διαρθρωτικών προβλημάτων. Ακριβώς επειδή στην οικονομία σπανίως συμβαίνει το ιδανικό, το στοίχημα της Κίνας αφορά τη δυνατότητα της σε μια ενδεχόμενη οικονομική ύφεση και συνεπαγόμενη μείωση των ρυθμών ανάπτυξης της να αντιμετωπίσει τα προαναφερόμενα αρνητικά στοιχεία της οικονομίας και της κοινωνίας που θα αναδυθούν ως προβλήματα και συνεχίσει την πορεία της προς την οικονομική ανάπτυξη. Σε μια τέτοια περίπτωση που η Κίνα θα αναγνωρίσει τον εαυτό της ως οικονομικό πόλο και θα ανταγωνιστεί τις δυτικές οικονομίες θα μπορούσαμε ακόμη και να υποθέσουμε πως μελλοντικά το οικονομικό κέντρο του κόσμου θα μπορούσε να μεταφερθεί στην Ασία και συγκεκριμένα στην Κίνα.

Παραβλέποντας τα σενάρια [...] που μεγαλοποιούν τη δυνατότητα της Κίνας να αναπτυχθεί μόνη της και να γίνει μεγάλη οικονομική δύναμη, υποστηρίζεται πως αν η Κίνα αποτελεί πρόκληση τότε αποτελεί πρόκληση για τον εαυτό της, για το σοσιαλιστικό παρελθόν της, για το μέλλον της που βρίσκεται στην οικονομία της

αγοράς[...]. Επειδή δεν έχει τις ικανές συνθήκες για μια εξαγωγική ανάπτυξη ο ρόλος της στην παγκόσμια οικονομία θα περιοριστεί στο ρόλο της χώρας που παράγει σε μαζική κλίμακα προϊόντα μεταποίησης τα οποία εφευρίσκονται και επινοούνται αλλού¹³⁵.

Ένα είναι βέβαιο: αν πρόκειται κάποια χώρα να πάρει τη θέση των ΗΠΑ στην παγκόσμια αγορά , αυτή είναι η Κίνα. Ο Jeffrey Sachs , οικονομολόγος του Πανεπιστημίου Columbia και σύμβουλος αρκετών κρατών, συνιστά στους Αμερικανούς να ετοιμαστούν να ζήσουν σε έναν κόσμο όπου , μέχρι το έτος 2050, η κινεζική οικονομία μπορεί κάλλιστα να είναι κατά 75% μεγαλύτερη από τη δική τους.¹³⁶

---

¹³⁵ Πάνος Μουρδουκούτας & Yuko Arayma, Op.cit, 25

¹³⁶ Ted C. Fishman, op.cit 28

Παράρτημα

- ♦ UNCTAD, World Investment Report 2007 China.(3 σελίδες)

Βιβλιογραφία

Ξενόγλωσση Βιβλιογραφία

1. Chow Gregory C., *China's Economic Transformation*. Blackwell Publishing² 2007.
2. Guizot Armelle, *China's Economy: The financial and banking, foreign exchange and interest rate risk policies*, Harriman Business, Great Britain: 2007.
3. Hoffmann W. John & Enright Michael J., *China Into The Future: Making Sense of the World's Most Dynamic Economy*, John Wiley & Sons Asia, 2008.
4. *The End of Central Planning? Socialist Economies in Transition. The cases of Czechoslovakia, Hungary, China, and the Soviet Union, Special report* Eds: Kemme David M., Gordon Claire E. (Αθήνα:ΕΙΛΙΑΜΕΠ 1990).
5. The World Bank, *Dancing with Giants: China, India and the Global Economy*, eds: L.Alan Winters & Shahid Yusuf . The International Bank for Reconstructions and Development/ The World Bank and the Institute of Policy Studies 2007.

Ελληνόγλωσση Βιβλιογραφία

1. Μουρδοκούτας Πάνος & Arayma Yuko, *Η Στρατηγική της Κίνας: Επιχειρηματική Στρατηγική σε μια Ημιπαγκοσμιοποιημένη Οικονομία*. II Αθήνα: Σταμούλης, 2006,
2. Ρουμελιώτης Παναγιώτης Β., *Παγκόσμια Οικονομική Διακυβέρνηση*, (Αθήνα: Λιβάνη 2006)
3. Ρουμελιώτης Παναγιώτης Β., *Παγκόσμια Διακυβέρνηση ή Ηγεμονική Παγκοσμιοποίηση*, (Αθήνα:Λιβάνη 2002)
4. Fishman Ted C., *Κίνα ΑΕ: Η πρόκληση της Νέας Υπερδύναμης για την Αμερική και τον Κόσμο*, Μετάφραση: (Κλειδάριθμος, 2006
5. Landes David S., *Ο πλούτος και η φτώχεια των Εθνών: Γιατί μερικά έθνη είναι τόσο πλούσια και μερικά τόσο φτωχά*. Μετάφραση Α. Αλαβάνου, Επιμέλεια Κ. Μελάς. Αθήνα: Λιβάνη 2005

Εκθέσεις

1. Ετήσια Έκθεση 2006, Πρεσβεία της Ελλάδος στο Πεκίνο, Γραφείο Εμπορικών και Οικονομικών Υποθέσεων. Πεκίνο Οκτώβριος 2007

Μελέτες

1. Srinivasan T.N. *China and India: Economic Performance, Competition and Cooperation. An update*. Στην ιστοσελίδα:
<http://www.econ.yale.edu/~srinivas/C&I%20Economic%20Performance%20Update.pdf>
2. Κ. Κολιόπουλος «Κίνα: Παρούσα κατάσταση , Μελλοντικές προοπτικές, συνέπειες για την Ελλάδα»
3. Lardy, Nicholas R. *China: Towards a Consumption-Driven growth Path*. Policy Briefs in International Economics, Institute for International Economics,
<http://www.iie.com/publications/pb/pb06-6.pdf>

Τύπος

4. Άρδην: Κίνα η Νέα Υπερδύναμη, Τεύχος 55
5. Καθημερινή
6. Businessweek
7. Economist, The, <http://www.economist.com/>
8. New York Times, <http://www.nytimes.com/>
9. Far East Economic Review, <http://www.feer.com/>
10. China Economic Review (11. 2000)
11. Pacific Economic Review (11:3 2006)

Ιστοσελίδες

1. <http://www.chinese-outpost.com/chinapedia/economy/external-debt.asp>
2. http://www.indexmundi.com/china/debt_external.html
3. <http://andreaschadjivassiliou.spaces.live.com/blog/cns!753D90F1E5DA1A15!426.entry>
4. http://english.gov.cn/2007-01/25/content_507608.htm
5. [http://www.ypan.gr/docs/D.T.\(31-10-07\)Plirofories%20asem%20kina.doc](http://www.ypan.gr/docs/D.T.(31-10-07)Plirofories%20asem%20kina.doc)
6. <http://gr.chineseembassy.org/eng/xwdt/t261536.htm>
7. http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2003/september/tradoc_113817.pdf
8. <http://siteresources.worldbank.org/CHINAEXTN/Resources/chinaei.pdf>

9. <http://www.philly.com/>
10. <http://www.chinaorbit.com/2008-olympics-china/2008-olympic-games.html>
11. <http://www.makthes.gr/index.php?name=News&file=article&sid=9105>
12. <https://www.cia.gov/>
13. <http://www.mofa.go.jp/region/asia-paci/china/index.html>
14. http://ec.europa.eu/external_relations/china/csp/2007_sp_en.pdf
15. http://china.hrw.org/press/review/summary_of_china_rights_developments
16. <http://www.capital.gr/businessweek/articles.asp?id=437867>
17. http://www.consulting.com.gr/news_details.aspx?N=222&S=lrvqx5vsjhnj4bveorceu1iv

World Investment Report 2007

Transnational Corporations, Extractive Industries and Development

Country fact sheet:

China

EMBARGO

The content of this fact sheet, released in conjunction with WIR07, must not be quoted, or summarized in the press, radio, or on television before:

17:00 hrs GMT on 16 October 2007.

Foreign direct investment (FDI) overview, selected years

(Millions of dollars and percentages)

FDI flows	1990-2000	2003	2004	2005	2006	as a percentage of gross fixed capital formation			
	(Annual average)					1990-2000	2004	2005	2006
						(Annual average)			
China									
Inward	30 104	53 505	60 630	72 406	69 468	11.3	8.0	8.8	8.0
Outward	2 195	2 855	5 498	12 261	16 130	1.0	0.7	1.5	1.9
Memorandum									
Singapore									
Inward	9 204	11 664	19 828	15 004	24 207	36.2	77.5	57.6	79.5
Outward	4 757	2 695	8 074	5 034	8 626	17.3	31.5	19.3	28.3
United States									
Inward	109 513	53 146	135 826	101 025	175 394	7.0	6.2	4.9	6.8
Outward	92 010	129 352	257 967	- 27 736	216 614	6.3	11.7	- 1.4	8.3
East Asia									
Inward	48 832	72 666	106 314	116 253	125 774	8.9	10.0	10.0	10.1
Outward	29 472	17 447	62 924	49 836	74 099	5.6	5.9	4.3	6.0
Asia and Oceania									
Inward	76 700	115 330	170 722	209 127	259 773	8.1	10.3	11.3	12.9
Outward	37 432	22 445	87 516	77 845	117 072	4.0	5.3	4.2	5.8
Developing economies									
Inward	130 722	178 699	283 030	314 316	379 070	9.3	12.9	12.6	13.8
Outward	52 836	45 372	117 336	115 860	174 389	3.8	5.5	4.7	6.4
World									
Inward	495 399	564 078	742 143	945 795	1 305 852	7.8	8.5	10.4	12.6
Outward	492 622	560 087	877 301	837 194	1 215 789	7.9	10.1	9.2	11.8
FDI stocks						as a percentage of gross domestic product			
	1980	1990	2000	2005	2006	1990	2000	2005	2006
China									
Inward	1 074	20 691	193 348	272 094	292 559	5.4	17.9	13.7	11.1
Outward	..	4 455	27 768	57 206	73 330	1.2	2.6	2.9	2.8
Memorandum									
Singapore									
Inward	5 351	30 468	112 633	185 882	210 089	82.6	121.5	159.3	159.0
Outward	623	7 808	56 766	108 954	117 580	21.2	61.2	93.4	89.0
United States									
Inward	83 046	394 911	1 256 867	1 594 488	1 789 087	6.8	12.8	12.7	13.5
Outward	215 375	430 521	1 316 247	2 135 492	2 384 004	7.4	13.4	17.0	18.0
East Asia									
Inward	28 782	84 065	708 511	911 569	1 191 291	9.2	33.8	27.5	29.1
Outward	13 284	49 032	509 636	674 133	923 403	5.5	24.5	20.4	22.7
Asia and Oceania									
Inward	65 461	200 566	1 073 401	1 533 932	1 932 153	9.2	26.5	23.5	24.9
Outward	16 451	66 231	610 344	876 475	1 152 349	3.3	15.4	13.7	15.1
Developing economies									
Inward	140 356	364 683	1 707 639	2 621 615	3 155 856	9.6	25.6	26.3	26.7
Outward	72 433	145 793	858 921	1 284 857	1 600 305	4.2	13.3	13.3	13.9
World									
Inward	551 221	1 779 198	5 810 189	10 048 015	11 998 838	8.4	18.3	22.6	24.8
Outward	599 259	1 815 213	6 209 455	10 578 800	12 474 261	8.7	19.7	24.0	26.1

Source: UNCTAD, *World Investment Report 2007*; www.unctad.org/wir or www.unctad.org/fdistatistics

For details, see "definitions and sources" in annex B and annex tables B. 1-3 in *WIR07*.

Cross-border merger and acquisition overview, 1990-2006

(Millions of dollars)

	Sales				Purchases			
	1990-2000 (Annual average)	2004	2005	2006	1990-2000 (Annual average)	2004	2005	2006
China	339	6 768	8 253	6 724	280	1 125	5 279	14 904
<i>Memorandum</i>								
Singapore	602	1 190	5 802	7 303	703	11 638	6 106	14 216
United States	36 118	81 939	105 560	172 174	27 756	110 022	147 551	171 288
East Asia	2 749	16 743	25 811	28 271	3 014	5 207	16 834	24 178
Asia and Oceania	4 757	24 820	59 450	72 240	5 531	20 604	53 601	79 789
Developing economies	12 277	53 120	94 101	127 372	8 954	37 925	82 426	122 941
World	117 889	380 598	716 302	880 457	117 889	380 598	716 302	880 457

Source: UNCTAD, *World Investment Report 2007*; www.unctad.org/wir or www.unctad.org/fdistatistics

For details, see "definitions and sources" in annex B and annex tables B. 4 and 6 in *WIR07*.

Country rankings by Inward FDI Performance Index, Inward FDI Potential Index and Outward FDI Performance Index, 2004-2006^a

Economy	Inward FDI Performance Index		Economy	Inward FDI Potential Index		Economy	Outward FDI Performance Index	
	2005	2006		2004	2005		2005	2006
TFY Rep. of Macedonia	86		64 Spain	25	25	Oman	48	53
Botswana	46		65 Israel	26	26	Argentina	56	54
Nigeria	73		66 Austria	27	27	Lebanon	51	55
Gabon	57		67 Saudi Arabia	29	28	India	65	56
Qatar	66		68 Italy	28	29	Finland	73	57
China	62		69 China	33	30	China	61	58
Peru	77		70 New Zealand	30	31	Morocco	76	59
Mali	63		71 Bahrain	32	32	Angola	59	60
United Republic of Tanzania	65		72 Slovenia	31	33	Slovakia	64	61
Turkey	99		73 Estonia	34	34	Brunei Darussalam	47	62
France	78		74 Malaysia	35	35	Bulgaria	75	63

Source: UNCTAD, *World Investment Report 2007*; www.unctad.org/wir or www.unctad.org/fdistatistics

For details, see annex table A.I.6. in *WIR07*.

Note: Ranking is that of the latest year available. Covering 141 economies. The potential index is based on 12 economic and policy variables.

^a Three-year moving averages, using data for the three previous years, including the year in question.

Presence in the top 100 non-financial TNCs from developing countries, ranked by foreign assets, 2005 ^a

(Millions of dollars and number of employees)

Ranking by:				Foreign				
Foreign assets	TNI ^b	II ^c	Corporation	Assets	Sales	Employment	No. of affiliates	II ^c
8	90	80	CITIC Group	14 891	2 109	15 915	13	26.5
11	60	75	China Ocean Shipping (Group) Com	10 657	8 463	4 230	40	29.9
17	76	63	China State Construction Engineerir	5 578	3 400	26 100	40	46.0
22	99	97	China National Petroleum Corporati	5 287	6 505	22 000	5	5.1
27	49	83	Sinochem Corp.	4 820	18 711	311	35	21.2
42	43	53	Lenovo Group	3 147	8 456	5 300	18	52.9
45	78	99	China National Offshore Oil Corp.	2 716	3 775	567		
52	36	19	TCL Corporation	2 179	4 282	37 892	28	84.8
71	6	100	Cofco International Ltd.	1 372	2 004	5 417	..	..
94	97	52	China Minmetals Corp.	950	2 514	733	44	53.7

Source: UNCTAD/Erasmus University database.

For details, see annex table A.I.11. in WIR07.

^a All data are based on the companies' annual reports unless otherwise stated. Data of affiliates are from D&B Who Owns Whom database.

^b TNI is calculated as the average of the following three ratios: foreign assets to total assets, foreign sales to total sales and foreign employment to total employment.

^c II is calculated as the number of foreign affiliates divided by number of all affiliates (Note: Affiliates counted in this table refer to only majority-owned affiliates).

Note: The list covers non-financial TNCs only. In some companies, foreign investors may hold a minority share of more than 10 per cent.

Presence in the Top 50 financial TNCs ranked by Spread Index, 2005 ^a

(Millions of dollars, number of employees)

Rank 2005	SI	Financial TNCs	Assets	Employees	Number of foreign affiliates	I.I.	Number of host countries
40	27.6	Bank Of China Limited	585 518	209 265	43	95.6	8

Source: UNCTAD.

For details, see annex table A.I.13. in WIR07.

^a All data are based on the companies' annual reports unless otherwise stated. Data on affiliates is based on the Dun and Bradstreets 'Who owns Whom' database.

^b SI, the "Spread Index", is calculated as the square root of the Internationalization Index multiplied by the number of host countries

^c II, the "Internationalization Index", is calculated as the number of foreign affiliates divided the number of all affiliates (Note: Affiliates counted in this table refer to only majority-owned affiliates).

* * * * *

This fact sheet and additional information on the World Investment Report 2007 and the Report itself can be found at the following URL:

<http://www.unctad.org/wir>

The sources for all this information are the World Investment Report 2007 and UNCTAD databases on FDI/TNC, cross-border M&As and BITs and DTTs.

These databases can be found at the following URL:

<http://www.unctad.org/fdistatistics>

The World Investment Report 2007 (WIR07) (Sales No. E.07.II.D.9 , ISBN: 978-92-1-112718-8) may be obtained from UN Sales Offices at the below mentioned addresses or from UN sales agents in many countries.

Price: US\$ 90,00 (for residents in developing countries: US\$ 42,00). This includes the book and the CD-ROM. Customers who would like to buy the book or the CD-ROM separately, or obtain quotations for large quantities, should enquire from the sales offices. Please send orders or inquiries to:

Europe, Africa, Western Asia: United Nations Publication/Sales Section, Palais des Nations, CH-1211 Geneva 10, fax: +41 22 917 0027, e-mail: unpubli@un.org

Americas, Eastern Asia: United Nations Publications, Two UN Plaza, DC2-853, New York, N.Y. 10017, U.S.A.,

telephone: 1 212 963 8302 or 1 800 253 9646, fax: 1 212 963 3489, e-mail: publications@un.org

Internet: <http://www.un.org/publications>.

For more information, please contact **Masataka Fujita**, Chief, Investment Trends and Data Section, UNCTAD, tel: +41 22 917 6217, fax: +41 22 917 0194, or e-mail: masataka.fujita@unctad.org; or Press Office, tel: +41 22 917 5828 / 1646, fax: +41 22 917 0051, or e-mail: unctadpress@unctad.org